

Sri Lanka Library Review

Sri Lanka Library Association
LIS Education Golden Jubilee Issue
1961-2011

Vol. 25 June 2011

ISSN : 1391-2526

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Sri Lanka Library Review
Journal of the Sri Lanka Library Association

Vol. 25 **June 2011**

Sri Lanka Library Association
275/75, OPA Centre,
Stanley Wijesundara Mawatha,
Colombo 07, Sri Lanka.

Tel: 94 11 2589103 Fax: 94 11 2589103
Email: slliba@yahoo.com Web: www.slla.org.lk

June 2011

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

© Sri Lanka Library Association - 2011
ISBN 1391-2526

Sri Lanka Library Review is published annually by the
Sri Lanka Library Association

Editorial Committee

Mr.Upali Amarasiri
Prof.Piyadasa Ranasinghe
Dr.(Mrs) Wathmanel Seneviratne
Mrs.Dilmani Warnasuriya
Mrs.Sumana Jayasuriya
Mr.L.A.Jayatissa
Mrs.Indrani Ponnampereuma
Mrs.Swarna Jayatillake
Dr.Ruwan Gamage (Editor)

Publications Committee

Dr.Ruwan Gamage
Ms.Swarna Jayatillake
Ms.Dilmani Warnasuriya
Ms.Indrani Ponnampereuma
Ms.Nanda Wanasundera

Publications Officer

Dr.Ruwan Gamage

Sri Lanka Library Association
Tel: +94 11 2589103
Email: slla@sltnet.lk
Fax: +94 11 2589103
Web: www.slla.org.lk

Price per copy including postage

Local : Rs. 200.00

Overseas : US\$ 20.00

Sri Lanka Library Association
275/75, OPA Centre,
Stanley Wijesundara Mawatha,
Colombo 7

Disclaimer: The views expressed in this journal do not necessarily represent or reflect the views of the Sri Lanka Library Association.

Sri Lanka Library Association - Council 2010/2011

President	Mr.Upali.Amarasiri
President Elect	Ms. D.I.D. Andradi
Immediate Past Presidents	Mr.P.B.Gallaba Prof. Piyadasa Ranasinghe
Vice. President	Mr. J. Rathnayake
General Secretary	Ms. Pushpamala Perera
Assistant Secretary	Ms. Kumari wickramasinghe
Treasurer	Mr. Anton Nallathamby
Education Officer	Mr. G.R. Padmasiri
Asst.Edu. Officer	Mr. R.D. Anandatissa
Info. & Public relations Officer	Ms. Swarna Jayatillake
Publications Officer	Dr.Ruwan Gamage

Group representatives

NACLIS group	Ms. Shivanthi Weerasingha
National Libraries	Ms. Nalini Mallawaarachchi
Provincial Libraries	Mrs. Daya Rathnayaka
NGO Libraries	Ms. Amara Nanayakkara
Special Libraries	Mr. Preethi Liyanage
Govt. Libraries	Ms. Indra Kolonne
School Libraries	Ms.Yamuna Geegangamage
Public libraries	Mr. Sirisena Kusummulla

Nominated members

Prof. Jayasiri Lankage
Prof. Russell Bowden

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Special Theme:
**50 Years of LIS Education
in Sri Lanka
(1961-2011)**

A system that educates on what is worth reading...

The British historian George Macaulay Trevelyan once said that *education has produced a vast population able to read but unable to distinguish what is worth reading*. In contrary, what we do here at SLLA is to produce a vast population of those who have that skill to evaluate what is worth reading and what is not. Fifty years is long enough to look back, evaluate and ask ourselves if the initial objectives have been fulfilled.

The first paper does exactly this by providing a retrospective analysis of the LIS education in Sri Lanka throughout the last fifty years.

We are thankful to Walter deGruyter - the publisher of *Libri* for giving us permission to reproduce a curtain-raiser article on library education at the onset of 1970. In that, Dr. Anis Khurdish, a celebrated library science teacher from the University of Punjab gives a comprehensive description of LIS education activities in the region; specifically Burma (present Myanmar), Ceylon (present Sri Lanka), India and Pakistan (includes present Bangladesh). We have extracted parts of the article, in huge chunks of course, to sense the environment of the region when we planted the first few seeds of LIS education in Sri Lanka. Due to limitations of space, and because we wanted to select the things directly related to the theme, we had to deselect some parts of the article. Also, we must admit that we have intentionally omitted some sharp remarks made by Dr. Khurdish on Sri Lankan Librarianship. For example, he states that Sri Lanka didn't have a proper leadership to grab the opportunity of starting a Bachelors course in librarianship at its very own beginning. Sri Lanka may have other (sometimes even reasonable) explanations for this behaviour. On the other hand, we couldn't collect evidence for if Dr. Khurdish collected first-hand information before making this allegation.

To end our theme this year, the Assistant Education Officer (2010/2011) gives a comprehensive historical account of the flagship course of SLLA; Diploma in Library and Information Science (DIPLIS).

The next three papers are written on Total quality management in libraries, Library services for people with disabilities, and Contribution of user needs assessment for improving library services.

Final article is a tribute to a great man in the history of SLLA; Mr. N Upali Yapa - a unique personality especially bound with providing IT education for several generations of librarians.

We thank all the authors who have put forward tremendous scholarship for doing research and reporting their findings on paper. The present editorial team and the publications committee extended fullest support in making this journal a reality. Last but not least, we extend our gratitude to the SLLA council and the leadership of Mr. Upali Amarasiri who was instrumental in bringing up quality products in recent activities of the association.

Dr. Ruwan Gamage

Editor - Sri Lanka Library Review

Sri Lanka Library Review
Vol 25, June 2011

Contents

Fifty years of LIS education in Sri Lanka: a retrospective examination	1
පනස්වසරක පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යාපනය: ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.	15
Library education in South Asia	33
Total quality management in libraries	47
Library services for people with disabilities; a literature review	55
පුස්තකාල සේවා නවීකරණය සඳහා පාඨක අවශ්‍යතා වල දායකත්වය	63
Remembrance: N Upali Yapa – Information scientist, software developer and committed SLLA member	73

Fifty years of LIS education in Sri Lanka: a retrospective examination

Pradeepa Wijetunge PhD

Librarian
University of Peradeniya
Peradeniya
Sri Lanka
E-mail:librarian@pdn.ac.lk

The significance of information is increasing in Sri Lanka as a consequence of three development initiatives; the government is implementing many development projects in the rural sector with the objective of poverty reduction which in turn gives rise to a diversity of information needs, there are also numerous development initiatives in the service sector which raises the value of information as a commodity, in the education sector a growing emphasis is laid on resource-based independent learning which requires a highly developed library and information service in the education sector. Under these circumstances the library and information sector of Sri Lanka has an important social responsibility to satisfy the growing information needs of the Sri Lankan citizens. “The library’s role is to inform, entertain, enlighten, educate, empower and equip individuals and communities with tools enabling better life orientation, enabling communities to reorganise their social roles both knowingly and responsibly” (Ocholla, 2006 p.19). In the light of these developments, education for the library and information professionals needs the careful attention of the LIS educators, policy makers, employers and practitioners. This paper provides a retrospective analysis of the LIS education evolved in Sri Lanka throughout the last fifty years.

Origin of LIS education (1961 – 1983)

The first ever recorded effort to provide training in Library and Information Science (LIS) was made by the Ceylon Institute of Scientific and Industrial Research (CISIR, now Industrial Technology Institute) in 1957. CISIR needed to train the staff for their library and D. A. Redmond from Canada was invited for this purpose. He conducted a one year course for six staff members. Basic subjects were covered with practice on organising the CISIR Library but the emphasis was on technical librarianship required by the CISIR and the tendency was to use American library methods. During the same year, in co-operation with the Ceylon Technical College, two two-week full time courses were offered for 46 untrained persons engaged in library work in school,

government and special libraries (Redmond 1958). These two short programmes were followed by numerous requests to the Director/CISIR for training from librarians indicating a strong desire for training from the untrained. During the same year the Jaffna Librarians' Guild conducted a few classes under the direction of its President using the British Council Study Boxes. The Education Department, realising the dire need of training the library personnel, sponsored a ten day seminar on librarianship in 1960 (Mahalingam 1962).

There was no training available in librarianship before the above mentioned programmes but the need for highly qualified librarians was increasing. The Ceylon Medical College was started in 1870 and the Ceylon University College in 1921. The Ceylon University College was granted university status in 1942. The gradual development of these institutions created a need for professionally trained librarians and scientific library methods like cataloguing, classification, indexing etc. But due to lack of professionally trained librarians even the University College Library had to be satisfied with a classification system based on the college curriculum. During the academic year 1930-31, Mr. R.L. Enright, Librarian of the University College entered the School of Librarianship and Archives of the University of London. In the following year, the Librarian of the Colombo Municipal Library, Mr. S.C. Blok entered the same School. Both these librarians after qualifying from the University of London became Fellows of the British Library Association (Piyadasa 1985). While the higher ranks of the profession obtained their training from the School of Librarianship and Archives of London there was a lack of local training for middle level staff. A systematic training at least on the fundamentals of library work had been absent (Mahalingam 1962).

The need for formal education in librarianship was intensified with the further expansion of the library system in Sri Lanka. From the mid 1940s several measures were introduced over the years to develop the education system of Sri Lanka. Free education from kindergarten to the university level for all students was introduced in all state schools from 1945. In order to provide educational opportunities for the rural poor, the number of schools in the rural areas was increased by the government. Ninety five per cent (95%) of these schools started using national languages as the medium of instruction while in 5 per cent English was used (Evans 1969). To respond to the expanded school education opportunities in indigenous languages, a change in the medium of instruction in the universities was introduced and the first batch of students in the Sinhala/Tamil medium was admitted to the University of Ceylon at Peradeniya in 1960. This was a landmark in the university education system in Sri Lanka and provided an opportunity for children from lower and middle-income classes - who benefited from free education - to receive higher education.

Shifting of the medium of instruction in the educational institutions from English to Sinhala/Tamil not only increased the educational opportunities for the public but also increased the need for literature in the vernacular and the reading pattern of the public changed from "a few reading in English" to "many reading in indigenous

languages". This development gradually led to an increased need for more libraries, demonstrating a cultural revolution similar to that of the West which democratised access to knowledge during the 19th century which in turn led to the increased need for trained librarians in the country. The need for professional staff trained in librarianship was pointed out strongly by Frank Gardner and Harold V. Bonny the visiting UNESCO experts as well as the daily press (Kandiah 1958 and Redmond 1958). In 1960 Harold V. Bonny submitted a report on establishing school libraries and recommended a central library organization within the Ministry of Education and initial training of librarians of the Teacher Training Colleges and training of teacher librarians. He also recommended a National Library Services Board and a National Library for Sri Lanka (Bonny 1962). As a result of these recommendations Mr. M.J. Perera (the Acting Director of Cultural Affairs) in conjunction with UNESCO summoned a meeting of those active in the library work in January 1960 and advocated the formation of a library association. A committee was formed for the preliminary work and the Ceylon Library Association (now Sri Lanka Library Association (SLLA)) was established in August 1960 under the Presidency of Mr. S.C. Blok (Nanayakkara 1962).

Fulfilling a long felt need, formal library education started in Sri Lanka with the establishment of the Ceylon Library Association in 1961. The objective was to train the raw assistants working in libraries. The duration of the programme was six months and the content was based on the Library Association (London) course. The education programme was controlled by a qualified board of lecturers who had internationally recognised qualifications and this was the only course available for middle level librarians. Hence the Government recognised this qualification for recruitment and promotions of the middle level library workers (Piyadasa 1985). In the same year the University of Peradeniya started a Postgraduate Diploma programme for the senior library staff. Chronological development of the formal LIS education programmes is given Table 1.

As Table 1 indicates, from 1961 to 1983 nine LIS education programmes have been started in Sri Lanka by universities as well as the professional association but five programmes have been discontinued. The PG Diploma (started in 1961) was conducted by the university library staff and it had to be terminated due to lack of teaching staff. The senior staff of the University of Peradeniya library was teaching with an addition to their library workload hence could not cope up with the continuation of the programme (Amarasiri 1980 and Piyadasa 1985). The Junior University Diploma was discontinued with the abolition of the Junior Universities by the government which came to power in 1970 (See Amarasiri 1980 for a detailed account of these programmes and their discontinuations). PG Diploma (started in 1974) and the Diploma in LIS (started in 1982) were discontinued due to lack of students. The Postal Certificate course (started in 1983) had to be terminated due to lack of staff to handle the workload.

The Education and Training Division of the Sri Lanka National Library Services Board (SLNLSB) was interested in studying this state of affairs and with funding

from the British Council, Anne Irving of Loughborough University, UK was invited for a period of three weeks in 1983 to study the LIS education system of Sri Lanka.

Table 1 - Chronological development of library education in Sri Lanka (1961-1983)

Course	Organisation	Year started	Status
Six months Part time Certificate Course	Ceylon Library Association	1961	Converted to a one year course in 1965
One year full time PG Diploma	University of Peradeniya	1961	Discontinued in 1965
Three tier part time course	Sri Lanka Library Association (SLLA)	1965	Continues
Two year full time Junior University Diploma	Junior Univ. of Dehiwela & Palali	1968	Discontinued in 1972
Bachelors Degree	Dept of Lib & Info Sc., Univ. of Kelaniya	1973	Continues
PG Diploma (Full time)	-do-	1974	Discontinued in 1989
Three tier part time course	-do-	1977	Continues
Diploma in LIS	Univ. of Colombo	1982	Discontinued in 1988
Postal certificate course (18 months) for school and public librarians	National Library and Documentation Services Board	1983	Discontinued by mid 1990s

Sources: Piyadasa (1985), Lankage (1989), Kamaldeen (1991)

The aims of the visit were to; study the issues of LIS education in Sri Lanka, make recommendations to the SLNLSB on improvements to LIS education and to discuss improvements to the courses with the training organisations (Irving 1988).

Growth of LIS education (1984 – 1994)

Irving (1988) identified several factors which affected LIS education in Sri Lanka; organisation and location of courses, syllabi, curriculum development, teaching, resources, students, research and co-ordination of LIS education programmes. According to Irving (1988), courses were organised by any agency whose members perceived a need. Syllabus was only a guide to the content of the course but did not provide information on the quality of teaching. Aims and target employment sectors were lacking. There were overlaps and gaps in coverage and particularly topics concerning development of attitude to service and to clients were absent. Curricula were not properly developed (teaching and learning aims, objectives, methods, media, assessment procedures or criteria were lacking). Teachers were impressively

dedicated but they lacked any guidance or training in theories of teaching/learning. Absence of LIS research and publications in native languages in Sri Lanka reduced the pool of resources. While several LIS collections exist there is no co-ordination among these agencies so that it had become difficult for the teachers to access them. The physical environment of all educational agencies was un-stimulating and funding was insufficient for further development of the programmes. Course regulations were often inconsistent in defining minimum entry requirements. A lack of co-ordination in LIS education in the past had led to a rather fragmented situation in the current condition of education in this field (Irving 1988).

To overcome the identified issues Irving (1988) made several recommendations including a strong leadership role to be played by the SLNLSB as the co-ordinator of LIS education. However literature or communications with the senior librarians do not indicate that these recommendations were given any serious attention by the LIS educators in terms of implementation. The publication of the report itself was delayed until 1988 five years after the actual survey. An attempt to implement the recommendations may not have been made by the SLNLSB due to the fact that it had no controlling powers over the universities or the SLLA which are autonomous bodies. The SLNLSB also did not have within it the manpower with the necessary skills and knowledge required to implement the recommendations. Negligence of the recommendations at the implementation level had its consequences. As Table 2 indicates, three out of six programmes started after Irving's study were discontinued due to lack of students, and one programme is continued still but with reservations, also due to lack of students.

Table 2 - Chronological development of library education in Sri Lanka(1984-1997)

Course	Organisation	Year started	Status
Masters by research	DLIS, Univ. of Kelaniya	1989	Discontinued by 1991
PG Diploma(Part time)	-do-	1989	Discontinued 1989
MLS (Two years)	FGS, Univ. of Colombo. (Transferred to NILIS in 2007)	1993	Still continues
MA (LIS) (One year)	DLIS, Univ. of Kelaniya	1994	Still continues
M. S.Sc. (LIS) (Two years)	-do-	1994	Still continues
Library Technicians Course	SLLA	1994	Discontinued in 1999

Sources: (Wijetunge and Willson 1998b)

After a period of 15 years without any further analytical empirical studies of LIS

education, the second study of the Sri Lankan LIS education system was undertaken in 1997 (Wijetunge and Willson 1998b) with the objective of examining the problems and prospects. Findings of this second study were interestingly similar to that of Irving (1988), such as most syllabi being limited to subject headings. One or two courses provided the objectives of teaching each subject but in general the teacher was left to teach what he/she thought best under a particular heading. 94 per cent of the LIS teaching faculty were employed full time in executive posts in Library and Information Services and were involved in teaching on a part time basis. They were not provided with any sort of training in teaching methods by the training organisations. Therefore teaching methods and expertise depended solely on the individual's natural instincts (Wijetunge and Willson 1998a). The volume of research and publications seem to have somewhat improved since Irving's study as a result of the commencement of the new Masters Degrees of the Universities of Colombo and Kelaniya. There were three LIS journals published in the country in 1997. However, student numbers and the quality of students were judged as not being satisfactory. Librarianship as a profession was not well recognised in the country, therefore there was no competition for admission among the students. Even the students with a low potential of completing the programmes successfully were enrolled to maintain the financial viability of the courses. There was no central body to control, co-ordinate and establish standards in LIS education in Sri Lanka. SLNLSB could only intervene if their assistance and advice was requested. Therefore, the training organisations still had the autonomy to do as they please (Wijetunge and Willson 1998b).

These findings, like the findings and recommendations of Irving (1988) did not receive any attention of the LIS training organizations though discussed informally. Again the reason may be that the agencies which conducted the LIS education programmes did not perceive the issues identified by the researchers as threats or weaknesses which needed to be addressed. There was no common forum to discuss the issues of LIS education specifically and the individual organizations were dealing with their own issues in an isolated manner. There has been a two year break in the introduction of new LIS programmes from 1995 to 1996 and further introduction of new programmes continued from 1997 onwards.

Evolution of LIS education after 1997

Many developments were introduced to the Library sector of Sri Lanka from 1997 onwards as an outcome of the Second Phase of the General Education Project (GEP2) funded by the World Bank (World Bank 1997). The Libraries Component of the GEP2 project concentrated on developing the school library sector and the required human resources for school libraries. To implement the proposed development activities a School Library Development Unit (SLDU) was established within the Ministry of Education and 4000 school libraries received the following assistance;

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

250 senior schools with classes up to Grade 13 each received a library building, books, furniture, training and AV equipment and twenty five schools of this category received Internet facilities as well;

1750 junior schools with classes from Grade 1-9 each received a library building (either new or renovated), books, training and furniture; and

2000 Middle and small schools in rural and urban areas received library books and training.

In order to underpin the infrastructure developments and to fulfil its Mandate No. 5, GEP2 funded 15 officials from the Ministry of Education (MOE) and the NLDSB to obtain Masters Degrees in LIS. However the effect of these training opportunities is dubious. At present two individuals thus trained are holding the posts of Director of School Library Development Unit and the ICT Education Unit of the MOE and two more individuals are in charge of the school library development activities in two of the provinces but the others are assigned various duties within the MOE or in the provinces, irrelevant to their LIS education. The excuse for assigning them to other jobs given is the lack of staff to handle this *more important* work.

One of the mandates of the SLDU was to establish the National Institute of Library and Information Sciences (NILIS) to train the school library personnel locally. Responsibilities of NILIS in relation to GEP2 were; to offer intensive short courses for school librarians; to design new courses at certificate level for re-training teachers; to develop other medium and short term courses; to offer courses at degree and postgraduate level and to establish links with relevant regional and international institutions. It was established in 1999 and was affiliated to the University of Colombo. NILIS started a range of LIS programmes specially targeting the school library personnel. There were several specific reasons to establish NILIS at the University of Colombo when already there were several bodies involved in LIS education.

- The MOE required a university level organization which could offer a variety of qualifications ranging from certificate to higher degrees, therefore the SLLA was unable to meet these criteria.
- Courses needed to be offered in Sinhala, Tamil and English to cater to all communities of Sri Lanka and the University of Colombo was already offering many other programmes in these three languages.
- The University of Colombo has the oldest and most established Faculty of Education which could provide considerable support in training school library personnel.
- The TETD project of the World Bank which was funding the building of NILIS already had an ongoing construction at University of Colombo and the World Bank considered it was more cost effective to extend the building to house NILIS.

- The Central location of the University of Colombo was also considered as an advantage for those who would travel from outstations.
- The advantage of several major libraries of Sri Lanka in the close vicinity of the University of Colombo was also considered. (GEP2 1996)

The MOE while establishing NILIS at the University of Colombo to train school library personnel decided to expand LIS education through the 17 National Colleges of Education (NCOE). These were established under the TETD project to provide pre service training to school teachers. LIS was introduced as a 40 – hour module in all NCOEs while it was introduced as a major subject (taught across two years) in three NCOEs. Curriculum development was carried out under the component of “Upgrading of teacher education programs” of the TETD.

Current status (2007 onwards)

A study carried out during 2004-2007 period on LIS education in Sri Lanka (Wijetunge 2010a) established that 24 LIS education programmes were being conducted in Sri Lanka in 2007 (Table 3) varying from certificate to PhD level.

Out of 24 programmes, the three tier diploma programme started by the SLLA in 1961, BA (Special) and (General) degrees started by the Dept. of LIS, University of Kelaniya in 1973 and the three tier programme started by them in 1977, COLA started by the SLLA in 1992, BA (External degree programme in which LIS is offered as a subject) started in 1998 by the Centre for Open & Distance Learning of University of Kelaniya, MLS started in 1993 by University of Colombo, MA and MSc started in 1994 by University of Kelaniya have survived till 2007. National Diploma in Teaching (LIS as a major subject) started in 1997 by three NCOEs also have survived. While eleven new programmes have been started by NILIS during 2003 – 2007 period, two other new providers have entered the LIS education domain; namely EDPES Unit, Univ. Of Sabaragamuwa and FGS, University of Jaffna. A descriptive analysis of these LIS education programmes and the providers can be found in Wijetunge (2009a).

The study carried out in 2004-2007 revealed five key issues concerning the LIS education programmes in Sri Lanka; 1) absence of any national co-ordination of the LIS education system of Sri Lanka. 2) Severe imbalance of the current programmes with respect to gender-, income-, regional- and cultural inequity (Wijetunge 2008). 3) Lack of students in the programmes leading to weak financial status of the LIS education providers 4) Failure of high quality students to enrol in the programmes (Wijetunge 2009b) and 5) Absence of any quality assurance or accreditation procedures with respect to the LIS discipline and the LIS educational institutes (Wijetunge 2010b).

It is also observed that most of the current Library and Information Science (LIS) education programmes conducted in Sri Lanka does not have large students groups. Further observations indicate that many programmes have a short life span; usually of three to ten years.

The main explicit reason for this short life span of the programmes is the lack of students to make the programmes financially viable. Most LIS educators are under the stress of maintaining the current programmes with the diminutive numbers of students. Since the completion of the study in 2007, it is evident that some of the programmes have been discontinued or being continued amidst many of the issues mentioned above.

Conclusion

With the increasing demand on information, the LIS staff encounters a radical change in their professional roles. The use of traditional information resources by the current users will increase at the same time new user groups will be attracted to the libraries and information centres to satisfy their growing information needs. The demand will not be limited to the traditional printed resources but will expand to the new electronic and networked formats like web-based information. Increases in the number of users and the demand for resources will lead to more traffic in the library which will demand a rapid and well organised service. Library staff will not only have to meet the direct demands for information sources but will also have to deal with the indirect user demands like support services for handling electronic information equipment and the preparation of final information products (essays, projects and proposals etc) by the users. Library staff will be expected to play a guiding and advisory role. These changes will impose new stresses on the library staff to acquire new skills and competencies. It is the responsibility of the LIS education providers to take the recommendations of the researchers into serious consideration and make a strong effort to overcome the problems identified and elevate the LIS discipline to be on par with the other academic and professional disciplines of the country.

Table 3 – LIS programmes conducted in 2007

Year started	Course Title	Institute	Duration
1992	Course in Library Automation (COLA)	SLLA	6 months(PT)
2003	Certificate in School Librarianship (CSL)	NILIS	6 months(PT)
2004	Certificate in Teacher Librarianship (CTL)	NILIS	6 months(PT)
2006	Certificate in Public Librarianship (CPL)	NILIS	6 months(PT)
2004	Mandatory Training Programme for University Asst. Librarians (MTP)	NILIS	6 months(PT)
2007	Certificate in LIS (CLIS)	EDPESU, Univ. Of Sabaragamuwa	6 months(PT)
2003	Diploma in Teacher Librarianship (DTL)	NILIS	1 year (PT)
2006	Diploma in English for LIS Professionals (DELIS)	NILIS	1 year (PT)
1961	Diploma in Library and Information Science (DIPLIS)	SLLA	3 years (PT)
1977	Higher Diploma in LIS (HDLIS)	DLIS	3 years (PT)
2003	Diploma in Library and Information Management (DLIM)	NILIS	3 years (PT)
1997	National Diploma in Teaching (LIS as a major subject)	NCOE	2 years (FT)
1973	BA (General) – LIS as a subject for three years	DLIS	4 years (FT)
1973	BA (Special) – LIS as the specialization for	DLIS	3 years (FT)
1998	BA (General)	Centre for Open & distance Learning, Univ. Of Kelaniya	3years (External)
2003	PG Diploma in LIS (PGLIS)/NILIS	NILIS	2 years (PT)
2003	PG Diploma in Teacher Librarianship (PGTL)	NILIS	2 years (PT)
2007	PG Diploma in LIS (PGLIS)/Jaffna	FGS/ Univ. Of Jaffna	2 years (PT)
1993	Master of LIS (MLS)	NILIS	2 years (FT)
1994	MA (Library Science) (MA)	FGS/Univ. Of Kelaniya	1 year (FT)
1994	Master of Social Science (Library Science) (MSSc)	FGS / Univ. Of Kelaniya	2 years (FT)
2003	Master of Teacher Librarianship (MTL)	NILIS	2 years (PT)
2007	Doctor of Philosophy (PhD) /Direct	FGS / Univ. Of Kelaniya	Min.2 yrs.
2006	Master of Philosophy (MPhil) leading to PhD	NILIS	Min.3 yrs.

Sources: Course co-ordinators and brochures

References

- Amarasiri, M.S.U. (1980). Library education and training in Sri Lanka. Masters dissertation submitted to the Dept. of LIS, Loughborough University, UK.
- Bonny, Harold V. (1962). Library services for Ceylon. UNESCO.
- Evans, Evelyn (1969). School libraries in Ceylon. *UNESCO Bulletin of Libraries*, 23(6), pp.287-292, 299.
- GEP2 (1996). Project implementation plan for component 5: libraries. Battaramulla. GEP2. Unpublished report.
- Irving, Ann (1988). Education and training for library and information work. Colombo. SLNLSB.
- Kandiah, P. (1958). Report of the commission on Colombo Municipal Library. Colombo. Municipal Press.
- (Kannangara Report). Sessional Paper XXIV (1943). Report of the Special Committee on Education.
- Kamaldeen, S.M. (1991). Library education in Sri Lanka. *Information Development*, 7(4), pp.213-219.
- Lankage, Jayasiri (1989). Library education in Sri Lanka. *International Library Review*, 21(1), pp.67-72.
- Mahalingam, V. (1962). Education for librarianship. *Journal of the Ceylon Library Association*, 1(1), pp. 41-43.
- Nanayakkara, D.D.P. (1962). The formation of the Ceylon Library Association. *Journal of the Ceylon Library Association*, 1(1), p. 40.
- Ocholla, Dennis (2006). Information accessibility by the marginalised communities in South Africa and the role of libraries. IN IFLA/FAIFE Theme Report. Ed. By Susanne Seidelin and Thomas Skov Jensen. [online]. (URL <http://www/ifla.org/faife/report/FAIFE-ThemeReport2006.pdf>). Accessed on 23.01.2008. pp.15-27.
- Piyadasa, T.G. (1985). Libraries in Sri Lanka: their origin and history from ancient times to the present time. New Delhi. Sri Satguru.
- Redmond, D.A. (1958). Library training in Ceylon. *UNESCO Bulletin for Libraries*, 12(10), pp. 230-231.
- Wijetunge, Pradeepa and Willson, Jonathan (1998a). A descriptive survey of library and information science education personnel in Sri Lanka. *Asian Libraries*, 7(11), pp.315-324.
- Wijetunge, Pradeepa and Willson, Jonathan (1998b). Perceptions of Library and Information

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Science Education and Training in Sri Lanka. Presented at the 64th IFLA General Conference. [online] (URL <http://www.ifla.org/IV/ifla64/056-140e.htm>).

Wijetunge, Pradeepa (2008). A critical analysis of the equity of LIS education programs in Sri Lanka. *Journal of Education for Library and Information Science*. 49(4), 2008. pp. 243-263.

Wijetunge, Pradeepa (2009a). A descriptive analysis of current LIS education providers and programmes in Sri Lanka. *Malaysian Journal of Library and Information Science*. 14(2), 117-134. <http://majlis.fsktm.um.edu.my/document.aspx?FileName=751.pdf>

Wijetunge, Pradeepa (2009b). Selection of students to LIS education programmes in Sri Lanka and some related issues. Proceedings of the 27th Conference of the Indian Association of Teachers of Library and Information Science (IATLIS). 25-27 November 2009. Ed. By Jagtar Singh and Trishanjit Kaur. Patiala. Punjab University for IATLIS. 2009. pp.66-77

Wijetunge, Pradeepa (2010a). A critical analysis of the Library and Information Science education system in Sri Lanka. Saarbrücken. VDM Verlag.

Wijetunge, Pradeepa (2010b) Quality Assurance of the LIS education in Sri Lanka : an institutional review. Proceedings of the 28th Conference of the Indian Association of Teachers of Library and Information Science (IATLIS). 17-19 November 2010. Ed by Jagtar Singh and Trishanjit Kaur. Patiala. Punjab University for IATLIS. 2010. pp.46-59.

World Bank (1996). Teacher Education and Teacher Deployment Project. [on line] (URL <http://www.worldbank.org.lk>). Accessed 10.02.2005.

World Bank (1997). General Education Project (02). [on line] (URL <http://www.worldbank.org.lk>). Accessed 10.02.2005.

Notes:

1. The colonial education system before 1945 was elitist. Schools were divided into English, Sinhala and Tamil according to their medium of instruction. English schools were fee-levying and provided higher educational and lucrative employment opportunities. The Sinhala and Tamil medium schools were free but with poor resources and they did not provide higher educational opportunities or rewarding employment opportunities. University education was also provided in the English medium. In 1940 a Special Committee on Education was appointed to investigate the defects of the education system and to make recommendations for improvement. The report of this committee is popularly known as the Kannangara Report (Sessional Paper XXIV 1943).

2. Mr. P. Kandiah, M.P. and the former Deputy Librarian of the University of Ceylon was appointed as a one man commission to study the Colombo Municipal Library. His report submitted in 1958 contained some far reaching recommendations for the growth of the Sri Lankan libraries.

3. Now named as National Library and Documentation Services Board (NLDSB).

4. The English medium Master of Library & Information Science programme enrolls about 6-8

students once in two years.

5. SLLA Review, Library News of NLDSB and the Journal of University Librarians Association of Sri Lanka

6. This project with a value of US\$ million 70, was implemented during 1997 – 2005 by the Ministry of Education. There were nine components of the project with the objectives of improving the quality, access, management and financing of existing education programmes and increasing education's responsiveness to economic needs and reducing poverty. The nine components were; curriculum development, textbooks/educational publications, school facilities rationalization, quality inputs, libraries component, education management and planning, education financing, impact analysis studies and project coordination (World Bank 1997).

7. Mandate of the SLDU; 1.Development of policies for the school library sector; 2.Development of 4000 libraries in selected schools throughout the country, which includes construction of new libraries and renovation of existing libraries; 3.Provision of books (reference sources, supplementary reading and light reading), furniture and equipment to these libraries; 4.Development of the reading habit through “Books in School”; 5.Development of library management skills of the MOE and provincial administrators; 6.Development of library staff; 7.Establishment of the National Institute of Library & Information Sciences (GEP2 1996).

8. Two Deputy Directors of the SLDU obtained Masters from Sheffield University, UK. Ten Assistant Directors from the Provincial Education Offices obtained MLS from the University of Malaya, Malaysia. Three Assistant Librarians from NLDSB obtained MLS from the Universities of London, Sydney and Malaysia (GEP2 1996).

9. A four storey building with spacious lecturer rooms, furniture, and equipment was built in the Faculty of Education complex and handed over to the University of Colombo in 2000. It was projected that NILIS will train about 1500 – 1600 students annually within the first five years of establishing. A team of 11 academic staff members comprising of probationary lecturers, senior lecturers of Grades I and II were recommended while the income was projected to be Rs. 11,777,000 by the 5th year of its establishing (GEP2 1996).

10. TETD (Teacher Education and Teacher Deployment) Project with a value of US\$ million 79.3 was active from 1996 to 2005. The objectives of the project were to improve the quality, cost-effectiveness and coverage of teacher education in Sri Lanka. The project consists of seven components; Rationalization of teacher deployment; Rationalization of structure and organization of teacher education; Upgrading of teacher education programs; Strengthening of staff and management; Strengthening and upgrading of the teacher training institutions; Strengthening the management of teacher training institutions; Studies and monitoring; and Project coordination (World Bank 1996).

11. This Diploma programme is conducted in Colombo, Galle, Kandy, Jaffna and Batticaloa centres.

12. MLS was conducted at FGS, University of Colombo from 1994 – 2006 and transferred to NILIS in 2007.

**පනස්වසරක පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යාපනය:
ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා
ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයකි.**

ආර්.ඩී ආනන්ද තිස්ස

සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී - ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය,
ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර පුස්තකාලයාධිකාරී, ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි ආයුර්වේද විද්‍යායතනය
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, යක්කල

agathisi@yahoo.com

සාරාංශය

අධ්‍යාපන අර්බුදවලින් ලෝකයේ සෑම රටක් ම පීඩාවට පත් වී ඇත. එහි වැඩි ම බලපෑම හා අවදානම ඇත්තේ සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට බව අමුතුවෙන් සඳහන් කළයුතු නොවේ. බොහෝ රටවල පවත්නා අධ්‍යාපනයේ පරමාර්ථ, අභිලාෂ හා අරමුණු පැහැදිලි වශයෙන් ම හඳුනාගෙන නැත. මෙවැනි පසුබිමක් පවතින තත්ත්වයක පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව අධ්‍යාපනය පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කිරීම යුගයේ අවශ්‍යතාවයකි.

වර්තමාන සමාජ, දේශපාලන, ආර්ථික ක්‍රියාවලිය ආශ්‍රිතව පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව ඉගැන්වීම ආයතන මට්ටමින් ජාතික මට්ටමින් හා ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් සිදු කෙරේ. පුස්තකාල යන අර්ථයෙන් ඇති සියලු ආයතන සඳහා ද, තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන සඳහා ද පුස්තකාල කාර්ය මණ්ඩල නොහොත් මානව සම්පත් පුරුදු පුහුණු කිරීමේ ආරම්භය සනිටුහන් වන්නේ වර්ෂ 1887 සිට යි. බොහෝ රටවල රජයන් මගින් හෝ වෘත්තීය සංගම් මගින් හෝ උපදේශන සභා මගින් මෙම වෘත්තීය පුහුණුව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති සකසා තිබේ. ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් මෙම තත්ත්වය ආරම්භ වී ඇත්තේ වර්ෂ 1950න් පසුව බව ලාංකීය පුස්තකාල අධ්‍යාපන ඉතිහාසය පිළිබඳව විමර්ශනයක යෙදෙන්නකුට හමු වෙයි.

1961 ජූලි මස 04 වන දින කොළඹ දී ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය පුස්තකාල විද්‍යා විද්වත් පාඨමාලාවක් අර්ධ කාලීන වශයෙන් ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් ආරම්භ කර ඇත. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය මෙරට පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයට අවශ්‍ය මානව සම්පත බිහිකිරීම ආරම්භ කරන ලද්දේ වර්ෂ 1961 දී ය. 2011 වර්ෂය වන විට ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල අධ්‍යාපන සේවාව (1961-2011) ස්වර්ණ ජයන්තිය සමරනු ලබයි. මෙම ලිපියෙන් වසර පනහක් නොකඩවා පවත්වා ගෙන එනු ලබන පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා (Diploma in Library and Information Science-DIPLIS) පාඨමාලාවට අදාළ අධ්‍යාපන සේවාව පිළිබඳව විමර්ශනය කෙරේ.

1. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනය හා එහි විකාශනය

ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනය ආරම්භ කිරීමට දායක වූ පිරිස වශයෙන් ඩී. ඒ. රෙඩ්මන්, එම්. ජේ. පෙරේරා හා අයි. ඇම්. ආර්. ඒ. ඊරියගොල්ල යන අය මෙහි දී විශේෂයෙන් කැපී පෙනෙන මෙහෙවරක් කර ඇත.² 1957 දී කොළඹ ක්‍රමය

යටතේ ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි ඩී. ඒ. රෙඩ්මන් නැමැති විශේෂඥයා විසින් මෙරට පුස්තකාලවේදීන් උදෙසා කෙටි කාලීන පාඨමාලා ආරම්භ කරන ලදී.³ 50 දශකය අග භාගය එනම් 1957 මෙරට පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනයේ ආරම්භක අවධිය ලෙස සැලකිය හැකි බව මෙයින් මනාව පැහැදිලි වනු ඇත.

ලංකා කාර්මික විද්‍යාත්මක හා කර්මාන්ත පර්යේෂණ ආයතනය (Ceylon Institute of Scientific and Industrial Research –CISIR) නොහොත් වර්තමානයේ කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනය (Industrial Technology Institute-ITI) පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනයේ සමාරම්භක ස්ථානය වශයෙන් ගෞරවාදරයට ලක් වී ඇත. මෙම ආයතනය සම්බන්ධ වී පුස්තකාලයාධිපති පුහුණු පාඨමාලා ආරම්භ කරන ලදී. එහි කාල සීමාව සති දෙකක් වූ අතර එය පූර්ණ කාලීන පාඨමාලාවක් විය. 1957 වසරේ දී ආරම්භ කළ මෙම පාඨමාලාව 1960 වසර දක්වා පවත්වා ඇත.

2. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනය හා සම්බන්ධ ආයතන

ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනයේ ඉතිහාසය දෙස අවධානය යොමු කළ විට ඒ සඳහා සම්බන්ධිත වූ ආයතන කීපයක් පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. මෙරට පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනයේ ආරම්භක අවධියේ සිට වර්තමානය දක්වා පුස්තකාල විද්‍යා පාඨමාලා පැවැත් වූ ආයතන රාශියකි. කෙසේ වෙතත් වර්තමානය වන විට පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනය ආයතන කීපයක් වටා කේන්ද්‍ර ගත වී ඇත. ඒවා පහත සඳහන් අයුරින් වර්ග කර ගත හැකි ය.

- (අ) පුස්තකාල වෘත්තීයට සෘජු ව සම්බන්ධ ආයතන (උදා: ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය - SLLA, ජාතික පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ආයතනය - NILIS)
- (ආ) උසස් අධ්‍යාපන ආයතන (උදා: කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය)
- (ඇ) ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය (NIE) හා
- (ඈ) කෙටිකාලීන පාඨමාලා පවත්වන ආයතන (උදා: ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලය - NLDSB)

මෙම ආයතන අතුරින් පුස්තකාල වෘත්තීයට සෘජු ව සම්බන්ධ ආයතනයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය සඳහන් කළ හැකි ය.

3. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනය

”මේ සංගමය පිහිටුවීම ලංකා පුස්තකාල සංවර්ධන ඉතිහාසයේ පෙරට නැඹු ප්‍රධානතම පියවර ලෙස මම සලකමි. මෙය නව යුගයක ආරම්භයයි.” ඒ ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ආරම්භක රැස්වීම අමතා යුනෙස්කෝ ආයතනයේ පුස්තකාල පිළිබඳ විශේෂඥ හැරල්ඩ් ඩී. බොනී කළ ප්‍රකාශය යි.⁵ පුස්තකාල ව්‍යාපාරය දියුණු කිරීමට පුස්තකාල සංගමයට ඇති වගකීම ඒ කියමනින් ම පැහැදිලි ය. එසේ නව යුගයක් ආරම්භ කිරීමේ වගකීම පවරා ගත්, මෙරට පුස්තකාල වෘත්තීය බල මණ්ඩලය වූ පුස්තකාල සංගමය මෙරට පුස්තකාල ව්‍යාපාරයේ බොහෝ අවස්ථාවල දී පෙරමුණ ගෙන ඇත.

රටක පුස්තකාල සේවය දියුණු වීමට එරට පුස්තකාලවල සේවය කරන පුස්තකාල සේවකයන්ට වෘත්තීය පුහුණුවක් අත්‍යවශ්‍ය ය. මේ අවශ්‍යතාවය ගැන සලකා බැලූ පුස්තකාල සංගමය සිය මුල් යුගයේ දී ම අර්ධ කාලීන පුස්තකාල විද්‍යා පාඨමාලා

කිපයක් ආරම්භ කළා ය. වර්තමාන ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය පවා තම මූලික කාර්යයක් ලෙස මෙම පාඨමාලා පවත්වා ගෙන යාම සිදු කරයි.

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය 1961-2011 පනස් වසර ඇතුළත පුස්තකාල විද්‍යා වෘත්තීය පාඨමාලා පහක් ආරම්භ කර ඇත.

- 3.1 පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව (Diploma in Library and Information Science-DIPLIS)
- 3.2 පුස්තකාල ස්වයංක්‍රීයකරණ පාඨමාලාව -(Course On Library Automation - COLA)
- 3.3 උසස් දුරස්ථ අධ්‍යාපන වැඩ සටහන (The Advanced Distance Education Programme in LIS-ADEPLIS)
- 3.4 දුරස්ථ අධ්‍යාපන වැඩ සටහන -(Distance Education Programme on LIS-DIPLIS)
- 3.5 පුස්තකාල ශිල්පී පාඨමාලාව -(Library Technicians Course-LTC)

යටෝක්ත පාඨමාලාවල සමාරම්භය පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීම පුස්තකාල අධ්‍යාපනය පිළිබඳ විමසුමක දී වැදගත් වේ. ඒ අනුව සංක්ෂිප්තව මේවා පිළිබඳව සඳහන් කිරීම කාලෝචිත ය.

3. 1 පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව (DIPLIS)

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව (DIPLIS) මේ වන විට අදියර තුනක් යටතේ අධ්‍යයනය කළ හැකි ය. එම I, II, හා III අදියර තුන ම සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු ඩිප්ලෝමා සහතිකය හිමි වෙයි. ඒ සඳහා අවම වශයෙන් වසර තුනකට වඩා වැඩි කාලයක් ගත වේ.

වර්ෂ 1961 දී කොළඹ දී ආරම්භ කර ඇති මෙම විද්වත් පාඨමාලාව 2011 වර්ෂය වන විට කොළඹ, ගාල්ල, මහනුවර, යාපනය, මඩකලපුව සහ බදුල්ල යන මධ්‍යස්ථානවල දී භාෂා මාධ්‍ය තුනකින් (සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි) ආරම්භ කර ඇත.

වෘත්තීය මට්ටමේ පුස්තකාලයාධිපතීන් බිහි කිරීම මෙම පාඨමාලාවේ ප්‍රධාන අරමුණකි. වර්තමාන තොරතුරු අවශ්‍යතාවලට සහ තාක්ෂණික උපයෝගීතාවලට ද ගැලපෙන ලෙස ශිෂ්‍යයන් පුහුණු කිරීම අරමුණු කරගත් මෙම වෘත්තීය පාඨමාලාව, මෙරට පමණක් නොව ජාත්‍යන්තරව ද පිළිගත් උසස් විද්වත් පාඨමාලාවකි.

කෙසේ වෙතත් මෙවැනි විධිමත් පාඨමාලාවලට සහභාගී වීමට නො හැකි පිරිස සඳහා පුහුණු පාඨමාලා හා සම්මේලන පැවැත්වීම ආදිය ද සංගමයේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපනයෙහි තවත් අංගයක් විය. 1965 දී ආසියා පදනමේ ආධාර ඇතිව කොළඹ මහජන පුස්තකාලයේ දී පවත් වන ලද පළාත් පාලන සේවයේ පුස්තකාලයවල සේවකයන් සඳහා වූ පාඨමාලාව ද, විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි පිරිවෙන් පුස්තකාලයාධිපතීන් සඳහා පැවැත් වූ පාඨමාලාව ද මෙහි දී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ය.

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව ස්වරූප තුනකින් පැවැත්වේ.

(අ) පංති කාමර ක්‍රමය

(ආ) මාර්ග ගත ක්‍රමය හා

(ඇ) තැපැල් මාර්ගික (දුරස්ථ) අධ්‍යාපන ක්‍රමය වශයෙනි.

(අ) පංති කාමර ක්‍රමය

කොළඹ මධ්‍යස්ථානයේ සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි යන භාෂා මාධ්‍ය තුනෙන් ම දේශන පැවැත්වේ. ගාල්ල, මහනුවර හා බදුල්ල යන මධ්‍යස්ථානවල සිංහල භාෂා මාධ්‍යයෙන් ද, යාපනය හා මඩකලපුව යන මධ්‍යස්ථානවල දෙමළ භාෂා මාධ්‍යයෙන් ද දේශන පැවැත්වේ. ඒ අනුව භාෂා මාධ්‍ය තුනකින් ම දේශන පවත්වන ප්‍රථම හා එක ම ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව වශයෙන් මෙය ගෞරවාදරයට ලක් වී ඇත.

(ආ) මාර්ග ගත ක්‍රමය

මාර්ග ගත (online) පාඨමාලාව ඉංග්‍රීසි භාෂා මාධ්‍යයෙන් පමණක් පැවැත්වේ.

(ඇ) තැපැල් මාර්ගික (දුරස්ථ) අධ්‍යාපන ක්‍රමය

2002 වසරේ ආරම්භ කර ඇති මෙම පාඨමාලාව ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ කොළඹ කාර්යාලය කේන්ද්‍ර කර ගෙන, සිංහල භාෂා මාධ්‍යයෙන් පමණක් පැවැත්වේ.

3. 2 පුස්තකාල ස්වයංක්‍රීයකරණ පාඨමාලාව (COLA)

පුස්තකාල ස්වයංක්‍රීයකරණ පාඨමාලාව 1994 ආරම්භ කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාලයවල ස්වයංක්‍රීයකරණ කටයුතු පිළිබඳ පාඨමාලාවක් ආරම්භ කිරීම හා එය පවත්වා ගෙන යාම ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ අධ්‍යාපන මෙහෙවරේ සුවිශේෂී සන්ධිස්ථානයකි. යුනෙස්කෝව මගින් හඳුන්වා දුන් අයිසීස් මාදුකාංගය පදනම් කර ගෙන එය ක්‍රියාත්මක කෙරේ.

3. 3 දුරස්ථ අධ්‍යාපන වැඩ සටහන (LIS-DIPLIS)

2002 වසරේ දී දුරස්ථ අධ්‍යාපන ක්‍රමය යටතේ ඇරඹුණු පාඨමාලා දෙකක් පිළිබඳ ව සඳහන් වෙයි. එයින් එක් පාඨමාලාවක් මාලදිවයින වෙනුවෙන් හා අනෙක් පාඨමාලාව ශ්‍රී ලංකාවේ දුර බැහැර සිටින, නිතර දේශන වලට සම්බන්ධ වීමට අපහසු පිරිස ඉලක්ක කර ගෙන ආරම්භ විය. මාලදිවයින සඳහා ප්‍රථම දුරස්ථ අධ්‍යාපන වැඩ සටහන ආරම්භ වී සාර්ථකව අවසන් කර ඇත. දැනට මෙම පාඨමාලාව පවත්වනු නොලබන අතර තැපැල් මාර්ගික පාඨමාලාව පමණක් පවත්වනු ලබයි.

4. අවශ්‍ය මූලික සුදුසුකම්

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව (DIPLIS) ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය මගින් පවත්වන ප්‍රමුඛතම පාඨමාලාව වන අතර මෙම පාඨමාලාව හැදෑරීමට අවශ්‍ය මූලික අධ්‍යාපන සුදුසුකම වන්නේ අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර සාමාන්‍යපළ සහතිකය යි. ඊට අමතරව පිළිගත් පුස්තකාලයක වසර තුනක් හෝ වැඩි කාලයක් සේවය කර ලැබූ පළපුරුද්ද පිළිබඳව ද සලකා බැලේ.

මින් ඉදිරියට පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පිළිබඳව පමණක් සලකා බලමු. මේ පිළිබඳව කෙරෙන විමර්ශනය, දශකයෙන් දශකයට සලකා බැලීම වඩාත් පලදායී බව විශ්වාස කරමු.

5. 1961-1970 දශකය - විද්වත් වෘත්තීය පාඨමාලාව ආරම්භය හා ව්‍යාප්තිය

වර්ෂ 1961 ජූලි මස 04 වන දින කොළඹ දී ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් අර්ධ කාලීන වශයෙන් ඇරඹුණු පුස්තකාල විද්‍යා විද්වත් පාඨමාලාව මෙම පාඨමාලාවේ ආරම්භය යි⁷.

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ ප්‍රථම අදියර, වර්ෂ 1963 වන විට යාපනය හා මහනුවර මධ්‍යස්ථාන දක්වා ද ව්‍යාප්ත කර ඇත.

1966 දී දෙවන කොටස එනම් මධ්‍ය පරීක්ෂණ පාඨමාලාව ආරම්භ කරන ලද්දේ කොළඹ මධ්‍යස්ථානයේ දී පමණි. එය ද ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයට පමණක් සීමා විය. සිංහල මාධ්‍යයෙන් පාඨමාලා පැවැත්වීම 1967 දී කොළඹ හා මහනුවර මධ්‍යස්ථානවල ආරම්භ කර ඇත. සිංහල මාධ්‍යයෙන් පන්ති ආරම්භ කිරීම නිසා සිසුන් සංඛ්‍යාව ප්‍රමාණාත්මකව වර්ධනය වීම කැපීපෙනෙන විශේෂත්වයකි. 1970 දී යාපනය මධ්‍යස්ථානයේ දෙමළ මාධ්‍යයෙන් ද පුස්තකාල විද්‍යා දේශන ආරම්භ කිරීමට හැකි වීම ද මෙම දශකයේ ලබා ගත් ජයග්‍රහණයකි.

5.1 1961-1970 දශකය තුළ පාඨමාලාව සමත් වූ පිරිස

විද්වත් පාඨමාලාවේ එක් එක් අදියර යටතේ අදාළ පරීක්ෂණයන් ද වර්ෂ 1961 සිට ම පවත්වා ඇත. ප්‍රථම පරීක්ෂණය සඳහා සිසුන් පෙනී සිටිය යුතු ප්‍රශ්න පත්‍ර ගණන හතරකි. එය අංශ තුනක් යටතේ දක්වා ඇත.

- (අ) සුවිකරණය (A) හා වර්ගීකරණය (B)
- (ආ) විමර්ශන පොත් හා ක්‍රමවේද, රජයේ ප්‍රලේඛන (C)
- (ඇ) තාක්ෂණික සේවා, පොත් තේරීම හා බැඳීම (D)

1961 වර්ෂයේ ආරම්භ කළ පාඨමාලාවට අදාළව එවක අධ්‍යාපන නිලධාරීවරයා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවක පහත දැක්වෙන දත්ත ඇතුළත් වෙයි. ඒ අනුව, ප්‍රශ්න පත්‍රය කොටස් වශයෙන් සමත් විය හැකි බව පෙනී යයි.

(ඇ). A, B, C, හා D කොටස් 4ට ම පෙනී සිටි ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	09
(ඉ). A, B, C, හා D යන කොටස් 4 ම සමත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව (ගෞරව සාමාර්ථ ලබා ඇත)	02
(ඊ). A, හා B යන කොටස් 2 පමණක් සමත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	12
(උ). C කොටස පමණක් සමත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	05
(ඌ). D කොටස පමණක් සමත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	09

සමාරම්භක දශකය (1961-1970) ඇතුළත ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ විද්වත් ඩිප්ලෝමාව නිසා සංගමයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රවල වර්ධනයක් සිදු වී ඇත. සංගමය අත්පත්කර ගත් ජයග්‍රහණවල කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ කීපයක් දක්නට හැකි ය.

1. සාමාජිකත්වය වර්ධනය කර ගැනීම
2. පාඨමාලාව විවිධ මධ්‍යස්ථාන කරා ව්‍යාප්ත කිරීම
3. විවිධ මට්ටම්වලට අදාළ විෂය නිර්දේශ සකස් කිරීම (ප්‍රථම හා මධ්‍ය)
4. ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයට අමතරව සිංහල මාධ්‍ය පංති ආරම්භ කිරීම
5. පාඨමාලාවේ මධ්‍ය පරීක්ෂණය ආරම්භ කිරීම

5.2 1971-1980 දශකය - පාඨමාලා මාධ්‍ය තුනකින් පැවැත්වීම

දෙවැනි දශකය තුළ දී පාඨමාලා මාධ්‍ය තුනෙන් ම පැවැත්වීම ඇරඹිණි. 1974 වර්ෂය වන විට පුස්තකාල සංගමයේ ප්‍රථම අදියර පුහුණුව ලැබූ සංඛ්‍යාව 1500කට අධික ය.

මෙම පිරිසගෙන් පාඨමාලාව සම්පූර්ණ කොට ප්‍රථම පරීක්ෂණයට පෙනී සිට සාමාර්ථය ලත් ගණන 525 කි.

5.3 1981-1990 දශකය - රාජ්‍ය සේවයේ පිළිගැනීම

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ඩිප්ලෝමා සහතිකයට රාජ්‍ය පිළිගැනීමක් ලැබීම මෙම දශකය තුළ දී සිදු විය. ඒ අනුව පුස්තකාල ඇබැරතු සඳහා ඉල්ලුම්පත් කැඳවීමේ දී පුස්තකාල සංගමයේ ඩිප්ලෝමාව සමත් වී තිබීම සුදුසුකමක් වශයෙන් සඳහන් කරන්නට යෙදිණි. විවිධ ශ්‍රේණිවලට අයත් තනතුරු සඳහා ඉල්ලුම් කළ හැකි ආකාරයට සුදුසුකම් බෙදෙන ආකාරය මෙම දශකයේ දී ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවට පමණක් මෙම උසස් පිළිගැනීම ලැබුණු බව විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ය.

5.4 1991-2000 දශකය - පාඨමාලාවල ව්‍යාප්තිය

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල අධ්‍යාපනයේ ස්වර්ණමය දශකය ලෙස 90 දශකය නම් කළ හැකි ය. පුස්තකාල අධ්‍යාපනයේ දී පරිගණක තාක්ෂණය පිළිබඳ ව අධ්‍යයන ආරම්භ කිරීම මෙහි දී සිදු විය.

1995-1999 අතර වර්ෂ පහක දී පුස්තකාල හා විඥාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ වාර්ෂික පරීක්ෂණ සඳහා පෙනී සිටුනු පිළිබඳ තොරතුරු පුස්තකාල සංගමයේ වාර්ෂික වාර්තා හා අධ්‍යාපන කමිටුවේ වාර්තා අනුව පහත දැක්වේ.

(# පාඨමාලා ආරම්භ කර නැත. * අදාළ වර්ෂයේ පවත්වා නැත. S, T, E පිළිවෙලින් සිංහල, දමිළ හා ඉංග්‍රීසි)

අධ්‍යයන වර්ෂය	කොටස/අදියර	කොළඹ			මහනුවර		යාපනය	එකතුව
		S	T	E	S	S		
1995/1996	ප්‍රථම	60	14	15	36	23	*	148
	මධ්‍යම		54		19	#		73
	අවසාන	32	#	15	36	#		83
1996/1997	ප්‍රථම	60	16	17	40	28	*	161
	මධ්‍යම		64		25	#		89
	අවසාන	44	#	07	14	#		63
1997/1998	ප්‍රථම		125		65	21	*	211
	මධ්‍යම		37		#	#		37
	අවසාන	*	*	*	*	*		-
1998/1999	ප්‍රථම	99	27	19	61 (S/T)	39	*	245
	මධ්‍යම		61		19	#		80
	අවසාන		19		25	#		44
1999/2000	ප්‍රථම	72	27	10	38	16	*	163
	මධ්‍යම	70	38	07	27	13		115
	අවසාන		50		#	#		50

5.5 2001-2010 පාඨමාලාවේ ආකෘතිය සංවර්ධනය හා දුරස්ථ පාඨමාලා හඳුන්වා දීම

මෙම දශකය ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ විද්වත් ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සාක් කලාපීය රටවල පමණක් නොව අන්තර්ජාතික වශයෙන් ද ඇගයීමට ලක් වූ දශකයකි. එයට හේතුව දුරස්ථ පාඨමාලා හඳුන්වා දීම බව විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ය.

2001 වසරේ දී මධ්‍යස්ථාන සියල්ලේ දී ම සිසු සිසුවියන් 156 දෙනෙක් ප්‍රථම පරීක්ෂණයට ද, 50 දෙනෙක් අවසන් පරීක්ෂණයට ද පෙනී සිටියහ. දශකයේ අවසාන වසරේ දී (2010) ප්‍රථම පරීක්ෂණයට පෙනී සිටි පිරිස 326 කි. අවසන් පරීක්ෂණයට එම වසරේ දී 45 ක් පෙනී සිටියහ. මේ අනුව ප්‍රථම පරීක්ෂණයට පෙනී සිටින බොහෝ පිරිසක් අවසන් පරීක්ෂණය කරා ළඟා නොවන බැව් පෙනී යයි.

5.6 2010/2011 ස්වර්ණ ජයන්ති වසර

2010/2011 ස්වර්ණ ජයන්ති වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සඳහා 2011.05.31 දිනට ලියාපදිංචි සිසුන් සංඛ්‍යාව පහත දැක්වේ. මෙහි දී ද සුපුරුදු සංකේත භාවිතා කර ඇත.

2010/2011 ස්වර්ණ ජයන්ති වසර සංගමයේ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ කැපී පෙනෙන විශේෂ ලක්ෂණයක් වන්නේ වසර 5කට පසු පංති කාමර අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදයට අනුව කොළඹ මධ්‍යස්ථානයේ ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ පංති ආරම්භ කිරීමත් සෑම අදියරකටම අදාළ පන්ති ආරම්භ කිරීමත් බව සඳහන් කළ යුතු කරුණකි.

6. පාඨමාල ගාස්තු, ලියාපදිංචි ගාස්තු හා විභාග ගාස්තු

1961 වර්ෂයේ ආරම්භ කළ පාඨමාලාවට අදාළ ව ලියාපදිංචි ගාස්තු හා විභාග ගාස්තු වශයෙන් අය කළ සම්පූර්ණ මුදල රුපියල් 1970.00ක් වන අතර එම වර්ෂයේ දේශන ගාස්තු, ලිපි ද්‍රව්‍ය හා වෙනත් ගාස්තු ඇතුළත් ව වියදම රුපියල් 1933.00කි. ඒ අනුව පාඨමාලාව පැවැත්වීමෙන් ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයට අත ඉතිරි වූ මුදල රුපියල් 37.00කි. 2000-2010 දශකයේ දී ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ ලියාපදිංචි ගාස්තු හා විභාග ගාස්තු වශයෙන් උපයා ගෙන ඇති මුදල ඉහත වගුවේ දැක්වේ.

2001-2010 දශකයේ දී ශ්‍රී පුස්තකාල සංගමයට පාඨමාල ගාස්තු හා විභාග ගාස්තු වශයෙන් උපයා ගෙන ඇති මුදල පහත වගුවේ දැක්වේ.

2010/2011 ස්වර්ණ ජයන්ති වසරේ දී පුස්තකාල හා විඥාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පළමු අදියර සඳහා ශිෂ්‍ය ලියාපදිංචියෙහි සංඛ්‍යාත්මක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරේ. විභාග ගාස්තු ඉදිරියේ දී අය කෙරෙන බැවින් පළමු අදියර සඳහා සංගමයට උපයා ගත හැකි මුදල තවත් වැඩි වෙනු ඇත. (තෙවන අදියරයට අදාළ තොරතුරු දක්වා නැත.)

7. ඩිජිටල් පාඨමාලාවේ අරමුණු, අධ්‍යයන හා පරීක්ෂණ ක්‍රමවේදය

පාඨමාලාලාභීන්ට පුස්තකාල හා විද්‍යාපන මධ්‍යස්ථානවල සේවය සඳහා අවශ්‍ය වන කුසලතා සහ පුහුණුව ලබා දීම පාඨමාලාවේ මූලික අරමුණ වේ. විෂය සම්බන්ධ මූලික අවබෝධය ලබා දෙමින් අනාගත පුස්තකාල වෘත්තීයට ප්‍රවේශය සඳහා දැනුමක් අපේක්ෂා කරන්නවුන්ට ඒ සඳහා අවශ්‍ය මූලික සුදුසුකම් ලබා දීම ද මේ පාඨමාලාවෙන් සිදු කෙරෙයි. එක් එක් අදියර අවසානයේ පරීක්ෂණයක් පවත්වනු ලබයි. එක් එක් විෂය පිළිබඳ ව මුළු දේශන සංඛ්‍යාවෙන් 75% ක් සඳහා පැමිණීම අනිවාර්ය වෙයි. එක් විභාගයකට පෙනී සිටිය හැක්කේ අවස්ථා තුනක දී පමණි.

ලිඛිත හා ප්‍රායෝගික වශයෙන් පරීක්ෂණවල ස්වභාව දෙකකි. එමෙන් ලබා දී ඇති පැවරුම්වල ලකුණු ද අවසාන ප්‍රතිඵල නිකුත් කිරීමේ දී සලකා බැලේ. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය පවත්වන සෑම පාඨමාලාවක් ම වෘත්තීයාභිමුඛ පාඨමාලා බැවින් න්‍යායික දැනුම මෙන් ම ප්‍රායෝගික පුහුණුවක්, විවිධ විෂය අළලා කෙරෙන පැවරුම් ද සිසුන්ගේ දැනුම වර්ධනය කෙරෙහි බෙහෙවින් ඉවහල් වේ.

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව වෘත්තීයමය විෂයයක් වන හෙයින් වෘත්තීය ප්‍රමිති ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහාත් පාඨමාලාලාභීන්ගේ කුසලතා හා පුහුණුව අධීක්ෂණය සඳහාත් පැවරුම්, සේවාස්ථ පුහුණුව හා ඇගයීම් ක්‍රමයක් විෂය නිර්දේශවල දක්වා ඇත. ඒ අනුව පාඨමාලාව සඳහා සේවාස්ථ පුහුණුවක් ද ඇතුළත් කර ඇත.

පුහුණුවීම සඳහා ආයතන සොයා දීම පුස්තකාල සංගමය මගින් කෙරෙන අතර සිසුන්ගේ පහසුව සලකා ආයතන තෝරාගැනීමට ද අවශ්‍ය සියලු ම උපකාර ලබා දෙනු ලැබේ. විධිමත් පුස්තකාලයක වෘත්තීය මට්ටමේ පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙක් යටතේ සති දෙකක පුහුණුවක් ලබා දීම අධ්‍යයන ක්‍රමවේදයෙහි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි. මෙම පුහුණුව සම්පූර්ණ කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර එසේ කිරීමට අපොහොසත් වුවහොත් පරීක්ෂණයට පෙනී සිටීමට ඉඩ දෙනු නොලැබේ.

2010/2011 අධ්‍යයන වර්ෂයේ සිට ඩිජිටල් පාඨමාලාවට අදාළ පුනර් පරීක්ෂණ පැවැත්වීම විධිමත් කිරීමට අධ්‍යාපන කමිටුව යෝජනා කළ අතර 2010 සැප්තැම්බර් 30 වන දින පැවති 2 වන පාලක සභාව එම යෝජනාව අනුමත කර ඇත. මේ අනුව 2011 වර්ෂයේ සිට සෑම අදියරක් සඳහා ම වාර්ෂික පරීක්ෂණය සමඟ පුනර් පරීක්ෂණය පැවැත්වේ. මෙම නව සංශෝධනයන් සමඟ ම එක් එක් අදියරවල පංති ආරම්භ කිරීම හා ප්‍රතිඵල නිකුත් කිරීම වාර්ෂික දින දර්ශනයකට අනුව කළ හැකි ය.

8. පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා විෂය නිර්දේශය හා පාඨමාලා සංශෝධන

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය වර්ෂ 1961 ජූලි මස 04 වන දින ආරම්භ කළ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිජිටල් පාඨමාලාවේ විෂය නිර්දේශය වර්ෂ 2011 වන විට විවිධ කාලීන අවශ්‍යතා පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කරමින් සංශෝධනය කර ඇත. වර්තමාන හා අනාගත අවශ්‍යතා පිළිබඳ ව මෙහි දී වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත.

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයේ වෘත්තීයයන්ට පිවිසීමට අපේක්ෂා කරන වෘත්තීයයන්ට අවශ්‍ය පුහුණුව ලබා දීම මෙම විෂය නිර්දේශයන්හි මූලික අරමුණ වී ඇත. එමෙන් ම දැනට පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා වෘත්තීයට අදාළ සේවාවල නියුතු වෘත්තීයයන්ගේ දැනුම හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය වර්ධනය කිරීමට සුදුසු වන ආකාරයට විෂය නිර්දේශ කාලීන ව යාවත්කාලීන කෙරේ. එහි දී සිංහල හා ඉංග්‍රීසි

භාෂා මාධ්‍යයන් දෙක ම ආශ්‍රයෙන් විෂය නිර්දේශයන් පිළිබඳ ව තොරතුරු සඳහන් කර ඇත.

1973 දී පුස්තකාල විද්‍යා පාඨමාලාවේ විෂය නිර්දේශය කාලානුරූපව වෙනස් කරන ලද අතර පාඨමාලාවේ නාමය "පුස්තකාල විද්‍යාව, ප්‍රලේඛන සේවාව හා ප්‍රවෘත්ති විද්‍යාව" යනුවෙන් සංශෝධනය කරන ලදී.

1998/1999 අධ්‍යයන වර්ෂයේ ද ප්‍රධාන සංශෝධනයක් විය. පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ අවසන් වසර සිසුන් සඳහා විභාගයෙන් ලකුණු 70% ක් හා පැවරුම්වලින් 30%ක් ලබා ගත යුතු බව විෂය මාලා සංවර්ධන කමිටුව විසින් යෝජනා කරන ලදී. පාලක මණ්ඩලයේ අනුමැතියෙන් පසු එම සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක කෙරිණි.

2000/2001 අධ්‍යයන වර්ෂයේ දී විෂය නිර්දේශයට නව අංග කීපයක් හඳුන්වා දී තිබේ. ප්‍රථම වසර පුස්තකාලයාධිකාරීත්වය ප්‍රශ්න පත්‍රයට මුද්‍රණය හා ප්‍රකාශනය ද, දෙවන වසර සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණය ද, තෙවන වසර සඳහා තොරතුරු සංවිධානය ප්‍රශ්න පත්‍රයට අනුක්‍රමණීකාකරණය හා සාර සංග්‍රහකරණය ද ඇතුළත් කර ඇත. 2001/2002 අධ්‍යයන වර්ෂයේ දී තෙවන වසර සඳහා (1) පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා, (2) තොරතුරු සංවිධානය : අන්තර්ජාලය, (3) කළමනාකරණය ඇතුළත් කර ඇත.

2008 වර්ෂයේ දී ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ එක් එක් අදියර හඳුන්වන නාමයන් සංශෝධනය කර ඇත. සංශෝධනයට පෙර පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පළමු අදියර, පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව දෙවන අදියර 1 කොටස හා පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව දෙවන අදියර 11 කොටස වශයෙන් හැඳින්විය. සංශෝධනයෙන් පසු වර්තමානයේ පාඨමාලාවේ මට්ටම (අ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පළමු අදියර, (ආ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව දෙවන අදියර හා (ඇ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව තෙවන අදියර වශයෙන් හැඳින්වේ.

2010/2011 ස්වර්ණ ජයන්ති වසරේ දී පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ එක් එක් අදියර සඳහා නිර්දේශිත විෂය නිර්දේශ මතු සඳහන් කර ඇත.

(අ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පළමු අදියර

	විෂය	දේශන පැය ගණන
1	ඒ. පුස්තකාලයාධිකාරීත්වය	39
2	බී. තොරතුරු සංවිධානය : සුවිකරණය	39
3	සී. තොරතුරු සංවිධානය : වර්ගීකරණය	39
4	ඩී. පුස්තකාල සම්පත් හා සේවා	39

(ආ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව දෙවන අදියර

විෂය	දේශන පැය ගණන
1 ඒ. පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා	39
2 බී. තොරතුරු සංවිධානය : සුවිකරණය හා වර්ගීකරණය	39
3 සී. කළමනාකරණය	39
4 ඩී. තොරතුරු තාක්ෂණය	39
5 ග්‍රන්ථාලය සම්පාදනය (ව්‍යාපෘතිය/පැවරුම)	09

(ඇ) පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව තෙවන අදියර

විෂය	දේශන
1 ඒ. පුස්තකාල හා තොරතුරු සේවා	39
2 බී. තොරතුරු සංවිධානය : අනුක්‍රමණීකාකරණය හා සාර සංග්‍රහකරණය	39
3 සී. කළමනාකරණය	39
4 ඩී. පුස්තකාල ස්වයංක්‍රීයකරණය	39
5 පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය (ව්‍යාපෘතිය/පැවරුම)	09

9. ශිෂ්‍යත්ව හා ත්‍යාග පිරිනැමීම

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව අධ්‍යයනය කරන පාඨමාලාලාභීන් දිරිගැන්වීම සඳහා විවිධ ශිෂ්‍යත්ව හා ත්‍යාග පිරිනැමීම ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ වාර්ෂික සමුළුවේ දී සිදු කෙරේ. ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවට අදාළ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යත්ව/ත්‍යාග දෙකක් ඇත.

9. 1 බ්ලොක් අනුස්මරණ ශිෂ්‍යත්වය

පුස්තකාල සංගමයේ ආරම්භක සභාපති එස් සී බ්ලොක් මහතා සිහිවීම සඳහා මෙම ශිෂ්‍යත්වය පිරිනැමේ. පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව 1 අදියර සියලු මාධ්‍යයන් ගෙන් එක් ප්‍රශ්න පත්‍රයකට 70% කට වඩා වැඩි ප්‍රතිශතයක් සහිත ව ලකුණු ලබා ගන්නා ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන්ට බ්ලොක් අනුස්මරණ ශිෂ්‍යත්වය ප්‍රදානය කරනු ලබයි. මෙම ශිෂ්‍යත්වය ලබා ගන්නා ශිෂ්‍යයාට හෝ ශිෂ්‍යයාවට සහතික පත්‍රයක් හා 11 අදියර නොමිලේ හැඳුරීමට අවස්ථාව ලැබේ. එසේ ම අදියර 1 වෙනුවෙන් ගෙවූ මුදල් නැවත ලබා දිය යුතු බව බ්ලොක් අනුස්මරණ ශිෂ්‍යත්වය පිළිබඳ නිර්ණායකවල දක්වා ඇත. මෙම ශිෂ්‍යත්වය ලබා ගත් අය 11 අදියර එකවර සමත්වීම මගින් 111 අදියර ද ගාස්තුවලින් නිදහස් කෙරේ.

9. 2 ඒ. එල්. බී. පෙතියාගොඩ අනුස්මරණ ත්‍යාගය

මහනුවර මධ්‍යස්ථානයේ හොඳ ම ප්‍රතිශතයක් සහිත ව ලකුණු ලබා ගන්නා අයට මෙම ත්‍යාගය හිමි වේ. යම් හෙයකින් ඒ ශිෂ්‍යයා හෝ ශිෂ්‍යයාව බ්ලොක් අනුස්මරණ

ශිෂ්‍යත්වයට සුදුසුකම් ලබා ඇත්නම් මහනුවර මධ්‍යස්ථානයේ ඊලඟට ලකුණු ලබා ගෙන ඇති අයට මෙම ත්‍යාගය ලබා ගත හැකි ය. සංගමයේ අධි සාමාජිකා නන්දා පී. වනසුන්දර මහත්මිය විසින් මෙම ත්‍යාගයට අදාළ මුදල් සංගමයට ලබා දී ඇත.

10. පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා සාහිත්‍ය ප්‍රවර්ධනය හා පුස්තකාල සේවාව

අධ්‍යාපනය ලබා දීම අරමුණු කරගත් සංවිධානයක මිලහ අරමුණ විය යුත්තේ අධ්‍යාපනය සඳහා පොත පත බහුල කිරීම යි. උක්ත කරුණ සමඟ ගැලපෙන ප්‍රකාශ දෙකක් ව්‍යවස්ථා මාලාවේ සඳහන් කර ඇත්තේ මතු සඳහන් වන අයුරිනි. ඒ අනුව පුස්තකාල සංගමයේ අරමුණු අතර...

(අ). වෘත්තීය පොත් පත් එකතු කොට ප්‍රකාශ කිරීම, වර්ධන කිරීම හා ඒවාට උනන්දු කරවීම.

(ආ). වෘත්තීය පොත් පත් එකතු කොට පුස්තකාලයක් පවත්වා ගෙන යාම.

ඉහත සඳහන් පරමාර්ථ මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට හිත කර වූ සියලු කටයුතු සංගමය මගින් සංවිධානය කරනු ලබයි. මේ අනුව පුස්තකාල ක්ෂේත්‍රයට අදාළ වෘත්තීය පොත පත ප්‍රකාශයට පත්කිරීම පුස්තකාල සංගමයේ ආරම්භයේ සිට ම කරන ලද ශාස්ත්‍රීය සේවාවකි. පුස්තකාල සංගමයේ නිල ප්‍රකාශනය වශයෙන් Sri Lanka Library Review (New Series) වර්තමානයේ හඳුනා ගත හැකි ය. මෙහි සමාරම්භය 1962 දක්වා ඇත අතීතයකට දිවෙන්නකි. වර්ෂ 1962 ප්‍රකාශිත Ceylon Library Association Journal එහි මුල් අවස්ථාව යි. මෙය වාර්ෂික ප්‍රකාශනයක් වන අතර භාෂා මාධ්‍ය තුනෙන් ම රචිත ශාස්ත්‍රීය ලිපි මෙහි අන්තර්ගතය. SLLA Newsletter මගින් සංගමයේ නවතම ප්‍රවෘත්ති ප්‍රකාශිත ය. එය සියලු සාමාජිකයන් වෙත ලබා දෙනු ලබයි.

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවටත් පොදුවේ පුස්තකාල අධ්‍යාපනයටත් අවශ්‍ය කෘති රාශියක් විවිධ භාෂා මාධ්‍යවලින් දැනට ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. 1972 ජාත්‍යන්තර ග්‍රන්ථ වර්ෂය සැමරීම සඳහා පුස්තකාල සංගමය ශාස්ත්‍රීය කෘති ප්‍රකාශයට පත්කිරීම ආරම්භ කර ඇත. මෙම ශාස්ත්‍රීය කටයුත්තෙහි මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළේ එවක පුස්තකාල සංගමයෙහි අධ්‍යාපන නිලධාරී වූ (වර්තමානයේ මහාචාර්ය) ජයසිරි ලංකාගේ මහතා යි. ඒ අනුව ලංකාගේ මහතා විසින් සංස්කරණය කරන ලද ඩිවි දශම වර්ගීකරණය (පාසැල් පුස්තකාල සඳහා සංස්කරණය) සංගමයේ ප්‍රකාශනයක් ලෙස එළි දුටුවේ ය.

මීට අමතරව ග්‍රන්ථනාමාවලිකරණය, ශ්‍රී ලංකාව සඳහා පුස්තකාල ප්‍රමිති, වෘත්තීය ආචාර ධර්ම, සාහිත්‍ය ගවේෂණය ආශ්‍රීත නිබන්ධය සැකසීම සම්බන්ධ උපදෙස් යන කෘති සිංහල මාධ්‍යයෙන් ද, වෘත්තීය ආචාර ධර්ම හා පුස්තකාල ප්‍රමිති (දෙමළ සංස්කරණ) දෙමළ මාධ්‍යයෙන් ද, Library Standards for Sri Lanka, Code of Professional Conduct Ethics, Directory of LIS Personnel in Universities in Sri Lanka යන කෘති ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් ද ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත.

වර්ෂ 1960 දී පුස්තකාල සංගමය සිය පුස්තකාලය ආරම්භ කළේ ය. මුල් අවධියේ ඒ සඳහා ස්ථීර ස්ථානයක් නොමැති නිසා විවිධ ස්ථානවල පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත. මුලින් ම ඒ සඳහා ඉඩ කඩ දෙන ලද්දේ CISIR ආයතනය යි. 1987 දී වෘත්තීය සංගම් මූලස්ථාන ගොඩනැගිල්ල තුළ ස්ථීර ස්ථානයක් පුස්තකාලය

වෙනුවෙන් ලබා ගැනීමට හැකි වුවත් 1999 දී නැවත ඉන් ඉවත් කර ගන්නට සිදු වූයේ විද්වත් වෘත්තිකයන් ගේ සංගමයට එම ඉඩ කඩ වෙනත් කාර්යයක් සඳහා අවශ්‍ය වූ බැවිනි. 2002 දී නැවත විවෘත කළ පුස්තකාල එකතුව දැනට ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලයේ දෙවන මහලේ තැන්පත් කර ඇත. එම ස්ථානයේ දී සෑම බ්‍රහස්පතින්දා හා සෙනසුරාදා දිනයකම පුස්තකාලය පාඨකයන් වෙනුවෙන් විවෘතව පවතී.

11. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන හා සම්බන්ධීරණය

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යාපනය ආරම්භ කර දශක කිපයක් ඉක්ම ගොස් ඇත. එහෙත් තවමත් ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ප්‍රධාන කාර්යාලය පවත්වා ගෙන යනු ලබන්නේ විද්වත් වෘත්තික මධ්‍යස්ථානයේ සීමිත ඉඩකඩ සහිත ගොඩනැගිල්ලක ය.

පුස්තකාල සංගමය පුස්තකාල විද්‍යා පාඨමාලා පැවැත්වීම සඳහා බාහිර ගොඩනැගිලි ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබයි. එක් එක් මධ්‍යස්ථානයේ පංති පැවැත්වෙන වත්මන් ස්ථාන පහත දැක්වේ.

- කොළඹ - විවිලි ජාත්‍යන්තර පාසල
- මහනුවර - මධ්‍යම පළාත් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය
- ගාල්ල - ගාල්ල විද්‍යාලෝක විද්‍යාලය
- යාපනය - යාපනය විශ්වවිද්‍යාල ශ්‍රවණාගාරය
- මඩකලපුව - ජාතික විත්සන්ට් උසස් බාලිකා විද්‍යාලය
- බදුල්ල - උච්ච පළාත් පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය.

12. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ කලීකාවාර්ය මණ්ඩලය

පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයට අවශ්‍ය මානව සම්පත ලබා දෙන ප්‍රධානතම ආයතනයක් වන පුස්තකාල සංගමය ඒ සඳහා සුදුසුකම් සහිත කලීකාවාර්යවරුන් පිරිසක ගේ සේවය ලබා ගනී. ඔවුන් සියලු දෙනා බාහිර කලීකාවාර්යවරු වෙති.

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ කලීකාවාර්ය මණ්ඩලය පිළිබඳ ව සිසුන්ගේ ඇගයීමක් ලබා ගැනීම යම් යම් වර්ෂවල සිදුකරන ලද මුත් එය කිසිසේත් ම විධිමත් ඇගයීමක් වශයෙන් පිළිගත නොහැකි ය. එහි දී සිසුන් දේශන කළ කලීකාවාර්යවරයාටත් දේශන නොකළ කලීකාවාර්යවරයාටත් ලකුණු සටහන් කර තිබීමෙන් මෙහි ඇති දුර්වලතාවය නිරීක්ෂණය වේ. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ වර්ෂ 1961 සිට 2011 දක්වා පනස් වසරක කාල සීමාව ඇතුළත විශේෂත්වයෙන් සඳහන් කළ යුතු දැයෙන් සමුගත් කලීකාවාර්යවරු කිහිප දෙනෙක් පිළිබඳව මෙහි පළ කළ යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ ප්‍රථම සභාපතිවරයා වූ ද, වර්ගීකරණය විෂය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් සහිත වූ ද එස්. සී. බ්‍රොක්, පුස්තකාලයාධිපතිත්වය හා පුස්තකාල ඉතිහාසය පිළිබඳ විශේෂඥ ටී. ජී. පියදාස යන කලීකාවාර්යවරු මෙහි දී ගෞරවයෙන් සිහිපත් වේ. ටී. මහලිංගම්, පී. ඩී. සමරරත්න, බර්ඩින් සිල්වා, විල්ෆඩ්

රණසිංහ හා එච්. තිලකබත්ද, මාලිනි විජේසිංහ, ක්ලෝඩා නෙත්සිංහ යන කථිකාවාර්යවරු ද විවිධ දුෂ්කරතා මැද විද්වත් පාඨමාලාව සාර්ථකව පවත්වා ගෙන යාම සඳහා සිය උපරිම දායකත්වය ලබා දුන් හ.

දෙමළ මාධ්‍ය කථිකාවාර්ය මණ්ඩලය වශයෙන් සේවය කළ පාකානාදන් මහතා සහ මහත්මිය, මුරුගවෙල්, පී. කුලරත්නම්, එස්. රුක්සිංහම් යන කථිකාවාර්යවරු ද කැපී පෙනෙත්. එස්. එම්. කමල්සිත් ඊ. සී. ටී. කුලරත්න, කේ. එල්. පණ්ඩිතරත්න, පී. ඒ. පියසේන, සිරිල් ඒකනායක, පුස්තකාල හා විද්‍යාපන අධ්‍යාපනයට අවශ්‍ය සාහිත්‍යය ප්‍රවර්ධනය කළ ධනපාල ගුණසේකර, වෘත්තීය පුහුණු හා කාර්මික අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට අවශ්‍ය පුස්තකාල මානව සම්පත පුරුදු පුහුණු කළ සිරිපාල දුමින්ද දොඩාවත්ත යන හිටපු කථිකාවාර්යවරුද මෙහි දී සිහිපත් වෙයි.

භාෂා මාධ්‍ය කිහිපයකින් දේශන පැවැත් වූ එම්. බී. එම්. ෆයිරූස්, ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල ස්වයංක්‍රීයකරණයේ පිතෘ ලෙස හැඳින්විය හැකි නිල් උපාලි යාපා, මහනුවර මධ්‍යස්ථානයේ සම්බන්ධීරණ නිලධාරිනිය වශයෙන් මෙන් ම කථිකාවාර්යවරියක වශයෙන් කටයුතු කළ චිත්‍රා වන්දුපාල (චිත්‍රසීලි) යන වෘත්තිකයන් ද සංගමයේ ගෞරවයට නිරතුරුව පාත්‍ර වෙති. සමස්ත කථිකාවාර්ය මණ්ඩලයම ඉතාමත් අවම දේශක දීමනාවක් යටතේ සේවය කිරීම විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු කරුණකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ කථිකාවාර්ය මණ්ඩලය පරිගණක විද්‍යාව, කළමනාකරණය හා ලේඛනාරක්ෂ ආදී ක්ෂේත්‍රයන්හි නියුතු විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත ය. බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී පිළිගත් පුස්තකාලයවල සේවය කරන පුස්තකාල වෘත්තිකයෝ කථිකාවාර්ය මණ්ඩලය වශයෙන් කටයුතු කරති.

13. සාමාජිකත්ව ලබා ගැනීම

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීමට පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සාර්ථකව අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. සාමාජිකත්වය සංස්ථාගත සාමාජිකත්වය හා සංස්ථාගත නොවන සාමාජිකත්වය වශයෙන් ස්වරූප දෙකකි. සංස්ථාගත සාමාජිකයන් සම්මාන සාමාජිකයන් හා ආශ්‍රිත සාමාජිකයන් වශයෙන් වර්ග කෙරෙන අතර ඔවුන්ට ඡන්දය භාවිතා කළ හැකි ය. පුස්තකාල සංගමයේ සාමාජිකත්වයෙන් බහුතරයක් සාමාජිකත්වය අයදුම් කිරීම සඳහා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව පාදක කර ගෙන ඇත.

14. පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ නෛතික තත්ත්වය

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සඳහා ලැබී ඇති නෛතික පිළිගැනීම අධ්‍යයන කිරීම ද එහි වටිනාකම හා වැදගත්කම දිනෙන් දින වර්ධනයට හේතු වී ඇත. මෙම පාඨමාලාවට අදාළ නෛතික තත්ත්වය කෙටියෙන් මෙසේ දැක්විය හැකි ය. පුස්තකාල සංගමය මතු දැක්වෙන පාර්ලිමේන්තු පනත්වල සඳහන් විධිවිධාන හා නෛතික තත්ත්වය මත ක්‍රීයාත්මක වන ජාතික සංවිධානයකි.

(අ). ජාතික රාජ්‍ය සභාවේ 1974 අංක 20 දරන ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය (සංස්ථාගත කිරීමේ) පනත

(ආ). 2004 අංක 7 දරන ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය (සංස්ථාගත කිරීමේ)

(සංශෝධන) පනත

උක්ත සඳහන් පසුබිම යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල හා විඥාපන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව රජය විසින් පිළිගෙන ඇති ආකාරය අති විශේෂ ගැසට් පත්‍ර, විවිධ රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍ර ලේඛ, දෙපාර්තමේන්තු හා කාර්යාල නියෝගවල දැක්වේ. එවැනි අවස්ථාවන්ගෙන් කීපයක් පමණක් මෙහි දක්වා ඇත. සමස්ත නෛතික තත්ත්වය මෙහි දක්වා නැති අතර ඒ පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් කිරීම කාලෝචිත අවශ්‍යතාවයකි.

(අ). බඳවාගැනීමේ පරිපාටිවලට ඇතුළත් කළ යුතු වෙනත් අධ්‍යාපන සුදුසුකම් රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛ අංක 379 (1987 සැප්තැම්බර් මස 25)

(ආ). මධ්‍යම මට්ටමේ කාර්මික ඒකාබද්ධ සේවා ව්‍යවස්ථාව ක්‍රියාත්මක කිරීම රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛ අංක 385 (1987 නොවැම්බර් මස 19)

(ඇ). ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාලයාධිපති සේවයේ ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහය අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය අංක 1.002/13 (1997 නොවැම්බර් මස 19)

(ඈ). පුස්තකාලයාධිපති සේවයේ වැටුප් හා බඳවාගැනීමේ පරිපාටි රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛ අංක 47/89 (1989 සැප්තැම්බර් මස 27)

(ඉ). ශ්‍රී ලංකා රජයේ පුස්තකාලයාධිපති සේවා ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහය

අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය අංක 1620/22 (2009 සැප්තැම්බර් මස 24) ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පාඨමාලාව රාජ්‍ය සේවයේ තනතුරු සඳහා බඳවා ගැනීමේ මූලික සුදුසුකම් වශයෙන් පිළිගෙන තිබීම මෙහි නෛතික තත්ත්වයට කදිම නිදසුනකි. ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සමත්වීම මෙරට විශ්වවිද්‍යාලයවල ශාස්ත්‍රවේදී (බාහිර) උපාධි පාඨමාලා සඳහා ලියාපදිංචි වීමේ දී අ.පො.ස (උ.පෙළ) විභාගයෙන් සමත්වීම හා සමාන සුදුසුකමක් වශයෙන් පිළිගෙන ඇත.

15. පනස් වසරක (1961-2011) පුස්තකාල හා විඥාපන විද්‍යා අධ්‍යාපනයේ බලවේගය

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පනස් වසරක අධ්‍යාපන මෙහෙවර සාර්ථක කර ගැනීමට සුවිශේෂ කාර්ය භාරයක් අධ්‍යාපන නිලධාරීවරයාට හා සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරීවරයාට පැවරේ. ඒ අනුව ස්වේච්ඡාවෙන් මෙම සේවයට කැප වූ අධ්‍යාපන නිලධාරීවරු හා සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරීවරු පිළිබඳ ව කරුණු සඳහන් කිරීම වැදගත් වෙයි. 1961-2011 පනස් වසරක කාලයෙහි අධ්‍යාපන නිලධාරීවරු හා සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරීවරු වශයෙන් සේවය කළ පිරිස ඇමුණුමේ දක්වා ඇත.

(මෙහි දී පුස්තකාල සංගමයේ වාර්ෂික වාර්තා හා සංගමයේ ප්‍රකාශන මූලාශ්‍ර වශයෙන් පාදක කර ගෙන ඇත. පුස්තකාල සංගමයෙන් ලබා ගැනීමට අදාළ මූලාශ්‍ර නොමැති ඇතැම් වර්ෂවලට අදාළ තොරතුරු ආරම්භක සාමාජිකයන්ගෙන් විමසා දැන ගත් බව සඳහන් කළ යුතු ය. නිවැරදි තොරතුරු සපයා ගැනීමට නොහැකි වූ අධ්‍යයන කාල සීමාවන් හා දැනට පරීක්ෂා කිරීමට විධිමත් තොරතුරු නොමැති වර්ෂ (තොරතුරු නොමැත) යනුවෙන් සඳහන් කර ඇත.)

16. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ කාර්ය මණ්ඩලය

පනස් වසරක් සමරණ පුස්තකාල අධ්‍යාපනයේ දී ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ විවිධ ශ්‍රේණිවලට අයත් කාර්ය මණ්ඩලයෙන් ලැබෙන සේවාවද ගෞ

රවයෙන් සිහිපත් කළ යුතු ය. 1961 සිට 2011 දක්වා පුස්තකාල අධ්‍යාපනය ප්‍ර වර්ධනය සඳහා විවිධාකාරයෙන් දායක වූ සියලු දෙනාම මෙම සාර්ථකත්වයෙහි කොටස්කරුවන් බව විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ය.

ශ්‍රී පුස්තකාල සංගමයට දැන් අවුරුදු 51ක් ගත වී ඇති නමුත් සංගමය තම ප්‍රමුඛතම කාර්යය ලෙස අවධානය යොමු කර ඇත්තේ පාඨමාලා පවත්වා ගෙන යාම පිළිබඳ ව බව නිරීක්ෂණය වෙයි. නමුත් ශ්‍රී පුස්තකාල සංගමයට පුස්තකාල වෘත්තීය වෙනුවෙන් ඊටත් වඩා වැඩි වැඩ කොටසක් පැවරී ඇත. ඒවා පහත සඳහන් පරිදි හඳුනා ගත හැකි ය.

- පුස්තකාල විද්‍යා පාඨමාලා ඇගයීම
- ප්‍රමිති සකස් කිරීම
- වෘත්තීය තත්ත්වය ආරක්ෂා වන අයුරින් සුදුසුකම් තීරණය කිරීම
- පුස්තකාල වෘත්තීයයන්ගේ වෘත්තීයමය අයිතිවාසිකම් ලබා ගැනීමට කටයුතු කිරීම

ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය ඉහත කාර්යයන් වෙත වැඩි අවධානය යොමු කිරීම මෙරට පුස්තකාල වෘත්තීයේ සංවර්ධනය කෙරෙහිත් එහි සාර්ථකත්වය සඳහාත් බෙහෙවින් උපකාරී වේ. එසේ ම තවදුරටත් සෘජු අධ්‍යාපන ආයතනයක් ලෙස කටයුතු කරන්නේ ද, නැතිනම් පාඨමාලා පිළිගැනීම (accreditation) සම්බන්ධ කටයුතු සඳහා නැඹුරු වන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ද සාමාජිකයන් අතර සංවාදයක් ඇති වෙමින් පවතී.

ස්තූතිය

තොරතුරු ලබා ගැනීමේ දී තෝරාපත් කර ගත් සභාපතිතුමිය වන ඩී. අයි. ඩී අන්ද්‍රාදි මහත්මියන් පුස්තකාල සංගමයේ සමස්ත කාර්ය මණ්ඩලයන් දැක්වූ ශාස්ත්‍රීය උපකාර මෙහි දී ගෞරවයෙන් සිහිපත් කරමි.

පාදක සටහන්

1. පීරිස්, එච්.එන්. ශ්‍රී ලංකා ග්‍රන්ථ හා විශ්‍රාපන ක්ෂේත්‍රයේ විශේෂඥ වාර්තාව- 1994. පුස්තකාල ප්‍රවෘත්ති : ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ ප්‍රවෘත්ති ප්‍ර කාශනය, 1995 ජනවාරි-මාර්තු 16 (1), පි. 2-3.
2. පියදාස, ටී.පී. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල වෘත්තීය පිළිබඳ මතක සටහන්. පුස්තකාල ප්‍රවෘත්ති : ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලයේ ප්‍රවෘත්ති ප්‍ර කාශනය, 1985 ජූලි- දෙසැ 6 (3/4), පි. 5-8
3. එම
4. එම
5. ලංකාගේ, ජයසිරි. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය. පුස්තකාලය හා ජනතාව. කොළඹ : මහජන පුස්තකාලය, 1975. පි. 67-74
6. රණසිංහ, ආර්. එච්. අයි. එස්. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමය : ක්‍රියාකාරිත්වය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල සේවාවේ වර්ධනයට සපයන දායකත්වය පිළිබඳ විමසීමක්

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Sri Lanka Library Review. 2001 ජූලි/දෙසැ 2002 ජනවාරි/ජූනි වෙලම 15 අංක 2 හා වෙලම 16 අංක 1, පි. 5-16

7' ලංකාගේ, ජයසිරි. ශ්‍රී ලංකා පුස්තකාල සංගමයේ පුස්තකාල අධ්‍යාපන සේවය (1961-1971) Sri Lanka Library Review. 1972/1973. වෙලම 4. අංක 2 පි. 122-123

8 Lankage, Jayasiri. Library Education in Ceylon. Ceylon Library Review. 1971 Sep. Vol. 4 No 1. 69-74 p.

9 පියදාස, ටී.පී. ශ්‍රී ලංකාවේ

පසු ගිය වසර 50 ක කාලය තුළ අධ්‍යාපන නිලධාරීන් ලෙස කටයුතු කළ වෘත්තිකයන්

01	1961/1962	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr V. Mahalingam Ms C.L.M. Nethsinghe
02	1962/1963	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Miss I. Wanigasekera Ms C.L.M. Nethsinghe
03	1963/1964	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Miss I. Wanigasekera Mr P.A. Piyasena
04	1964/1965	අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr V. Mahalingam
05	1965/1966	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Manil Silva Mr Felix Samararatne
06	1966/1967	අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr W.B. Dorakumbura
07	1967/1968	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr P.A. Piyasena Mr Jayasiri Lankage
08	1968/1969	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N. Amerasinghe Mr M.J.C. Perera
09	1969/1970	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N. Amerasinghe Mr P. Tambirajah
10	1970/1971	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Jayasiri Lankage
11	1971/1972	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Jayasiri Lankage
12	1972/1973	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Jayasiri Lankage
13	1973/1974	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Jayasiri Lankage
14	1974/1975	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr M.A.P. Senadhira Ms Bernadeen Silva
15	1975/1976	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Manil Silva Ms S. Sundaramurthy
16	1976/1977	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	(තොරතුරු නොමැත)
17	1977/1978	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	(තොරතුරු නොමැත)
18	1978/1979	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	(තොරතුරු නොමැත)
19	1979/1980	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms C.L. Nethsinghe Ms N.A.D.A. Diyasena
20	1980/1981	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr J.V. Fernando Ms C.L.M. Nethsinghe
21	1981/1982	අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N.U. Yapa
22	1982/1983	අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr J.V. Fernando
23	1983/1984	අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N.U. Yapa
24	1984/1985	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms C.L.M. Nethsinghe Ms L. Wanasundara
25	1985/1986	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr J.v. Fernando Ms S.Nawana

26	1986/1987	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N.U. Yapa Ms A.C.H. de Silva
27	1987/1988	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N.U. Yapa Ms S. Nawana
28	1988/1989	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr N.U. Yapa Mr. P. Vidanapathirana
29	1989/1990	සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mrs. M.D.S.Samarasinghe
30	1990/1991	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Harrison Perera Mr E.K. Gunaratne
31	1991/1992	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mrs S. Samarasinghe (till 26-April 1991) Ms Nanda P. Wanasundara Mr G.M.P. Gallaba
32	1992/1993	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Nanda P. Wanasundara Mr L.R. Amerakoon
33	1993/1994	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Nanda P. Wanasundara Mr L.R. Amerakoon
34	1994/1995	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr P.Harrison E. Perera Ms Nanda P. Wanasundara
35	1995/1996	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr P.Harrison E. Perera Mr Punchi Banda Gallaba
36	1996/1997	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Nanda P. Wanasundara Mr Punchi Banda Gallaba
37	1997	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr H.M. Gunaratne Banda Mr J. Ratnayake
38	1998/1999	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr Punchi Banda Gallaba Ms Deepali Talagala (till 14-January 1999) Mr G.R. Padmasiri (from 14-January 1999)
39	1999/2000	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Pradeepa Wijetunga Ms Deepali Talagala
40	2000/2001	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Pradeepa Wijetunga Mr G.R. Padmasiri
41	2001/2002	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms R.H.I.S. Ranasinghe Mr Ajith Leelaratne
42	2002/2003	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Nanda P. Wanasundara Ms Premila Gamage
43	2003/2004	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms R.H.I.S. Ranasinghe Ms Padma Bandaranayake
44	2004/2005	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms R.H.I.S. Ranasinghe Ms Padma Bandaranayake
45	2005/2006	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Padma Bandaranayake Mr W.A. Sunil
46	2006/2007	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Shivanthi Weerasinghe Mr W.A. Sunil
47	2007/2008	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Ms Shivanthi Weerasinghe Ms Shiranti Dharmaratne
48	2008/2009	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Dr W.A. Weerasooriya Mr L.R. Amerakoon
49	2009/2010	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr G.R. Padmasiri Mr R.D. Ananda Tissa
50	2010/2011	අධ්‍යාපන නිලධාරී: සහකාර අධ්‍යාපන නිලධාරී:	Mr G.R. Padmasiri Mr R.D. Ananda Tissa

*At a time when we discuss 50 years of LIS education in Sri Lanka, it is worthwhile to consider the global environment in which it happened. For that specific reason we partially reproduce this article published in **Libri**, Volume 20, Issue 1-2, Pages 59–76 in January 1970 with written permission from the publisher Walter de Gruyter GmbH & Co., Berlin, Germany. Please find the Editor's comments as notes within curly brackets.*

Library Education in South Asia

Anis Khurshid

Department of Library Science,

University of Karachi,

Pakistan.

The *present* education systems of Burma, Ceylon, India and Pakistan owe their origin to British rule dating back some 200 years in India and about 60 years in Burma. Even after two decades of independence, the educational structures of these countries have not changed substantially, although various reforms have been introduced. Many of these reforms follow the old pattern of education.

The four countries, therefore, inherited systems of education which had common links. Within this common framework, library developments in these countries were simultaneous with the development of education. The libraries which have now become important were established under British rule. Among them are the Imperial Library (now the National Library of India); the Punjab Public Library in Pakistan; the Colombo Museum Library in Ceylon; the Bernard Free Library (now part of the National Library of Burma).

The vitality of library developments in all the four countries during British rule was more or less the same. The indigenous leadership in the Indo-Pakistan sub-continent, however, carried forward the library work initiated by British rulers. Some of the developments emanating from British rule were significantly different from the practice then existing in Great Britain itself. [For example, in 1915 Asa Don Dickinson – the temporary librarian of the Panjab University, Lahore organised a library training class]. Such training did not exist at all in any British university at that time. The Calcutta University Commission Report (1917-19), on the other hand, stressed the need for appointment of a trained librarian with the status and rank of a professor at Calcutta University; even this practice was uncommon in British universities, where preference for such an appointment was given to those with academic qualifications. The sponsorship by the Government of India of the first All-India Librarians' Conference in 1918 at Lahore was yet another important contribution to the future developments of libraries in the sub continent.

In spite of [some] differences, the trends of library development were almost identical in all the four countries. Libraries were started by British officers who were interested in the accessibility and preservation of oriental literature. The development of public libraries by them was also an indication of their interest in the Edwards-Ewart public library campaign back home. University libraries came later on the scene, but they too

had the support of British educators. Special libraries also were established to cater to the needs of the fast-growing research institutions. The public libraries did not, however, have any important impact on the traces of library development in these countries. However, the university libraries, particularly in the Indo-Pakistan subcontinent, were instrumental in paving the way for the future development of librarianship; the Madras University Library, for example, may be rightly called the promoter of public libraries in India. Similarly, the Karachi University Library in Pakistan has carried forward the traditions of Asa Don Dickinson in furthering the cause of library education in the country. The special libraries in Burma and Ceylon were also responsible in upholding the cause of librarianship.

In this setting, a library movement of the "unusual vitality" which, according to Suzanne Briet¹ was contributory to the introduction of formal library training programmes, had not developed by 1903 in the sub continent; but certainly by that time the first university libraries were Organized or were in the process of being organized. Most important of all, the Imperial Library, Calcutta, which was designed on the model of the British Museum, had been opened to the public. It's first Librarian; John Macfarlane, had also worked in the British Museum. Familiar with the library methodology, of one of the most outstanding libraries of all times, Macfarlane trained the staff of the imperial Library².

However the first formal training was only initiated in 1911, when William Alanson Borden organized a free public library system in the princely state of Baroda. The system needed trained staff. Trained himself under the guidance of Charles A. Cutter in the Boston Athenaeum, Borden taught the first class in the Central Library, Baroda.

As already pointed out, Asa Don Dickinson's assignment in 1915 specifically required him to teach modern library methods to the working librarians. His first class consisted of 30 students, drawn from the staff of the libraries of the university and the local colleges. The course included Cataloguing, Classification, Bibliography and Book Selection, Library Administration and Viva Voce¹¹.

In 1921; Lala Labhu Ram, enlarged the syllabus to include seventy-two lectures instead of the original twenty-five. A special series of lectures by outside librarians was also introduced by him; it included such topics as: 1) study of foreign languages; 2) linguistic survey of India; 3) book selection; 4) law of copyright in England and India; 5) from Tennyson to Bernard Shaw; 6) sources of provincial histories of India; 7) Oriental bibliography; 8) Milestones of English literature; 9) library building, their designs and equipment; 10) Anglo-Indian literature; and 11) Open access and technical libraries.¹² From 1928 only graduates were admitted to this course, and in 1930 the study of either German or French became compulsory.

The next important development took place in 1935, when the Imperial Library, Calcutta, started its Diploma course. This course was intended for graduates, but working librarians without such a degree were also admitted. Organized by another student of Dickinson, K. M. Asadullah, this course followed the pattern of the Panjab

Library School. Because of the opening of this class, the Panjab Library School offered their course every alternate year, when the Imperial Library class was not in session. But between 1944 and 1946 this was changed to an annual course. The partition of the subcontinent brought an end to these pioneering efforts. However, the Bengal Library Association's Certificate Course in Librarianship, started in 1937, still continues, as well as the University of Calcutta's Diploma Course which was initiated in 1945.

While Lahore and Calcutta both continued their important roles in the training of librarians for the two emerging nations destined to attain independence in 1947, a third city, Madras, was also preparing itself for future leadership. In 1925, S. R. Ranganathan returned from London, after completing his training in Librarianship, to direct the Madras University Library. Both as a Mathematician and a teacher, he was quick to visualize the problems which were then facing the profession of librarianship. With his unifying Five Laws of Library Science and a new classification scheme (Colon Classification), devised to provide a normative force, Ranganathan started his work to infuse "dynamism" in the profession through library courses. Librarianship to Ranganathan was more than an art; he wanted the use of scientific methods to solve the problems.¹³ It was with this end in view that in 1929 the Madras Library Association started a Certificate Course of three months duration under his direction. This course followed a series of lectures to an audience of 1,000 teachers, who had assembled to attend the Conference of the South Teachers' Union.

In the first three years the Madras Library Association's Course was open to college and school teachers with a view to spread modern "library ideas" in the community, and to establish a modern outlook rather than to teach them library techniques. It was then thought that the country was not ripe for full-fledged one or two-year courses.¹⁴ Later, admission to the same course was opened to practicing librarians in colleges and other institutions. Some of these librarians were undergraduates. This course was taken over by the University of Madras in 1931, which upgraded it in 1937 to a full-time course of one academic year leading to a Diploma in Library Science. Until 1941, the Madras University was the only school offering a post-Bachelor's Diploma in Library Science in the region; Andhra University started a Diploma Course in 1935, but this was suspended between 1937 and 1947. The other universities following the example of the Madras Library School were: the Banaras Library School (1941); the Bombay Library School (1943); and the Calcutta Library School (1945). "These new schools", according to Ranganathan, "did not observe the simple principle of supply and demand. Some began to run even evening courses to clerks employed in offices and to persons without any employment. This was the beginning of the trouble due to making the training a ritual and carrying it too far in anticipation"¹⁵.

The Madras legacy was carried to Banaras in 1945, when Ranganathan became the university librarian of the Banaras Hindu University. Two years later in 1947, Ranganathan was commissioned to set up a full-time Department of Library Science at Delhi, independent of the university library, offering a degree course in library

science. Thus in 1947 Delhi Library School became a full-fledged school, outside the administrative control of the university librarian, and started degree and research courses in library science. The programmes started by Ranganathan included:-

1. One-year post-Bachelor's course, leading to the Diploma in Library Science,
2. One-year post-diploma course leading to the M.Lib.Sc. degree,
3. Research course of two or more years' duration leading to the doctorate.¹⁶

The school emphasised the blending of "practical with theoretical work", and restricted admission to such an extent that in 1948 only 4 candidates received the Diploma in Library Science.

In the wake of these developments [Panjab University, Lahore] which now formed part of Pakistan, did not have any library class. Attempts to inaugurate a correspondence course at Lahore also failed. In 1950 the Panjab Library School was revived. At the same time Karachi was becoming important in library matters, because it was the location of the National Library, the Directorate of Archives and Libraries. And the departmental libraries attached to the Central Secretariat then in Karachi. For these libraries, the Karachi Library Association (established in 1949) started a Certificate Course in Librarianship of 3 to 4 months' duration; this course continues to be offered every year. Also here the University of Karachi took a lead by offering the first post-Bachelor's Course in Library Science leading to the D.L.Sc. In West Pakistan, the Panjab University upgraded its earlier Certificate Course to Diploma in Library Science in 1959.

Dacca, the capital of East Pakistan, had to wait even longer for a stabilised training programme. An attempt in 1950 to start a Diploma Course at the University of Dacca did not last more than a year; another programme of library training was started in 1956, this time jointly sponsored by the United States Educational Foundation in Pakistan and the University of Dacca. These courses were held for one or more semesters and were conducted by foreign librarians, but their contents were elementary and were restricted to a single aspect of library service. It was only in 1959 that Dacca University could start its present post-Bachelor's Diploma Course of one year's duration.

Across the eastern border of East Pakistan in Burma, the establishment of the International Institute of Advanced Buddhistic Studies (1955) and the presence of a UNESCO expert, Nihar Ranjan Ray, a London trained former Librarian of Calcutta University, resulted in the establishment of a four-month special graduate course of training. The course, sponsored by the Ministry of National Planning under Ray's directorship, and in co-operation with the United States Information Service, continued for only one year. Since this ad hoc course was designed to produce junior technical staff for the Institute by September 1959, a one-year course had to be completed in four months. For this purpose, a crowded schedule was drawn up of 36 hours a week intensive training modelled on the library science courses of the Columbia University and the University of London.¹⁷

The course, which was intended to serve as a forerunner for a regular graduate Diploma Course in Librarianship and Museology to be held on a more systematic and regular basis, either by the University of Rangoon or the Ministry of Education, could not achieve the desired objective. There were, however, a series of ad hoc courses to follow this pioneering work.

But none of these has yet given rise to a regular course. Among these ad hoc courses were the National Library's course in January 1956 for a group of 12 to 15 persons¹⁸, and a course offered by the International Institute of Advanced Buddhist Studies on library science and museology from 1958 to 1959¹⁹. Besides, some 200 persons received an intensive two-week library training in the Burmese language under the auspices of the Burma Translation Society (now the Satpay Beikman Institute). The only course which continued during the period 1954-1960 was a three or four-week in-service training programme administered by Ruby Pein Aung of the USIS Library, but this was restricted to USIS non-professional library staff.

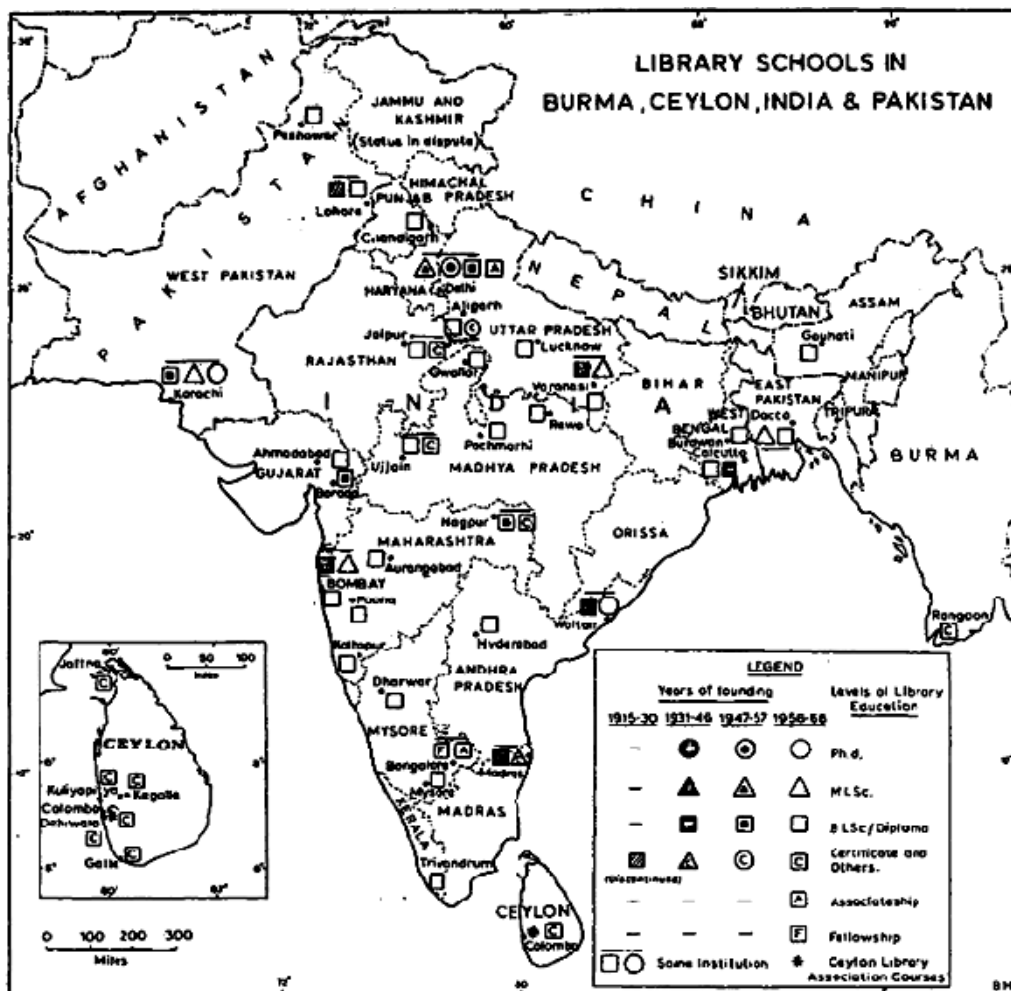
However, between 1950 and 1960, non-USIS librarians working in small reading rooms and school libraries received an occasional three-week intensive training at the USIS Libraries at Rangoon, Mandalay, and Moulmein [presently, Mawlamyaing]. These courses provided the stimulus for possibilities of open-access in Burmese public libraries.

During the later part of this period (1958-59), Morris A. Gelfand, assigned to the University of Rangoon under the Fulbright Programme, was in favour of USIS type of partial training programmes in the country. Consequently, he offered two courses held during two semesters in which elementary Classification and Cataloguing, and Introduction to Library Administration were taught. Before his arrival, the Burma Library Association (founded in 1958) had taken upon itself the responsibility of maintaining a register of librarians and issuing certificates. But before the realization of this objective, the Association itself became defunct.

The Island of Ceylon, with a long tradition of libraries, did not keep aloof from developments in library education taking place elsewhere in South Asia. Like Burma, Ceylon realised the institution of a library education programme through its special libraries. But these courses, started by the Colombo Plan library expert attached to the Ceylon Institute of Scientific and Industrial Research in 1957, did not continue for long. However, they were the first courses of their kind in Ceylon and provided some stimulus for offering short courses up until 1960. In 1957, the Jaffna Librarians' Guild also organized a few classes in co-operation with the British Council.

With this background the 1960's saw a wider expansion of library education in the Indo-Pak sub-continent. The Institute of Library Science, established in 1959 at the University of Delhi under a grant from the Government of India, developed a five-year plan in 1960-61. It offered considerable promise; so much so that the Director-General of UNESCO, in his message to the Regional Seminar on Library Development in South Asia, Delhi, October 3-14, 1960, remarked that the Institute

offered a most promising possibility to serve as a regional training centre.²⁰ At the same time a group of foreign library experts stationed in Karachi, Pakistan, submitted a proposal to the Ministry of Education of the Government of Pakistan for the

establishment of an Institute of Library Science in Pakistan. Like its counterpart in Delhi, the proposed training programme at Karachi was assured financial assistance from abroad. The Delhi Institute was closed in July, 1964, and the Pakistan Institute never became a reality.

However, in 1962 the University of Karachi was able to inaugurate a one year degree programme leading to a Master's degree in library science. At the same time this programme made an impact on the University of Dacca, which had decided to offer a Bachelor's course in library science and now changed this programme to that of a Master's Degree. The first class under this programme was started in 1962. During the last few years Panjab University has been considering the possibility of starting a Master's Course, and almost decided to start such a course this year but, due to the

shortage of trained staff, the proposal was dropped for the time being. Although the University of Peshawar was unsuccessful in instituting elementary course in the 1950's, they established a post-Bachelor's Diploma Course in 1962. In India, Osmania University, Hyderabad, and Panjab University, Chandigarh, started Diploma Courses in 1959; the former school changed this course to a B. Lib. Sc. in 1965. In 1963, the Polytechnics for Women at Bangalore, Chandigarh and Delhi also inaugurated Diploma Courses in Library Science at undergraduate level. Originally designed to cover three years long, the duration of this course was reduced to 13 months on the recommendation of Ranganathan.

The UNESCO Seminar on Library Development in South Asia, Delhi, October 3-14, 1960, also reviewed the facilities available for the training of librarians in the region and recommended that to begin with a training programme should include: (a) basic post-graduate course, and (b) certificate course of 3 to 5 months' duration. The post-graduate training should be undertaken by the universities, but specialized training beyond the traditional basic post-graduate level should be the responsibility of certain institutions, such as the national library, recognized by the universities. The post-graduate courses should be given in properly constituted Departments of library science with full-time staff and with the heads of the departments being at least of Reader's status.²¹

Consequently, India took a lead in spreading library education programmes all over the country. By 1966 all the states except Bihar, Himachal Pradesh and Orissa had university programmes in library education. The non-training states, however, have easy access to training facilities available in the neighbouring states (see Map).

In 1966 Andhra University inaugurated a Ph.D. programme in Lib.Sc. However, Delhi University, which started this programme in 1947, has only conferred one doctorate so far. In 1967, 3 doctoral candidates were again enrolled. The University of Karachi, maintaining its lead in library education in Pakistan, also started a Ph.D. programme in 1967, to which 3 students have been admitted so far.

These expansions of the Library education programmes in India also received the attention of the Government of India's 1959 Library Advisory Committee for Libraries. The University Grants Commissions (U.G.C.) appointed a Review Committee to survey the status of library science in the Indian universities. Among other things, the Review Committee (1961-63) recommended: a six months apprenticeship in an approved library as a requirement for admission; staff student ratio of 1:10 at the B.Lib.Sc. and 1:5 at M.Lib.Sc. levels; the removal of the Viva Voce test from the examination; withdrawal of the practice of employing part-time teachers drawn from the university libraries, in Library Schools; a proposed curriculum; and a mechanism of accreditation, for the library education programmes leading to the degrees of the B.Lib.Sc. and M.Lib.Sc.²⁴

However, these attempts at improving library education programmes did not have any significant impact on the new courses, much less on those already existing. The

introduction of M. Lib. Sc. at the University of Bombay (1967), and the establishment of B. Lib. Sc. courses at Marathwada, and Varanasya-Sanskrit universities (1967), and Thakur Ranmat Singh College (1968) also seem to have completely ignored the U.G.C. recommendations. Perhaps for this reason the U.G.C. has appointed another Committee of Experts, who will, among other things, examine how far the current techniques of library science are sufficiently adequate to meet the growing needs of the university and college libraries.

In Pakistan no such attempt has been made to take stock of library education programmes, but L. C. Key's Report (1956),²⁸ the Report of the Scientific Commission of Pakistan (1960),²⁹ and the Report of the Commission on National Education (1961)³⁰ emphasise the need for library training, and also the institution of advanced programmes for the improvement of library services in the country.

In Ceylon, like Pakistan, the library education programme has received larger support from the Asia Foundation. In 1966 a short-term course was organized under Foundation sponsorship at the Vidyodaya University of Ceylon for training Privena Librarians in Sinhala. The participants were mostly graduate teachers in Temple schools. Prior to this programme, in 1961, the Ceylon Library Association, (founded in 1960) started its First Examination. The course was open to members having the minimum qualification of the General Certificate of Education. Designed on the pattern of the First Professional Examination of the Library Association of England, this course was modified to suit the island's needs with greater emphasis on cataloguing and classification. Started in Colombo, the classes have been held in Kandy and Jaffna since 1965. In 1965 the Association also decided to start Professional Examination Part I (Intermediate) and Professional Examination Part II (Final), but the Final Examination has yet to take place. From 1967 the duration of the First Examination course was changed from 6 months to one year, and includes two weeks' practical training in a recognized library. At the same time there was a proposal for the institution of the post-Bachelor's Diploma Course at the University of Peradeniya requested by the local government authorities.³¹ The UNESCO library expert at that time in Ceylon, H. V. Bonny, was of the opinion that because of an urgent need for qualified librarians it would be advisable to open this course for undergraduates for the first five years.³² The Senate of the University, however, gave a mandate for offering a post-Bachelor's Diploma Course, and asked its University Librarian to draft a Scheme and syllabus for such a course. However, this idea was opposed by the University Librarian, who argued that such a long term course would not attract librarians in his country. He also thought that country did not have sufficient staff, buildings, or even perhaps students.³³ The course was, however, started in mid 1961 and was modelled on that of the University of London. No additional staff was provided; nor was any compensation made to the staff of the University Library for the additional work. A Fulbright Lecturer in Library Science was, however, made available in 1964-65. The course was offered every alternate year, but even so it was impossible to continue. Another Fulbright Lecturer was requested to revive the course in 1969-70, but the request was declined by the host country.

However, as a result of the UNESCO Meeting of Experts on the National Planning of Library Services in Asia, Colombo, December 11-19, 1967, a two-year undergraduate Diploma Course has now been instituted from January 1968, at the newly-opened Junior Colleges at Dehiwala, Galle, Jaffna, Kegalla and Kuliyaipitiya. This course is reportedly designed to meet the increasing demand for trained librarians and library assistants in schools and colleges, public and special libraries. The course includes; History of Librarianship; Library Organization and Administration; Bibliography; Reference Service; Classification; Cataloguing; Library and the Community; Special field of study in Sinhala/Tamil Literature, or History of Religion with special reference to Buddhism, or History of Archaeology with special reference to Ceylon, or Palaeography, Inscriptions, and Archives with special reference to Ceylon, or Arts. and Literature with special reference to Ceylon, or Reprography and Documentation techniques³⁴.

As in Pakistan and Ceylon, the Asia Foundation undertook to subsidize an intensive library training programme at the Adult Education University in Burma. But Burma's decision in 1962 to dispend with foreign aid brought an end to this training programme. Prior to this, Jay E. Daily, library expert to the ALA-Mandalay University Project, started classes on Bibliography for Master's and Honours' students at the University in 1960. In 1961 he submitted a scheme for the establishment of a Library Science Faculty at the University of Mandalay with a view to preparing librarians at 3 levels: 1) at the lowest level, two years' college training for library technicians; 2) at the middle level, another 2 years' training at undergraduate level leading to a degree; 3) at the advanced graduate level, two years' further training leading to a degree of Master in Library Science. In spite of the support of the Burma Library Association and members of the Parliament³⁵, this proposal was rejected by the University Senate. Thereafter, no training programme of any significance was instituted in Burma. For the last 3 years, however, the Universities Central Library at Rangoon, although understaffed, has been conducting a one-month in-service summer training in elementary library services for untrained staff of the universities and college libraries. For the last three years another programme of the same duration has also been offered annually by the Universities Central Library under the sponsorship of the Ministry of Information. This course is open to librarians of the Government's lending libraries and includes a two-week library training per se and a two-week general orientation on the "Burmese Way to Socialism."

Placed in this situation, Burma does not have any formal library education programme as of today, although it started ahead of Ceylon and Pakistan when Ranjan Ray inaugurated a short but very intensive post Bachelor's Course in Librarianship in 1954. Nor have any Burmese librarians been sent abroad for training since 1962. Burma's failure even to maintain its position in library education as existing in 1950 has been attributed by Ranjan Ray to: 1) political instability; 2) frequent change in government policies, and 3) financial inadequacy³⁶ To this could be added the closure of USIS in Burma, which agency unlike in Ceylon, India and Pakistan, had been an active promoter of the country's library education programme. The withdrawal of foreign aid programmes also brought an end to library training in

the country.

However, the presence of a Danish Library expert, Palle Birkelund (14th October-17th December, 1968), in Burma under an assignment from UNESCO, was reassuring. He too thought that the country was not yet ready for the establishment of "courses in library science for B.A., B.Sc., M.A., M.Sc., or a doctoral degree".³⁷ Advanced study, according to Birkelund, must still take place in foreign countries; trained librarians, already in service, should be sent to Europe for study tours. Categorizing the pattern of staffing into three groups (1: academic librarians; 2: library assistants; 3: clerks, peons, etc.), he recommends that "until a proper library school is a reality it would [be advisable to offer] courses in library science for 2 terms for persons with high school education, or persons who have finished intermediate college education."³⁸ Such courses should be designed to introduce students to the general principles of library management with accent on "cataloguing, technical process in connection with acquisition, loan service, use of technical equipment, general reference work, use of bibliographies."³⁹

Birkelund also recommends the setting up of an Advisory Council/Committee of Librarians with the Librarian of the Universities Central Library Rangoon, as its ex-officio Chairman. Among other things, this Council/Committee would be charged with the responsibility of working out plans for and carrying out training in librarianship.⁴⁰

In the field of special librarianship, documentation and reprography, facilities for training are available in India and Pakistan. The Documentation Research Training Centre (DRTC), Bangalore, founded in 1962 under the guidance of Ranganathan (who was awarded a National Professorship by the Government of India, along with the Nobel PrWinner physicist, C. V. Raman), offers specialized courses in the theory and practice of documentation at two different levels: 1) an Associateship, recognized by the Government of India as an equivalent to a M. Lib. Sc.; and 2) an Associate Fellowship. The first course, open to working librarians with one year's experience and a university degree in Library Science, extends over twenty months. The second course, extending over two years, is open to those who have a M. Lib. Sc., or an Associateship of the Centre. The DRTC has undertaken an active research programme and has also offered six-week courses on teaching, of library science. The Centre has a full-time staff including the National Professor, a Professor, and a Senior Lecturer; it has only one part-time lecturer. In 1968 both classes had only 10 students; the Centre is highly selective in its enrolment and is the only residential school in South Asia. The Indian National Scientific Documentation Centre (INSDOC) in Delhi offered apprenticeship training in 1961, a short-term course for Asian documentalists in 1963, and in 1964 started a 12 month training course in Documentation and Reprography. Admission is open to candidates with a second class M.A.; in case of deputed candidates this condition is relaxable."⁴¹ The INSDOC has reportedly tried in vain to work out some arrangement with the University of Delhi to grant a degree for the training provided by the Centre. Yet another post-Bachelor's course of 6- months' duration leading to the Diploma in Special

Librarianship was started in 1964 by the Indian Association of Special Libraries and Information Centres (IASLIC), Calcutta, In Pakistan, a Diploma Course in Special Librarianship and Bibliography was started in 1964 by a professional organization at Karachi, called Pakistan Bibliographical Working Group. The Group, as the name implies, has nothing to do with special librarianship.

Besides, unlike the usual emphasis on graduate training in special librarianship in most countries, this course is open to undergraduates.

With the exception of the two Associations mentioned above none of the Associations in the region (Indian Association of Special Libraries and Information Centres, Calcutta, and Pakistan Bibliographical Working Group, Karachi); offers Diploma Courses. Some of the non-university institutions; such as the Polytechnics in India and Junior Colleges in Ceylon also offer Diploma courses, but at undergraduate level.

In Pakistan, Certificate Courses are offered by East Pakistan Library Association (4 months' duration); Karachi Library Association (3-4 months' duration); and West Pakistan Library Association (3-4 months' duration).

In summing up the university graduate programmes, 30 library schools in India and 4 in Pakistan offer post-Bachelor's courses leading to the Diploma/B.Lib.Sc. The Diploma in Lib. Sc. in India, excepting that of the University of Madras, is equivalent to the B.Lib. Sc. degree. Only post-Bachelor's Diploma courses are offered in Pakistan; the University of Sind's Diploma is the only exception which was open to undergraduates and that too is no longer offered. Schools offering a Master's degree in Library Science are Banaras Hindu University and the Universities of Bombay and Delhi; the DRTC's Associateship is also recognized as equivalent to the M. Lib. Sc. In Pakistan, the Universities of Dacca and Karachi offer Masters' degree programmes. The Universities of Andhra and Delhi in India, and Karachi in Pakistan, also offer programmes for Ph.D.; only one doctorate has been awarded so far and that from the University of Delhi in India. (No post-Bachelor's courses are taught currently in Burma or Ceylon). Most of these schools suffer from inadequate resources and facilities. The curricula, although limited in what they offer, place undue emphasis on certain areas at the cost of others. Elective courses are limited, and two such courses at the University of Karachi (which were commended for adoption in India at the University of Delhi, Department of Library Science, Seminar on Teaching of Library Science; 1966) are now reduced to one. The large number of part-time teachers and the leadership of the schools by university librarians have placed most of them at an obvious disadvantage compared with the other disciplines of the university. Only the universities of Calcutta, Jadavpur, Madras, Mysore, Osmania, Rajasthan, Varanaseya-Sanskrit and Vikram, and DRTC, all in India, have full-time directors. Of them, those at DRTC and Madras have the status and rank of Professors. The ratio of full-time teachers and students varies from 0:32 in Nagpur (India) to 1:3 in DRTC (India). Some of the schools offering Ph.D. programmes are also heavily staffed by part-time teachers. The ratio of part-time and full-time teachers in Andhra (India) is 3:2; Delhi (India) 1:7; Karachi (Pakistan) 6:3. Until 1967, 5651 graduates were awarded degrees

in India and 606 in Pakistan. Of these, the University of Gujrat (India) reports that 50% of its trainees are unemployed; Burdwan and Poona (India) 40%; Karachi (Pakistan) and Vikram (India) 30%; Aligarh, Nagpur and Shivaji (India) 25%; Baroda and Isabella Thorburn (Luknow University) Jadavpur, Kerala (India) and Panjab (Pakistan) 20%. Only the Universities of Delhi, Gauhati (India) and Peshawar (Pakistan) report that all are employed.

REFERENCES

1. UNESCO, Enquiry Concerning the Professional Education of Librarians and Documentalists, final report, by Suzanne Briet (Paris, 1950), p. 4.
2. N. C. Chakrawarty, Education for Librarianship; a Survey (Calcutta: IASLIC, 1966), p. 29.
3. B. S. Kesavan, India's National Library (Calcutta National Library, 1961); p. 15.
4. All India Conference of Librarians, Lahore, Jan. 4-8; 1918, Proceedings (Simla: Government Monotype Press, 1918), p. 16.
5. Bengal Legislative Council, 1931, Proceedings (Calcutta, 1932), item No. "12; Imperial Library, Calcutta, Report of the Working of the Imperial Library for the Period from 1st April 1930 to 31st March 1931 (Calcutta, the Library [1931]).
6. W. A. Borden, "Baroda, India, and its Libraries", Library Journal, XXXVIII (December, 1913), 662.
7. J. S. Kudalkar, The Baroda Library Movement; A Short Account of the Origin and Growth of the Central Library Department of the Baroda State (Baroda: Central Library, 1965), p. 70.
8. H. H. The Gaikwad, "One Library Training and Library Work", Library Miscellany, I (February, 1913), 78-9.
9. Asa Don Dickinson, "Memoirs" (Swarthmore, Pa. [1941?]).
10. Ibid.
11. Labhu Ram, "Principal Woolner's Dream, or the Phenomenal Growth of the Panjab University Library, Lahore", Modern Librarian, IV (January, 1934), 45.
12. Ibid.
13. Om Prakash Sharma, "The Development of Library Education in India: A Historical Survey", Library Association Record, L (November, 1965), 390.
14. S. R. Ranganathan, "The Madras Library Association and its Work" in International Federation of Library Association, Actes du Comité International des Bibliothécaires, 8me-12me Sessions, 1935-39, La Haye, 1939 (Published Martinus Nijhoff, 1940), p. 102.
15. S. R. Ranganathan, "Future of Library Service and Library Science in India", Herald of Library Science, VII (January, 1968), 4.
16. India, University Grants Commission, Review Committee, Library Science in Indian Universities, Report ... (New Delhi: The Commission, 1965), p. 3.
17. Nr Ranjan Ray, "Special Graduate Course of Training in Librarianship" (Rangoon, 1959), p. 6.
18. Dau Mya Mya, "A Suggested Reference Library for Rangoon, Burma", Unpublished Master's Thesis, Library School, Catholic University of America, 1959, p. 8.
19. Ibid., p.9.
20. Vittorino Veronese, "Message from the Director-General of UNESCO to the Regional Seminar on Library Development in South Asia" (Delhi, 1960), p. 4.
21. UNESCO, Regional Seminar on 'Library Development in South Asia, Delhi, October 3-14, 1960. "Plenary Session" [on Library Training and Status of Librarians] Oct. 11, 1960" [Draft Report] (Delhi, 1960), p. 1.
22. Madras, University of, Bachelor of Library Science. Requirements and Syllabus (Madras, 1964), p. 4.

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

23. "Notes and News", *Herold of Library Scimce*, VII (January, 1968), 53.
India, University Grants Commission, Review Committee, *Library Science in India University, Report...* (New Delhi: The Commission, 1965).
24. Morris A, Gelfand "Survey of University of Delhi, Department of Library Science" (Delhi, 1966).
25. Pramod B. Mangla, "Survey of Delhi, Department of Library Science (1966); Evaluation (Delhi, 1966), p. 22.
26. Gelfand, "Survey of University of Delhi, Department of Library Science", pp.1-iii, appendix.
27. L. C. Key, "Report and Proposals on the Establishment and Improvement of Libraries and Library Services in Pakistan" (Karachi; Ministry of Education, Government of Pakistan, 1966). Typewritten.
28. Pakistan, Ministry of Education, Commission on National Education, Report (Karachi: Manager of Publication, 1961).
29. Pakistan, Ministry of Industries, Report of the Scientific Commission of Pakistan (Karachi: Manager of Pakistan, 1960).
30. "aiyloii" in *Free. Book Sefl'la for All*, ed: S. R., Ranaan.,than 4 ottK" (B.in&-lore;MY-sore Library•Associ&,tion, -1968), p. 222. . • .
31. "Ceylon" in *Free Book Service for All*, ed: S. R. Ranganathan and others (Banglore; Mysore Library Association, 1968), p. 222.
32. H. V. Bonny, *Library Service for Ceylon* (Ceylon: Department of Cultural Affairs [1960]), pp. 43-46.
33. S. C. Blok "[Memorandum on] Diploma in Librarianship" (peradeniya, August 5, 1959). Processed.
34. UNESCO, Meeting of Experts on the National Planning of Library Service in Asia, Colombo, Ceylon, December 11-19, 1967, Final Report (Paris: UNESCO, 1968), p. 23, appendix.
35. "University of Mandalay - ALA - Mandalay Project, Report to the Ford,Founda tion, July-August, 1961".
36. Nihar Ranjan Ray, letter to author, Oct. 17, 1968.
37. Palle Birkelund, *Burma: Libraries* (Pack: UNESCO, April, 1969), p. 6.
38. Ibid.
39. Ibid., p. 7.
40. Ibid., pp. 3-4.
41. Indian National Scientific Documentation Centre, training Course in Documentation and Reprography (Delhi, 1966) p. 8.

TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN LIBRARIES

R A V Nandani

Documentation Officer
Sri Lanka Standards Institution

Abstract

Quality management concepts and methods have begun to penetrate into libraries. This article discusses the importance of implementing the practices of TQM in libraries. Effectively implementing quality management in libraries requires an understanding of applying appropriate quality management concepts and techniques. Also discussed is a Quality Management Framework that could be applied for the improvement of both the quality of library output and the efficiency of the processes. It is a systematic process, which focuses on understanding customer needs and improving customer services.

What is Total Quality Management (TQM)?

Total in the title means that everyone in the organization is involved in the final product or service to the customer.

Quality is to satisfy customer's requirements as well as possible, continually. Quality does not just mean luxury. We need a way of describing quality that leaves no room for subjective opinion. The original definition was "quality means conformance to requirements". That allows us to measure quality. We know when we do or do not conform to requirements. Everyone must understand quality in the same way. Today's marketplace demands that we go beyond this definition. The level of competition is steadily enhancing the customers' perception of what they consider is quality. A powerful definition of quality to meet these perceptions is "quality means delighting the customers by continually meeting and improving upon agreed requirements".

Total Quality is performance superiority in delighting customers. The means used are people, committed to employing organizational resources to provide value to customers, by doing the right things right the first time, every time. By not doing things right the first time, you waste time; cause hassle to others; put yourselves under pressure; put customer satisfaction at risk

Management is the process of planning, organizing, leading, and controlling the efforts of organization members and of using all other organizational resources to achieve stated organizational goals. Management focuses on the entire organization from both a short and a long-term perspective. Management aims to increase the effectiveness of organizations

Total Quality Management (TQM) is therefore management to obtain total quality

by improving everyone's daily commitment in an organization. *TQM* is the integration of all functions and processes within an organization in order to achieve continuous improvement of the quality of its goods and services. The goal is customer satisfaction.

According to the British Standards, TQM is defined as, "*Management philosophy and company practices that aim to harness the human and material resources of an organization in the most effective way to achieve the objectives of the organization*".

TQM is therefore a change agent which is aimed at providing a customer-driven organization.

Introduction of TQM

TQM is the way of managing for the future, and is far wider in its application than just assuring product or service quality; it is a way of managing people and business processes to ensure complete customer satisfaction at every stage, internally and externally. TQM, combined with effective leadership, results in an organization doing the right things right, first time.

The core of TQM is the customer – supplier interfaces, both externally and internally, and at each interface lie a number of processes. This core must be surrounded by commitment to quality, communication of the quality, message, and recognition of the need to change the culture of the organization to create total quality. These are the foundations of TQM, and they are supported by the key management functions of people, processes and systems in the organization. It is therefore, imperative that the organization knows what these needs and expectations are. In addition, having identified them, the organization must understand them, and measure its own ability to meet them.

Quality starts with market research to establish the true requirements for the product or service offered and the true needs of the customers. However, for an organization to be really effective, quality must span all functions, all people, all departments and all activities and be a common language for improvement. The cooperation of everyone at every interface is necessary to achieve a total quality organization, in the same way that the Japanese achieve this with company wide quality control. TQM will not happen by accident. TQM is a managed process which involves people, systems and supporting tools and techniques.

Customers and suppliers

There exists in each department, each office, each library, each home, a series of customers, suppliers and customer-supplier interfaces. These are "the quality chain", and they can be broken at any point by the person or one piece of equipment not meeting the requirements of the customers, internal or external. The failure usually finds its way to the interface between the organization and its external customer, or in

the worst case, actually to the external customer.

Failure to meet the requirements in any part of the quality chain has a way of multiplying and failure in one part of the system creates problems elsewhere, leading to yet more failure and problems, and so the situation is exacerbated. The ability to meet customers' (external and internal) requirements is vital. To achieve quality throughout an organization, every person in the quality chain must be trained to ask the following questions about every customer – supplier interface:

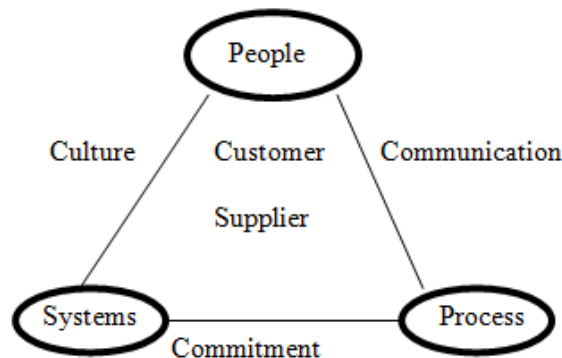
Customers (internal and external)

- who are my customers ?
- what are their true needs and expectations ?
- how do, or can, I find out what these are ?
- how can I measure my ability to meet their needs and expectations?
- do I have the capability to meet their needs and expectations ?
(if not what must I do to improve this capability?)
- do I continually meet their needs and expectations?
(if not, what prevents this from happening when the capability exists?)
- how do I monitor changes in their needs and expectations?

Suppliers (internal and external)

- who are my internal suppliers ?
- what are my true needs and expectations?
- how do I communicate my needs and expectations to my suppliers ?
- do my suppliers have the capability to measure and meet these needs and expectations ?
- how do I inform them of changes in my needs and expectations ?

As well as being fully aware of customers' needs and expectations, each person must respect the needs and expectations of their suppliers.

Total quality management model

Poor practices

To be able to become a total quality organization, some of the bad practices must be recognized and corrected.

These are:

- leaders not giving clear directions
- not understanding, or ignoring competitive positioning.
- each department working only for itself
- trying to control people through systems
- confusing quality with grade
- accepting that a level of defects or errors is inevitable.
- the “It’s not my problem” attitude

How many of these behaviour patterns do you recognize in your organization?

TQM principles

TQM takes an integrative approach for assuring quality in an organization. The four basic principles explain the nature of Total Quality Management.

Delight the customer

- What service would delight the customer?
- What are the requirements of the customer?

This principle focuses on understanding and meeting the customer needs. The core concepts that relate to this principle are “Customer Satisfaction” and “Internal Customers are Real” .

Management by fact.

Knowing the current quality standards of the product is the first step in the process of improvement. Knowledge of facts at all levels is an essential aspect of continuous improvement. Having the facts necessary to manage the business at all levels is the second principle of total quality. If we know where we are starting from, we can measure our management. Decisions must be based upon facts for continuous improvement. The core concepts of management by fact are “All Work is a Process” and “Measurement”.

People-based management

Systems, standards and technology themselves will not provide quality. People must understand what to do, how to do and must be ready to review the progress of their own work, for continuous improvement of quality.

TQM is aimed at continuous improvement.

Growth of competitors and greater expectations of customers necessitates continuous improvement. The core concepts are “Continuous Improvement Cycle” and “Prevention”.

TQM in Libraries

Today, all kinds of organizations are becoming customer oriented organizations to survive in this world. So they need to provide quality products and services to their customers. TQM provides the direction to improve quality. A library has always been committed to providing high quality services to its customers. In the past, buying more books, consuming more resources and moving to larger premises were considered as improving quality. But this approach is not valid today. One of the good solutions to improve quality is to provide right information to the right user at the right time. Therefore, this can be achieved by implementing Total Quality Management. Thus TQM approach is gaining popularity in today's libraries.

Today the customers expect and accept only high quality services and products. They are ready to pay for high quality. The best way to produce quality is to continually improve people, processes and environments which are easily achievable through TQM. Among other service industries, libraries were the last to adopt TQM practices. Earlier, librarians saw themselves as keepers of knowledge rather than active agents in information transfer. Though the main objective of libraries is to satisfy the users, the library professionals often forget that. But today's libraries are pushed to a position where they have to provide quality services to their customers. So now libraries have also started adopting TQM practices following other service industries.

By adopting quality management, the library's image and service quality can be improved, and librarians can increase productivity while focusing on the customer's needs.

Quality management approaches in libraries

Quality management has been extensively applied within the manufacturing industry for over a decade. More recently, the service industry has increasingly emphasized this area. Quality management is increasingly integrated into library services, following their perceived success in manufacturing industries, with particular emphasis on improving service quality.

Having different characteristics, library services require special approaches of quality management that go beyond the simple adoption of manufacturing techniques for a product. Quality management related to library functions can be viewed in three phases:

1. before service,
2. during service, and
3. after service.

Library services ultimately focus on satisfying the information needs of customers. To provide 'before services', the technical service departments should have required books and information resources collected and value-added to enhance their usefulness to the customers. Therefore, the customer oriented library should regard

technical services as a resource development system to ensure that every customer has resources properly acquired, organized, displayed or accessed. Having direct contact with customers, the public services should be regarded as an information service delivery system and focus on providing information to customers accurately, promptly, and responsively to help customers solve problems, and build up customers' knowledge and ultimately enhance their productivity. This is the 'during service' phase. Administrative management should be regarded as the service support system to co-ordinate and allocate resources as well as provide support for technical services and public services to satisfy customers' needs, and to evaluate service performance periodically and to continuously improve service quality. This is 'after service'.

The importance of TQM in libraries

Libraries are both a creation and a servant of society. A library operates routinely with a known set of customers. A library also operates on trust. When a client walks into the library, he trusts that he will get the material or information he needs. The library, in turn trusts that the client will observe library regulations such as returning items borrowed within the specified period. The specific structure of a library with its strict requirements as to efficiency demands a focus on the quality of value-adding processes. If a library is to be managed according to quality criteria, quality needs have to be defined and made measurable. The indicators found must be captured in a measuring system for the sectors "*cost and performance*" that facilitates quality controlling and provides staff with controlling parameters for everyday work.

The most important condition of effective library service is to support continuous enriching dialog between the library and society by agreeing upon quality targets, which relates to the maintenance or improvement of quality standards. Library staff shoulder the responsibility for the results of their work and for reaching the agreed targets. One especially beneficial aspect of TQM is its emphasis on continuous improvement.

Why libraries should adopt TQM

Libraries are among the most ancient social and cultural institutions in existence. Ancient libraries as well as modern ones have one thing in common: all of them have a body of information recorded on some type of medium and that information could be retrieved when needed. The accessibility of information requires good organizational ability from those who are in charge. The basic concern is to create a structure of the organization where desired information is retrieved and made accessible efficiently and in a timely manner to the users. Creation and maintenance of such a structure requires an effective management process that facilitates working toward that goal.

In many countries libraries have adopted different management principles from business, industry, religion, and government. A library is a business that must be

operated efficiently and well. A major difference is that most libraries are non-profit organizations. Management of vast amounts of information stored in different formats – printed, electronic, audio, video – requires use of the most modern management techniques.

Today technologies have changed our social and economic life. In the workplace methodologies change: people work at home or on the web and more and more virtual communities are emerging in different fields. The most important stakeholders in the library are customers, the providers of services, staff and other libraries. These stakeholders are interested, for various reasons, in the introduction of TQM. The introduction of TQM makes great demands on the staff.

The management of quality libraries, as a management method that allows the improvement of performance, has been the object of interest for the managers of these services. Libraries wanting to continuously improve their service quality and completely satisfy customers must create a customer-oriented culture in their organization.

Conclusion

Over the years, libraries have been performing the traditional role of identifying, accessing, storing and disseminating information to a relatively small number of users. Then conditions gradually changed and in all types of libraries, the numbers of users increased day by day. With the recent increase in accessibility to Internet and the Web, and home-based working, library users have gradually been lessened in number. Hence need to change, innovate and improve the total management is greater in libraries and information centres.

Quality management approaches and techniques can help libraries, but do not always guarantee the outcome. Libraries wanting to continuously improve their service quality and completely satisfy customers must create a customer oriented culture in their organization. First, a framework of TQM must be established for the library by promoting a quality culture before applying any particular technique. The techniques must be considered as an integral part of the total quality system. Importantly, managers must identify and suggest appropriate methods by analyzing issues such as organizational culture, competence, skills, missions and accessibility of resources and information.

Many libraries are implementing quality in the form of quality assurance, continuous quality improvement, user satisfaction etc. if not in the form of TQM, by other modes. The success of TQM will vary from library to library as each library is different from the other. The realities of the current library situation indicate that quality improvement is essential not only for survival but for facing major changes and growth required from the libraries of today and tomorrow.

References :

Frodsham, B.N.F.L. (1994). *Total quality management handbook*. T.Q.M. International.

Jayamalini, G. (1999). An overview of TQM in Libraries. *DRTC Workshop on Information Management. Bangalore*. 6-8 January 1999.

Pike, John & Richard Barnes (1996), *TQM in Action*, 2nd edition, London: Chapman & Hall.

Hsieh, P-N., Chang, P-L., & Lu, K-H. (2000). Quality management approaches in library and information services. *Libri*, 50(3), 191-201.

Masters, D. (1996). *Total quality management in libraries*. ERIC Clearinghouse on Information & Technology.

Munro-Faure, L. (1992), *Implementing Total Quality Management*, Pitman Publishing, P 191

Rajashekhar, D. Kumbar (2004). The importance of marketing and total quality management in libraries, *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship*, Vol. 5 No.2-3

Library services for people with disabilities; a literature review

Kumari S. Wickramasinghe

**Knowledge Management Assistant
United Nations Information Centre
kumariwick@gmail.com**

Abstract

Library services are intended for everyone in society. People with disabilities are a disadvantaged group in the world. Therefore it is the responsibility of librarians to empower them in order to improve their lives. An attempt is made in this article to identify the special resources and services available in libraries for people with disabilities, globally, through a literature review.

Keywords: User needs, Handicapped users, Accessibility, Special library resources

Introduction

People with disabilities are a group of people who need our concern and support. They do not expect sympathy, rather respect and understanding. Therefore they should be treated equally with others. Libraries have to provide information to each and everyone in society. Hence library staff should treat people with disabilities with empathy. Disabilities vary and can occur in any age. It can happen as a result of an accident; due to old age, pregnancy or one might have been born with the disability.

Definition

There is a difference in the conditions of “impairment” and “disability”. According to Dowsing (2008) ‘impairment’ refers to the physical, mental or sensory dysfunction of an individual and ‘disability’ refers to the processes of social oppression encountered as a result of a person’s impairment.” The World Health Organization defines disability as: “a restriction or lack (resulting from an impairment) of ability to perform an activity in the manner or within the range considered normal for a human being” (WHO 1980)

The legal definition of disability in Sri Lanka is that; “A person with disabilities means any person who, as a result of any deficiency in his physical or mental capabilities, whether congenital or not, is unable by himself to ensure for himself, wholly or partly, the necessities of life.” (Siriwardena 2007)

It may be useful to categorize the extent of disabilities of different types. This recognizes the diversity of needs among people with disabilities, thus pointing to the type of access barriers that need to be addressed. Categories of disability or questions

used to identify persons with disabilities in the 2001 Census of Population and Housing in Sri Lanka included the following: Disability in seeing, disability in hearing/speaking, disability in hands, disability in legs, other physical disability and mental disability. (Sri Lanka Department of Census and Statistics 2003). Therefore disability can be defined as a physical impairment which limits certain day to day activities of a person, or which are avoided by the person.

Sri Lankan Scenario

According to the Sri Lanka Department of Census and Statistics (2003), total population of the country (in area surveyed) was estimated as 16.86 million and the total number of disabled people in Sri Lanka was 274,711 while 158,446 were males and 116,265 were females. The highest age group having disabilities was 20-54.

Many disabled persons play an active role in society and are not secluded. It can be observed that either they are studying or employed. The places of employment vary. They are in the government, non government and private sectors. Many are self employed. According to the Department of Census and Statistics (2003) 16.1% of the disabled population is employed with the highest percentage of them engaged in elementary occupations. Very few disabled people are institutionalized. In Sri Lanka it is mandatory to provide education to each and every child. But the educational qualifications of the disabled people is not satisfactory. The Census of Population and Housing highlighted that the largest percent of disabled persons had not gone to school - 31.7%. There are special schools for the disabled run by the government and other charity organizations, but the rate of literacy is not as high as it should be. Therefore, if disabled people are not given proper education initially, even at a later stage they should be provided opportunities to enhance their knowledge. Libraries will be able to fulfill this role.

Serving disabled people equally

In 2001, the Council of the American Library Association (ALA) unanimously approved the Library Services for People with Disabilities Policy. The policy stated that the ALA recognizes that people with disabilities are a large and neglected minority in the community and are under-represented in the library profession. Disabilities cause many personal challenges. It further added that many people with disabilities face economic inequity, illiteracy, cultural isolation, and discrimination in education, employment and a broad range of societal activities. Therefore, libraries should use strategies based upon the ideology of universal design to guarantee that library policy, resources and services meet the requirements of all people.

The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities and its Optional Protocol (2010) was adopted and entered into force on 3 May 2008. This Convention has 145 signatories and 87 ratifications. Sri Lanka signed the convention on 30 March 2009. However, even though there are no legal requirements, ethics of librarians should be to provide services to each and every person. Therefore providing

special services to differently abled persons is a requirement.

Special resources

The resources in a library can be categorized to three groups: material, services and human resources. The material resources in libraries can be books, audio visual materials, journals and electronic materials. Special material resources to the people with disabilities can be identified as Braille books, talking books, large print books, special accessible equipment and websites in accessible formats.

According to the University of Washington (2008) glossary of words, Braille is “a system of embossed characters formed by using a Braille cell, a combination of six dots consisting of two vertical columns of three dots each. Each simple Braille character is formed by one or more of these dots and occupies a full cell or space. Some Braille may use eight dots”. Braille books are exclusively used by people with seeing disabilities.

Talking books or taped cassettes are another type of special resource in libraries serving blind people as well as people who are unable to read. According to the Cambridge Dictionary, a talking book is: “a spoken recording of a book, used especially by blind people.” Large print books can be defined as “16 point and over.” (writersservices.com 2010), meaning that the font size of the book is more than 16 points. It enables people with partial seeing disabilities to read the text without straining their eyes. The large print books are popular with children and the ageing population as well.

Fedorowcz (2007), Cylke, Moodie and Fistic (2007) revealed that the majority of public libraries in Poland and the library of Congress’s National Library Services for the Blind and Handicapped has produced full length books and magazines in Braille and recorded formats. In addition, Braille books, magazines and music materials are now available in the Internet through a system called Web-Braille. Resources for the visually impaired at the Boise Public Library (2010) were large print books consisting of fiction and nonfiction; recorded books in CD and tape versions; movies in DVD format and music CDs and a digital talking book service. A Paper presented at the International Federation of Library Associations by Fernando (1991) stated that in the Colombo Public Library, Braille books and talking books were available. The Sri Lanka National Blind Association is the main body which provides Braille books to the library. The paper further commented and Alwis (1989) agreed that the Colombo Public Library established a separate section for blind and visually handicapped people in 1981. According to Nelson (1996), text enlargement of books and other materials were presented as a special service for the partially blind people in the libraries.

East Renfrewshire Library and Information Services (n.d) had indicated that the resources available for people with hearing difficulties were the deaf collection; containing books, videos, magazines and useful guides and leaflets, books and videos

on sign language and British Sign Language course available on CD-Rom and DVDs with subtitles.

Criteria in selecting special library resources

Wesson and Keefe (1995) presented criteria for material selection in a school library enabling children with disabilities to utilize the library. It highlights videos in sign language and closed captioned, audio cassettes, books, kits comprising materials in several formats, computer soft ware, children's and young adults magazines in alternative formats and the appropriate equipment to make these materials accessible. In a Paper presented at the International Federation of Library Associations (IFLA), World Library and Information Congress; Irvall and Nielsen (2005) introduced a checklist for public libraries in order to help in catering to disabled people. The Checklist had three main parts; namely - physical access, media formats, service and communication. It was stated that the checklist developed by the IFLA Standing Committee of Libraries Serving Disadvantaged Persons (LSDP) was designed as a practical tool for all types of libraries

Special Library services

In general, special library services can be listed broadly as reader services, extension programmes, selective dissemination of information and current awareness services. Leon and Higgins (2002) suggested that providing access to the library can also be considered as a service for disabled people. Their report revealed that physical accessibility is positioned superior to services of the library by the wheelchair bound young people in Singapore. Carlos (2005), Nelson (1996) and Mackenzie (1990) had expressed the importance of the accessibility issue as well. Fedorowicz (2007) had identified the lack of architectural adjustments as an obstacle to physical accessibility of a library. Therefore in Poland during 2003, around 1023 libraries and branch libraries were renovated to give access to wheelchair-bound library clients. According to Nelson (1996) in USA; 75.5% of the Health Science libraries which give access to the general public, had modified their buildings in their entrances and elevators and had given access to computer workstations and restrooms equally to the normal and disabled. According to Moy (1990) Alabama Regional Library for the Blind and Physically Handicapped has handrails to guide the users to automatic sliding doors and raised tactical maps of the interior in order to enable the users to understand the layout of the library. In the University of North Carolina at Chapel Hill, libraries had provided accessible buildings for their physically disabled patrons. It was a requirement based on the Americans with Disabilities Act of 1990.

East Renfrewshire Library and Information Services (n.d) had indicated the following special services as general services for disabled people: availability of disabled access adapted toilets, providing induction loop system at service counter in all libraries and availability of height adjustable desks and large screen monitors. Further it was indicated that the possibility to get a service by requesting a member of staff to change screen properties - example: large text and mouse pointer and/or keyboard -

to assist if one has a shaky or arthritic hands; providing 'BigKeys' keyboards, key guards, tracker mouse balls and touch screen monitors for people who have difficulty in using the key board, were among the special services provided.

According to the East Renfrewshire Library and Information Services (n.d.) the services exclusively provided for the blind and visually impaired persons can be listed as follows; Availability of "ZoomText" which is software that provides screen magnification and a screen reader on one computer in every library, "JAWS" software is a screen reader that provides access to Microsoft software applications and to Internet. Key guards are also available for users with limited motor skills. It further indicated that users with motor skills difficulties or upper arm disorders will find a key guard helpful in aiming the finger at the right key and for providing generous support for the hand. Apart from those services, the website indicated the availability of hand held magnifiers and the availability of a collection of audio described films on CDs.

Boise Public Library (2010) had organized homebound services where library staff and volunteers regularly take library materials to homebound persons in Boise retirement apartments, nursing homes, assisted living and individual residences. Materials included large print, hardback and paperback books, recorded books, music and movies. Referral service is available to forward the patrons to the Idaho Commission for Libraries (ICFL). Talking Book Program and various onsite aids help make library services more accessible. Apart from that the library provides several additional aids to assist patrons with visual or other physical impairments such as ramps as alternatives to stairs and elevators. Further, a lighted, oversized magnifying glass is available to assist in reading, permanently mounted on a desk for public use.

Signs are important in a library because a sign can indicate a message in a convenient way. Moy (1990) and Nelson (1996) highlighted the need of signs. "Signage involves the creation of signs that use color coding symbols or pictures to communicate information." (Moy, 1990). Picture symbols, Braille signs and tactile maps can be used in order to direct the user to the library collection. According to the ADA compliance checklist, attention should be paid to both exterior and interior signage in the library. Exterior signage includes clear, large signs that can be read even by a person with impaired eyesight, indicating the name of the library and library hours. It was recommended to have both yard sign, and pediment signs which are usually above eye level. A common problem indicated was the lack of sufficient contrast. When considering the interior signage, clear and large signs with maximum contrast are stressed for indicating the sections of the library such as departments, meeting rooms, public service desks, specific collections and elevators, restrooms as well as exit and emergency exit. The colours recommended are white on black, navy or chocolate since they have the best contrast. It further added that "Department and Collection signs should be at least five inches high. Stack signs should be large enough for people to read with impaired vision. Three inches is considered a reasonable compliance. Stack signs should contain an accurate and up-to-date combination of Dewey and print information that will pilot people easily through the

stacks.” (ADA compliance checklist, 2005)

Many libraries have extension services like mobile libraries. The objective of the extension service is to provide library services to underprivileged people in order to encourage the reading habit. Fedorowicz (2007) was of the opinion that some extension services may be disadvantageous because services provided at the doorstep might reinforce the reluctance of some to visit their library. Mackenzie (1990) has mentioned the Springvale branch public library in the United Kingdom. The library was conducting a programme encouraging students in two special schools for the disabled in the vicinity to visit the library regularly. They conducted one programme for the very young readership which is a story time and craft programme; and for the elder ones a story time session. After the story time the students were encouraged to choose the books and materials they wanted. The older children were encouraged to visit the library when they needed to. Federowicz (2007) reveals that in Poland there are over 50 public libraries providing special readership centers.

Moy (1990) further identified the specific requirement for libraries including stack widths, reference tables and carrel heights and optimum height for circulation desks and card catalogues. All specifications were indicated, including the space necessary for two wheelchairs to pass each other. In Norwegian Libraries, full time information officers assist and guide the users of the public libraries. Their role is also to market the new services to the local community and to check equipment. They keep a log of feedback and experiences with the services. This role is considered a very important measure to increase accessibility to the services for all kinds of users in Sweden and France as well. (Eymard, 2002)

Guidelines for the improvement of library services

Australian Library and Information Association (2010) has set down guidelines in areas such as collection development, promotion and delivery of services, computer applications and adaptive technology, and staff training. These areas should be strengthened to encourage a standardized, basic level of library service. Further, standards for library facilities including unimpeded physical access to and within the library for people with disabilities; use of universal symbols; appropriate formats and colours; automatic doors, ramps, pathways, safe floor surfaces, appropriate lighting and audible lift signals were emphasized. Provision of disabled parking spaces and wheelchair accessible toilets were also mentioned in the Australian Library Standards. It is mentioned that sufficient aisle widths between rows of shelving and adequate turning spaces for wheelchairs wherever possible should also be provided in libraries. The United Nations (2003-2003) has published a design manual for buildings to give accessibility to disabled people. Though the manual is not specifically designed for libraries, it can be adapted to the library setting. By perusing the literature, it is apparent that even without accessing special resources like Braille and talking books, public libraries can cater to the disabled population with the existing resources and services. Only some minor adjustments might be necessary. Therefore, the promotion of services and resources among the disabled people by creating awareness

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

programmes is one of the ways to welcome them to the libraries after providing accessible accommodation. Since extension services are important, such services can also be used to promote library usage among disadvantaged groups.

References

ADA compliance checklist for libraries (2005). [online] skyways.lib.ks.us/KSL/development/ADAcompliancechecklist.pdf [Accessed 25.12.2010]

Alwis, A.M.D. (1989). The Colombo public library's role in the community. *Sri Lanka Library Review*, 5 (1 & 2), pp.25 – 36.

American Library Association. (2011). Library Services for People with Disabilities Policy [online], <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/ascla/asclaissues/libraryservices.cfm> [Accessed 15.08.2010]

Australian Library and Information Association. (2010). Guidelines on library standards for people with disabilities. [online], http://www.alia.org.au/policies/disability_standards.html [Accessed 24.11.2010]

Boise Public Library (2010) Resources for the visually impaired [online], http://www.boisepubliclibrary.org/about_bpl/Special_Services/VisuallyImpaired.shtml [Accessed 03.04.2011]

Cambridge University Press. (2011). Cambridge dictionary [online] <http://dictionary.cambridge.org/> [Accessed 23.04.2011]

Carlos, Deborah J. (2005). Instruction in disability services and adaptive technology in schools of library and information science: a survey of the curriculum unpublished Masters thesis, University of North Carolina [online]. <http://etd.ils.unc.edu/dspace/bitstream/1901/170/1/deborahcarlos.pdf> [Accessed 24.11.2009]

Cylke, Frank Kurt; Moodie, Michael M.; Fistic, Robert E. (2007). Serving the blind and physically handicapped in the United States of America. *Librarytrends*, 55(4), pp.796-808

Department of Census and Statistics. (2003). Information on disabled persons: census of population and housing 2001 Sri Lanka. Colombo: Department of Census and Statistics.

Dowsing, V.A. (2008). The provision of recreation opportunities for people with disabilities: a tale of two cities. Unpublished Masters Thesis. University of Lincoln

East Renfrewshire. (undated). Library services for disabled people. [online] http://www.eastrenfrewshire.gov.uk/heritage/heritage-portal-accessibility/services_for_disabled_people.htm [Accessed 18.11.2010]

Eymard, D. (2002). Bibliothèques et handicapés visuels. Libraries and the visually handicapped. *Bulletin des Bibliothèques de France*; 47 (2), pp.117-19

Federowicz, Malgorzata. (2007). An evaluation of the American public library service for disabled users for Poland. *Turk Kutuphaneciligi*, 21(1), pp.45-54

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Fernando, H.N.J. (1991). The present situation and the future project of library services to the visually handicapped in Sri Lanka. *Library News*. 12(1)

Irvall, B and Nielsen, G. S. (2005). Access to libraries for persons with disabilities: checklist. The Hague: International Federation of Library Associations. [online] <http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-89e.pdf> Accessed 30/11/2008/ [Accessed 03.04.2011]

Leong, Ivan Chew Boon and Higgins, Susan E. (2002). Public library services for wheelchair bound young people in Singapore, *Library and information science research electronic journal* 12 (1), [online],<http://libres.curtin.edu.au/libres12n1/ChewHiggins.htm> [Accessed 27.04.2009]

Mackenzie, Christine. (1990). Library services to people with disabilities at Dandenong Valley regional library service, *APLIS*, 3(2)

Moy, Patricia J. (1990). Library media center design for physically disabled students. Unpublished Masters Thesis, State University of New York, [online] <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED328279.pdf> [Accessed 10.02.2009]

Nelson, Patricia P. (1996). Library services for people with disabilities. *Bull Med Libr Assoc*, 84(3), pp.397– 401

Siriwardena, Cyril. (2007). Achievements and challenges regarding implementation of Biwako Millennium Framework in Sri Lanka. High level intergovernmental meeting on the midpoint review of the Asian and Pacific Decade of Disabled Persons. Bangkok. United Nations. [Online], <<http://www.worldenable.net/bmf5/speechsrilanka.htm>> [Accessed 25.12.2010]

United Nations (2003-2004). Accessibility for the Disabled - A Design Manual for a Barrier Free Environment [online] <http://www.un.org/esa/socdev/enable/designm/intro.htm> [Accessed 25.12.2010]

United Nations. (2010). Rights and dignity of disabled people [online], <http://www.un.org/disabilities/default.asp?navid=16&pid=156> [Accessed 16.02.2009]

Weeson, Carmen L.; Keefe, Margaret, J. (1995). *Serving special needs students in the school library media centre*. Westport.: Greenwood Press.

World Health Organization. (1980). *International classification of impairments disabilities and handicaps (ICIDH)*. Geneva: World Health Organization

Writersservices.com (2000-10). Visually handicapped. [online], http://www.writersservices.com/wps/s2_visually_impaired.htm [Accessed 01.04.2011]

පුස්තකාල සේවා නවීකරණය සඳහා පාඨක අවශ්‍යතාවල දායකත්වය.

ඩබ්. එම්. තුසිතකුමාරි
ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර පුස්තකාලයාධිපතිනි
වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය
BA (Hons), MSSc (Kelaniya), ALA (Sri Lanka)

සාරාංශය

විශ්වවිද්‍යාලීය පුස්තකාලය නිරතුරුවම විශිෂ්ඨ පාඨක සේවාවක් සැපයීම සඳහා පාඨක අදහස් හා යෝජනා පිළිබඳ අවධියෙන් සිටී. ඒ සඳහා ගොඩනගා ගත් අරමුණු ඔස්සේ සමීක්ෂණ කිරීම, පාඨක අදහස් හා යෝජනා ලබා ගැනීමට ඇති ඵලදායී මාර්ගයකි. මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ පුස්තකාල සේවාවන් දියුණු කිරීම සඳහා, පවතින සේවාවන් පිළිබඳ පාඨක හැසිරීම හඳුනා ගැනීමය. පුස්තකාල සේවා, පහසුකම් හා පුස්තකාල සම්පත් පිළිබඳ පාඨක තෘප්තිමත්භාවය, පාඨකයන් හා කාර්ය මණ්ඩලය අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය ආදිය සොයා බැලීම සෙසු අරමුණු විය. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන පාඨමාලාවන් බහුතරය නියෝජනය වන පරිදි ජේරාදෙනිය, කොළඹ හා කැලණිය විශ්වවිද්‍යාල වල පාඨමාලාවන් හදාරනු ලබන, අහඹු ලෙස තෝරා ගත් විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් 180 ක් හා එම විශ්වවිද්‍යාලයන්හි ප්‍රධාන පුස්තකාල හා පීඨ පුස්තකාලයන්හි පාඨක සේවා අංශ භාර පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් 11 ක් සංගහනය වශයෙන් ගෙන වෙන වෙනම පිළියෙල කරගත් ප්‍රශ්නාවලි දෙකක් හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ආශ්‍රයෙන් දත්ත රැස් කර ගන්නා ලදී. SPSS පැකේජය භාවිතා කර දත්ත විශ්ලේෂණය කර ඇති අතර වගු හා ප්‍රස්ථාර ආශ්‍රයෙන් තොරතුරු ඉදිරිපත් කර ඇත. සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් පුස්තකාල සේවා හා සම්පත් පිළිබඳ තෘප්තිමත් නොවන බව පැහැදිලි අතර පාඨක අවශ්‍යතා හැඳින්වූ පුස්තකාල සේවා සැපයීමෙන් පාඨකයින් තෘප්තිමත් කළ හැකි බවත් එමඟින් ඔවුන්ගේ අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කටයුතු සාර්ථක කළ හැකි බවත් මෙම අධ්‍යයනයේ දී පැහැදිලි කර ගන්නා ලදී.

බිජ පද: පාඨක අවශ්‍යතා, පාඨක සේවා, විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල භාවිතය, පුස්තකාල සේවා

හැඳින්වීම

වත්මන් ලොව තොරතුරු විප්ලවයකට මුහුණ දී ඇතැයි කියැවේ. මිනිසාගේ මූලික අවශ්‍යතා අතර සිව්වන ස්ථානය හිමි වන්නේද තොරතුරු සඳහාය. මෙම තොරතුරු රැස් කර, සංවිධානය කර, පාඨක ප්‍රජාව වෙත ලබා දීමේ කාර්යභාරය පුස්තකාලවලට පැවරී ඇත. එයින් විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලවලට හිමි වන්නේ සුවිශේෂ ස්ථානයකි. හැරඩ්ගේ පාරිභාෂික ශබ්ද මාලාවට අනුව විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලයක් යනු, "විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍යයින්ගේ හා අධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයේ තොරතුරු අවශ්‍යතා සපයනු ලබන, විශ්වවිද්‍යාලය මගින් පරිපාලනය වනු ලබන පුස්තකාලය හෝ පුස්තකාල සමූහයයි".

වර්තමානයේදී විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල නව තාක්ෂණය භාවිතා කරමින් වඩාත් හොඳ කාර්යක්ෂම සේවාවක් පාඨකයාට ලබා දීම සඳහා සැලසුම් සකස් කරමින් සිටී. මෙසේ සැලසුම් සකස් කිරීමේදී පාඨක අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දෙමින් සම්ප්‍රදායික පුස්තකාල සේවාවන් නවීකරණය කිරීම සඳහා පෙළඹී ඇත.

සාහිත්‍ය විමර්ශනය:

පුස්තකාල තොරතුරු සේවාවන් පිළිබඳ විධිමත් ක්‍රමවේදයක් ලොව අසන්නට ලැබෙනුයේ

19 සියවසෙන් පසුවය. කෙන්ට්ගේ පුස්තකාල හා විඥාපන විද්‍යා විශ්වකෝෂයේ (1978) පාඨක අවශ්‍යතා පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙය පාඨක අවශ්‍යතා හා පුස්තකාල සේවා පිළිබඳ විවිධ අර්ථකථන, නව ප්‍රවණතා පිළිබඳ ඓතිහාසික තොරතුරු ලබා ගත හැකි සාධකාරී මූලාශ්‍රයකි.

මෑත සාහිත්‍ය පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීමේ දී පැහැදිලි වූ කරුණක් නම් ඉලෙක්ට්‍රොනික තොරතුරු සේවා කරා වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බවය. “සිසුන්ගේ හැකියාව පිළිබඳ මායාව” (The Myth about Student Competency) නම් වූ විස්තරාත්මක වාර්තාවේ (ඔබ්ලින්ගර්, 2006) පළ විය. මේ වාර්තාවෙහි පැහැදිලි කර දී ඇත්තේ විශ්වවිද්‍යාල හා උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයන්හි තාක්ෂණික හැකියාවන් (IT Skills) අතින් උසස් වූව ද ඔවුන්ගේ තොරතුරු සාක්ෂරතා හැකියාවන් (Information Literacy Skills) ගැටලු සහගත බවය. එහෙයින් දිගුකාලීන හැකියාවක් ලෙස ශිෂ්‍යයින්ගේ තොරතුරු සාක්ෂරතා හැකියාවන් වර්ධනය කරවීම පුස්තකාලයේ අරමුණ විය යුතු බවත් ඒ සඳහා විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල සැලසුම් කළ යුතු බවත් මෙහිදී ඔබ්ලින්ගර් සහ හෝකින්ස් විසින් පෙන්වා දී ඇත.

බ්‍රෑන්සන් (1980) විසින් Research methods in Librarianship කෘතිය මගින් පෙන්වා දෙන්නේ පාඨක අවශ්‍යතා පුස්තකාල එකතුවේ ස්වභාවය සමඟ බැඳී පවතින අතර පුස්තකාල එකතුව ගොඩනැගීම පාඨක රුචිකත්වය හා අදාලත්වය අනුව කළ යුතු බව යි. තවද පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් කෙසේ හෝ ප්‍රතිපාදන සපයා ගනිමින්, පාඨක අවශ්‍යතා අනුව පහසුකම් ලබා දීමට පෙළඹෙන්නේ නම් පුස්තකාල සේවා හා තොරතුරු සේවා ව්‍යාප්ත කළ හැකි බවත් නව තාක්ෂණික මාධ්‍ය යොදා ගැනීමෙන් පාඨක අවශ්‍යතා ලබා දීම පහසුවෙන් කළ හැකි බවත්, ඒ ඔස්සේ පුස්තකාල සේවා නව මුහුණුවරකින් ඉදිරිපත් කළ හැකි බවත් පෙන්වා දී ඇත.

පාඨක අවශ්‍යතාවලට පිළිතුරු ලබා දීම සඳහා මහජන සම්බන්ධතා පුස්තකාලයාධිපතිවරයකු (Public Relations Librarian) සිටීම අවශ්‍ය බවත් ඔහු/ඇයගේ මූලිකත්වයෙන් පාඨක සමීක්ෂණ කළ යුතු බවත්, ඒ මගින් පුස්තකාලයේ අනාගත සැලසුම් හා ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේදී වෙනස් වන පරිසරයක් තුළ පාඨක අවශ්‍යතා පිළිබඳ තීරණ ගත හැකි බවත් ඩේවිස් (1975) විසින් දකුණු කැරොලිනා වෛද්‍ය විශ්වවිද්‍යාලයේ පාඨක අවශ්‍යතා ආශ්‍රයන් කරන ලද “User needs: the key to Changing Library Services and policies” නම් පර්යේෂණ වාර්තාවෙන් පෙන්වා දී ඇත. මහජන සම්බන්ධතා පුස්තකාලයාධිපති බොහෝ දුරට විමර්ශන පුස්තකාලයාධිපති/ විමර්ශන නිලධාරී වරයාට සමාන වේ. විමර්ශන නිලධාරී හෝ විමර්ශන පුස්තකාලයාධිපති පාඨක ගැටලු/ ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු ලබා දීමට කැපවී සිටින නිලධාරියෙකි. ඔහු පලපුරුද්දෙන්ම පාඨක අවශ්‍යතා හා රුචීන් පිළිබඳව නිරතුරුව අවධියෙන් සිටී.

“Library Trends” සඟරාවේ හිලර් විසින් විශ්වවිද්‍යාලීය පුස්තකාල ආශ්‍රයෙන් කරන ලද “Assessing user needs, satisfaction and library performance of the university of Washington libraries” නමින් පර්යේෂණ වාර්තාවක් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත. මෙම පර්යේෂණයක වොෂින්ටන් විශ්වවිද්‍යාලයේ සියලුම පීඨ නියෝජනය වන පරිදි කරන ලද නියැදි සමීක්ෂණයක ප්‍රතිඵලයකි. මෙමගින් පුස්තකාලය පිළිබඳව තෘප්තිමත්භාවය, භාවිතය, ප්‍රමුඛතාවය සහ වැදගත්කම (Library satisfaction, use, priority and importance) පිළිබඳව පාඨක අදහස් විමසීමට හැකි වී ඇත. මේ ආශ්‍රයෙන් එම පුස්තකාල වල පුස්තකාල අධ්‍යාපන වැඩසටහන්, සේවා නවතම මුහුණුවරකින් ඉදිරිපත් කර අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කාර්යයන් සඳහා පාඨකයන් උනන්දු කරවීමට සැලසුම් සැකසීමට යෝජනා ඉදිරිපත් කර තිබේ.

ෂක් සංවිධානයේ අවධානයද පාඨක අවශ්‍යතා හා පුස්තකාල නවීකරණය පිළිබඳ යොමු වී තිබෙන බව 2009 වර්ෂයේ පවත්වන ලද සම්මේලනයේ තේමාව පිළිබඳ අවධානය යොමු

කිරීමේදී පෙනී යනු ඇත. මෙහිදී යූ-සියොං සොං (Yoo-Seong-Song) විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද "Desining library services based on user needs: new opportunities to re-position the library" නම් පර්යේෂණ වාර්තාව පෙන්වා දී ඇත්තේද පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනාගෙන පවතින සම්පත් උපයෝගී කරගෙන කාර්යක්ෂම පුස්තකාල සේවාවක් පවත්වාගෙන යා හැකි බවත්, පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීම අනාගත සැලසුම් සඳහා මඟ පෙන්වන බවත් අනෙකුත් විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල සමඟ සම්බන්ධ වී අඛණ්ඩව පාඨක අවශ්‍යතා පිළිබඳ අධීක්ෂණය කිරීමෙන් පුස්තකාල නවීකරණය කළ හැකි බවත්ය.

ක්‍රමවේදයට

පර්යේෂණ කාර්යයේදී සමීක්ෂණ ක්‍රමවේදය භාවිතා කරගනිමින් අරමුණු පාදක කරගත් ස්වාධීනව සකස් කර ගන්නා ලද ප්‍රශ්නාවලි දෙකක් ආශ්‍රයෙන් ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කර ගන්නා ලදී. එසේ ලබා ගන්නා ලද දත්තයන්හි නිරවද්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමද සිදු කෙරිණි.

අධ්‍යයනයේ ගැටලුවට

ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලයන්හි පාඨක සේවාවේ පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනාගෙන සැලසුම් කර තිබේද යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටලුව විය.

විශ්වවිද්‍යාලීය පුස්තකාල සේවා, පහසුකම් පාඨක අවශ්‍යතාවයන්ට සරිලන පරිදි පුස්තකාල කාර්යමණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක වේද යන්න සොයා බැලීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි.

අරමුණුට

ප්‍රධාන අරමුණට 1. පුස්තකාල සේවා නවීකරණය කිරීම සඳහා පාඨක අවශ්‍යතා වල දායකත්වය හඳුනා ගැනීම.

- සෛසු අරමුණුට
 1. විශ්වවිද්‍යාල සම්පත්, සේවා හා පහසුකම් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම.
 2. පාඨකයින්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරා ගන්නා ආකාරය ගවේෂණය කිරීම.
 3. පුස්තකාල සේවා හා පහසුකම් පිළිබඳ පාඨක අදහස් මොනවාදැයි පරීක්ෂා කිරීම.
 4. පාඨකයින් හා කාර්යමණ්ඩලය අතර ක්‍රියාකාරීත්වය කෙබඳුද යන්න හඳුනා ගැනීම.

අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම

පාඨක අවශ්‍යතාවයන් අනුව පුස්තකාල සේවාවන් නවීකරණයට හා ප්‍රතිපත්ති තීරණය කිරීමට මෙම අධ්‍යයනයේ සොයා ගැනීම් ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්ට හා ප්‍රතිපත්ති තීරණයන්ට වැදගත් වනු ඇත.

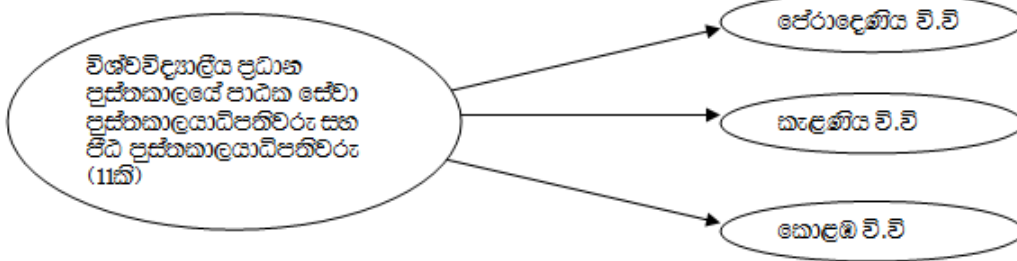
සංගහනය හා නියැදියට

ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල වල පවත්වාගෙන යනු ලබන අධ්‍යයන පාඨමාලා බහුතරයක් නියෝජනය වන පරිදි පේරාදෙණිය, කොළඹ හා කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලවල ප්‍රධාන පුස්තකාල හා පීඨ පුස්තකාල පමණක් නියැදිය වශයෙන් තෝරාගෙන ඇත.

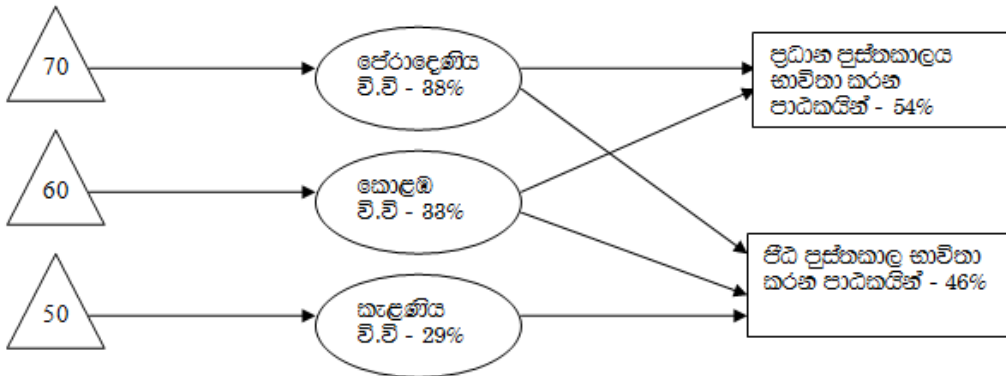
- 1. පුස්තකාලයාධිපතිවරුන්
- 2. විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍යයින්

ශිෂ්‍ය සංගහනය 180 කි. පේරාදෙණිය, කොළඹ හා කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලවල ප්‍රධාන

පුස්තකාලය හා පීඨ පුස්තකාල භාවිතා කරන්නන්ගේ සියලුම අධ්‍යයන පීඨ නියෝජනය වන පරිදි එක් පීඨයකින් අහඹු ලෙස තෝරාගන්නා ලද 10දෙනා බැගින් වූ සංගනනයකි.

දත්ත විශ්ලේෂණයට

ප්‍රශ්නාවලි ආශ්‍රයෙන් ලබාගන්නා ලද දත්ත වෙත වෙනම SPSS (Statistical Package for Social Sciences) පැකේජය ආශ්‍රය කරගෙන ප්‍රතිශත අගයන් ඉදිරිපත් කරමින් විශ්ලේෂණය කර ඇත. එම විශ්ලේෂිත දත්ත වගු හා ප්‍රස්ථාර ආශ්‍රයෙන් සංඛ්‍යාත්මක හා ප්‍රමාණාත්මකව ඉදිරිපත් කර තිබේ.

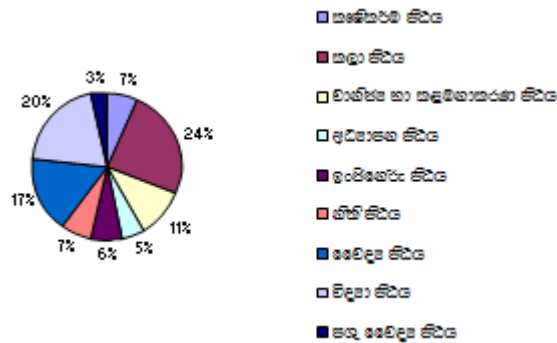
1. නියැදිය

පාඨක නියැදියෙන් 24% ක් කලා පීඨයන්ගෙන් ද, 20% ක් විද්‍යා පීඨයන්ගෙන් ද, 17%ක් වෛද්‍ය පීඨයන්ගෙන් ද, 11%ක් වානිජ්‍ය හා කළමනාකරණ පීඨයන්ගෙන් ද, 28% සෞඛ්‍ය පීඨයන්ගෙන් ද නියෝජනය වී ඇත. මෙම නියැදිය විශ්වවිද්‍යාලීය වශයෙන් 0101 වගුවෙන් දක්වා ඇත.

මෙම නියැදියට අධ්‍යයන පීඨ නියෝජනය සිදුවී ඇති ආකාරය පහත 01.1 වගුවෙන් හා 01.1 රූප සටහනින් පැහැදිලි වේ.

වගුව 01.1 පර්යේෂණ නියැදිය
N = 139

අධ්‍යයන පීඨයේ නම	පාඨක සංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය
කෘෂිකර්ම පීඨය	10	07
කලා පීඨය	33	24
වාණිජ්‍ය හා කළමනාකරණ පීඨය	16	11
අධ්‍යාපන පීඨය	07	05
ඉංජිනේරු පීඨය	08	06
නීති පීඨය	09	07
වෛද්‍ය පීඨය	24	17
විද්‍යා පීඨය	28	20
පශු වෛද්‍ය පීඨය	04	03
එකතුව	139	100

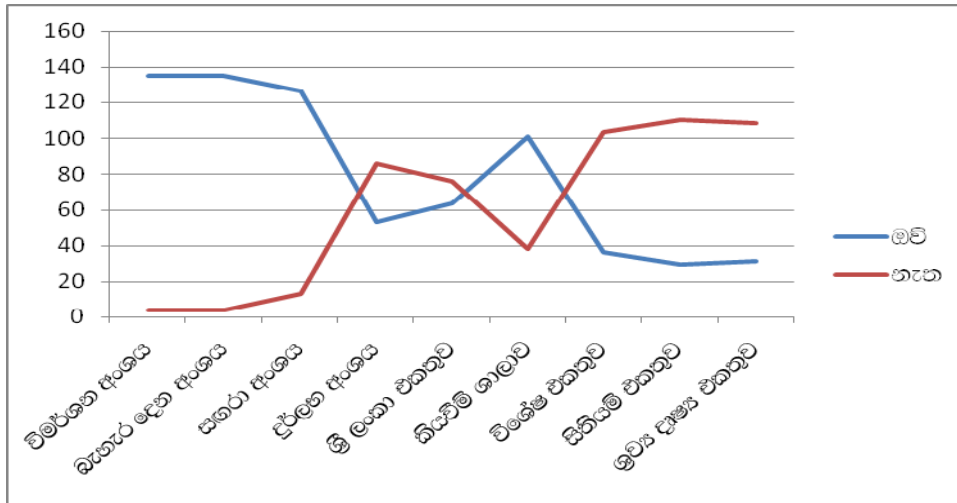
රූපය 01.1 පර්යේෂණ නියැදිය

02. පුස්තකාලයේ ඇති අංශ පිළිබඳ පාඨක දැනුවත්භාවය

වගුව 02.1 භා139

	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක	සාමාන්‍ය පාඨක
මව්	135	135	126	53	63	101	36	29	31
නැත	4	4	13	86	76	38	103	110	108
එකතුව	139	139	139	139	139	139	139	139	139

පාඨකයා තම තොරතුරු අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීම සඳහා නිතර පුස්තකාලයේ විවිධ අංශ භාවිතා කරන බව හඳුනාගත හැකිවිය. නමුත් වැඩි පිරිසක් මෙම අංශ පිළිබඳ දැනුවත් වී නොමැති බව පහත රූපයෙන් වඩාත් පැහැදිලි වේ.

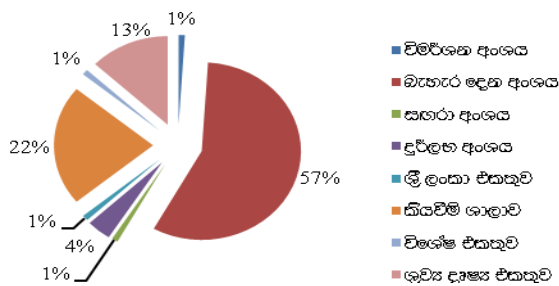

රූපය 02ග1 - පුස්තකාලයේ අංශ පිළිබඳ පාඨක දැනුවත්භාවය :භූ139*

මෙහිදී පැහැදිලි වන්නේ දුර්ලභ අංශය, ශ්‍රී ලංකා එකතුව, විමර්ශන එකතුව, සිතියම් එකතුව ආදී අංශ හා සේවා පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති පිරිසට වඩා අවබෝධයක් නොමැති පිරිස වැඩි බවයි. මේ නිසාම පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීම සඳහා මහජන සම්බන්ධතා පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙක් හෝ විමර්ශන නිලධාරියෙක් පුස්තකාලයේ සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. ඒ අනුව පාඨකයා තෘප්තිමත් කිරීම වෙනුවෙන් පුස්තකාල සේවා සංවිධානය කළ හැකි වනු ඇත.

03. පුස්තකාලයේ අංශ හා සේවා භාවිතය

පුස්තකාලයේ එක් එක් අංශ භාවිතය පිළිබඳ සොයා බැලීමේදී පැහැදිලි වූයේ බැහැර දෙන අංශය හා කියවීම් ශාලාව භාවිතා කිරීමට විශාල පිරිසක් රුචිකත්වය දක්වන බවයි. 3ග1 රූපයේ මෙය වඩාත් පැහැදිලිව දැක්වේ.

රූපය 03.1 පුස්තකාලයේ විවිධ අංශ භාවිතය

ඉහත පුස්තකාලයට අනුව 56% ක පිරිසක් බැහැර දෙන අංශය භාවිතා කිරීමට වැඩි රුචිකත්වයක් දක්වන අතර 22% ක ප්‍රමාණයක් කියවීම් ශාලාව භාවිතා කිරීමට පෙළඹී ඇත. තොරතුරු ගවේෂණය සඳහා නවීන තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවයක් පවතින නිසා

13% ක ප්‍රමාණයක් ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය අංශය භාවිතා කිරීමට රුචිකත්වයක් දක්වා ඇත. විමර්ශන අංශය, සඟරා අංශය, දුර්ලභ අංශය, ශ්‍රී ලංකා එකතුව, විශේෂ එකතුව පාඨකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා ඉතා විශිෂ්ට ලෙස ඉටුකර ගතහැකි අංශයන්ය. නමුත් එම අංශ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් භාවිතා කිරීම ඉතාම සෝචනීයය. නියැදිය වශයෙන් තෝරාගන්නා ලද සියලුම විශ්වවිද්‍යාලවල භූගෝල විද්‍යා පාඨමාලාව කලා පීඨයන්හි විෂයයක් ලෙස ඇති නමුත් සංගනනයේ එක් අයෙක් හෝ සිතියම් එකතුව භාවිතා කිරීමට පෙළඹී නොතිබීමෙන් අදහස් වන්නේ පාඨක අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීමට නිසි මග පෙන්වීමක් පුස්තකාලයෙන් ඉටු නොවන බවය. පාඨකයාගේ අවශ්‍යතා විමසීමට පුස්තකාලයේ නිලධාරියෙකු සිටියේ නම් මෙවැනි කණගාටුදායක තත්ත්වයක් උදා නොවෙනු ඇත. පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනා නොගන්නා තාක්කල් පුස්තකාලයට එන පාඨක සංඛ්‍යාවද ක්‍රමයෙන් අඩු වී යනු ඇත.

04. පුස්තකාලය විවෘතව තැබීම.

විශ්වවිද්‍යාලය ඉගෙනීම හා පර්යේෂණ අරමුණු කරගත් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයකි. විශ්වවිද්‍යාලයීය අරමුණු හා ඉලක්ක ලඟා කරගැනීම සඳහා විශ්වවිද්‍යාලයීය පුස්තකාලය මහඟු පිටිවහලක් වනු ඇත. පාඨක ප්‍රජාවගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා ඉටුකර දීම පුස්තකාලයේ කාර්යභාරයකි. පාඨක අවශ්‍යතා සඳහා නිශ්චිත වේලාවක් නොමැති අතර එම අවශ්‍යතා ඕනෑම වේලාවක ඇති විය හැකිය. පුස්තකාලයද එම අවශ්‍යතා සපුරා දීමට ඕනෑම වේලාවක සුදානම් වී සිටිය යුතුය. එහෙයින් දවසේ වැඩි වේලාවක් පුස්තකාලය විවෘතව තැබීමට පුස්තකාල පරිපාලනය උත්සුක වීම අවශ්‍යය.

අධ්‍යයනයේදී රැස්කර ගන්නා ලද දත්තවලට අනුව පුස්තකාලය විවෘත කර තැබීම නිර්ණය කරනු ලබන සාධක තුනක් (03) හඳුනා ගත හැකිවිය.

1. සාමාන්‍ය අධ්‍යයන වාරය
2. විභාග කාලසීමාව
3. සති අන්තය

දවසේ පැය 8ක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් පුස්තකාලය විවෘතව තැබීමට පුස්තකාල කළමනාකාරිත්වය කටයුතු යොදා ඇත. මේ බව 04ග1 වගුවේ වඩාත් පැහැදිලිව දක්වා ඇත.

වගුව 04.1 පුස්තකාලය විවෘතව තැබීම

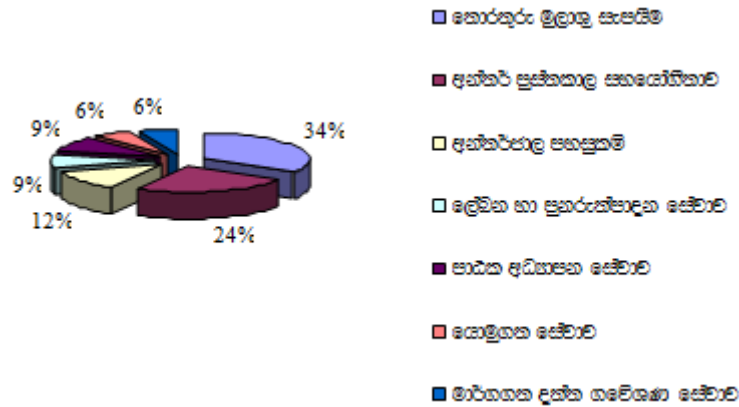
භූ11

විවෘතව තබන වේලාව	පැය සංඛ්‍යාව	පුස්තකාල සංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය
8.30-8.00	11.30	01	09
7.30-8.00	12.30	05	46
8.00-8.00	12.00	03	27
8.00-7.00	11.00	01	09
8.00-6.00	10.00	01	09
එකතුව	-	11	100

විභාග කාලයන්හිදී පැය 10ක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයකුත් සති අන්තයේදී අවමය පැය 6ක් වන අතර ඊට වැඩි කාලයක් පුස්තකාලය විවෘතව තැබීමට පුස්තකාලයාධිපතිවරු කටයුතු යොදා ඇත. කෙසේ වුවදල පාඨකයන් පුස්තකාලය විවෘතව තබන වේලාවන් පිළිබඳ තෘප්තිමත්භාවයක් නොදක්වයි. එයට හේතුව ලෙස ඔවුන් දක්වා ඇත්තේ දවසේ අධ්‍යයන කටයුතු නිමා කොට රාත්‍රී කාලයේ (රාත්‍රී 10.00 පමණ වන තුරු) පුස්තකාලයේ රැඳී සිට අධ්‍යයන කටයුතු කිරීමට අවස්ථාව තිබිය යුතු බවයි. පාඨක ඉල්ලීම් කෙසේ වුවද බහුතරයක් පාඨකයින් පුස්තකාලය විවෘතව ඇති කාලය තුළදී හුරුව ඇත්තේ ඔවුන්ගේ දේශන සටහන් කියවීමට පමණි. දේශන සටහන් කියවන ගිරවුන් බිහිකරන සම්ප්‍රදාය බැහැර කිරීමට අවශ්‍ය යුගයයි මේන එහෙයින් පුස්තකාලයේ සියලු කටයුතු අධීක්ෂණය කර නව මුහුණුවරකින් ඉදිරිපත් කිරීමට සැලසුම් සකස් විය යුතුය.

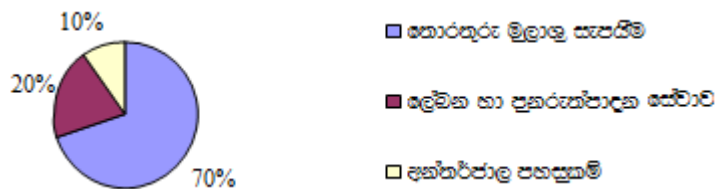
05. තොරතුරු සේවා සැපයීම.

සමහර අවස්ථා වලදී එනම් පාඨක ඉල්ලීම් හා සැපයීම් සම්බන්ධයෙන් ලැබී ඇති තොරතුරු වල පරස්පර විරෝධීතාවයක් දැකිය හැකි විය. පුස්තකාල තුළින් තොරතුරු සේවා සැපයීමේදී ප්‍රමුඛතාවය අනුව 34% ක් තොරතුරු මූලාශ්‍ර සැපයීමටද, 24% ක් අන්තර් පුස්තකාල සහයෝගීතා සේවා සැපයීම සඳහාත්, 12% ක ප්‍රමාණයක් අන්තර්ජාල පහසුකම් සැපයීම සඳහාත් යොමු වී ඇති බවත් පෙනී යයි. ඒ බව 05.1 රූපයෙන් වඩාත් පැහැදිලි කර ගත හැක.

රූපය 05.1 පුස්තකාල තොරතුරු සේවා සැපයීම - ප්‍රමුඛතාව අනුව

නමුත් පාඨක ඉල්ලීම් (අවශ්‍යතා) ප්‍රමුඛතාවය සැපයුම්වල ප්‍රමුඛතාවයට වඩා වෙනස්ය. 05.2 රූපයෙන් පාඨක ඉල්ලීම් ස්වභාවය දක්වා ඇත.

රූපය 05.2 පාඨක ඉල්ලීම් - ප්‍රමුඛතාවය අනුව

පාඨකයින් ඉල්ලා සිටින පුස්තකාල සේවාවන්හි ප්‍රමුඛතාවය අනුව සලකා බැලීමේදී පැහැදිලි වූයේ 70% ක ප්‍රමාණයක් පුස්තකාල පාඨකයින් තොරතුරු මූලාශ්‍ර ඉල්ලා තිබීමත්, 20%ක ප්‍රමාණයක් ලේඛන පුනරුත්පාදන සේවාවන් ඉල්ලා සිටීමත්, 10%ක ප්‍රමාණයක් අන්තර්ජාල පහසුකම් ලබාගැනීමත් සිදු කරන බවයි.

මෙවැනි තත්ත්වයන් යටතේ පාඨක තොරතුරු අවශ්‍යතා හඳුනාගෙන තොරතුරු මූලාශ්‍ර කරා පාඨකයින් යොමු කරවීමට සැලසුම් සකස් කළ යුතුවේ. එවිට ආචාර්ය රංගනාදන්ගේ සෑම පොතකටම පාඨකයෙක් හා සෑම පාඨකයෙකුටම පොතක්, මෙන්ම පුස්තකාලය භාවිතය සඳහා හා පුස්තකාලය වැඩෙන ආයතනයකි යන නීතිද ආරක්‍ෂා වේ.

අධ්‍යයනයේ සොයා ගැනීම්

මෙම අධ්‍යයනයේදී පාඨක සංගතනයේ 54% ක් විශ්වවිද්‍යාලීය ප්‍රධාන පුස්තකාලයන්, 46% පීඨ පුස්තකාලයන් භාවිතා කරන බව දැන ගැනීමට හැකිවිය. එමෙන්ම පාඨකයින්

පුස්තකාලය භාවිතය සඳහා පුස්තකාලයට පැමිණිය ද පුස්තකාලයේ සංවිධානය හෝ සේවාවන් හෝ අංශ පිළිබඳ 50% වඩා වැඩි පිරිසක් තුළ අවබෝධයක් නොමැති බවද පැහැදිලි කරගත හැකිවිය. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල සියල්ලක්ම සතියේ දින 06 ක් හෝ 07 ක් විවෘතව තැබීමට පියවර ගෙන ඇති අතර විභාග කාල සීමාවන්හිදී වැඩි කාලයක් පාඨකයා වෙනුවෙන් ලබා දීමටද කටයුතු කර ඇත. නමුත් පාඨකයා රාත්‍රී කාලයේ පුස්තකාලයේ ගත කරමින් විමර්ශන කටයුතු කිරීමට වැඩි රුචිකත්වයක් දක්වන බව පෙනී යන ලද කරුණකි. කෙසේ වුවද පාඨකයින් හුරු වී ඇත්තේ පුස්තකාලය ඔවුන්ගේ දේශන සටහන් කියවීමට භාවිතා කිරීමට පමණි. පාඨක අවශ්‍යතා හා පුස්තකාල සේවා සැපයීම අතර පරස්පරතාවයන් ඇති වූ අවස්ථාද හඳුනාගත හැකිවිය. මෙහිදී පුස්තකාලය විසින් පාඨක අවශ්‍යතා හඳුනාගෙන පාඨක සේවාවන් සැලසුම් කර නොමැති බව ගම්‍ය විය.

නිගමන හා යෝජනා

- පුස්තකාල සේවාවන් සැලසුම් කිරීමේදී පාඨක අවශ්‍යතාවන් හා රුචිකත්වයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා සමීක්ෂණ කළයුතු අතර එම සමීක්ෂණ කිහිපයක් ආශ්‍රයෙන් පුස්තකාල ප්‍රතිපත්ති හා සේවාවන් සැලසුම් කිරීම කළ යුතුය.
- දැනට පුස්තකාලයේ පවතින සේවාවන්, පාඨකයින්, පහසුකම් හා ප්‍රතිපාදන පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් කළ යුතුය.
- අංශභාර ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර/සහකාර පුස්තකාලයාධිපතිවරු/නිලධාරීන්/ පුස්තකාලයාධිපතිගේ අධීක්ෂණය යටතේ උපදේශකවරු/ විෂය විශේෂඥයින් ලෙස කටයුතු කළ යුතුය.
- පුස්තකාල භාවිතය, තාක්ෂණික මෙවලම් හා තොරතුරු සමුද්ධරණ පහසුකම් පිළිබඳව පාඨකයින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් (අ්රුබ්‍රි ෂරදටරපභ්‍රි) සංවිධානය කිරීම හා පාඨකයින් සමග සන්නිවේදනය වීම.
- වඩාත් උත්කෘෂ්ඨ පුස්තකාල සේවාවක් සැපයීම සඳහා පුස්තකාලයාධිපති ඇතුළු පුස්තකාල පරිපාලනය සාම්ප්‍රදායික සංකල්ප වලින් බැහැර වියයුතු අතර පාඨක අවශ්‍යතා වලට මූලිකත්වය දෙමින් අවශ්‍ය පුස්තකාල පහසුකම් ලබාදිය යුතුය.
- දැන්වීම් පුවරුව යාවත්කාලීන කිරීමට කටයුතු කළයුතු අතර එය පාඨකයා ග්‍රහණය කරගත හැකි පරිදි ආකර්ෂණීය ලෙස නිර්මාණය විය යුතුය.
- පාඨක අදහස් හා යෝජනා සඳහා, අදහස් හා යෝජනා පෙට්ටියක් පුස්තකාල කවුන්ටරයේ තිබිය යුතුය.

ස්තූතිය

මෙම අධ්‍යයන කාර්යය සාර්ථකව නිම කිරීම සඳහා මඟ පෙන්වූ මහාචාර්ය පියදාස රණසිංහ මහතාටත්, මා ටෙටරයමත් කළ වයඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ පුස්තකාලයාධිපති ඩබ්.ජී.පී. ගම්ලත් මහතාටත්, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යයන අංශයේ අංශ ප්‍රධාන මහාචාර්ය ඩබ්.ඒ. වීරසූරිය මහතාටත් කෘතඥතාවය පළකරමි.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍ර:

Akanbi, M.L. staff user interaction in university libraries: a case study. Ilorian journal of education. Vol.27 August 2007.pp. 1-14.

Bhusha, Chasles and Haster, Stephen P. (1980). Research methods in Librarianship, New york; Academic Press.

Sri Lanka Library Review Vol. 25. June 2011

Davis, Boobana B. user needs: the key to charging library services and policies. *Bulletin of Medical Library Association*. 63(2), April 1975.pp 195-198.

Eatwell, R.F. (1980). Reader service: case study of university of survey library. In John F. Sirling (Ed.), *university librarianship* (pp. 102-122) London: the library Association.

Egberongbe, Halima S. and Okki, Chistopher, O. Survey of user's needs at the university of Lagos library: Nigeria, Available on the website at: [http://www. Unilag.edu.ng/publication/opendoc.ppp?sno=73732doctype...](http://www.Unilag.edu.ng/publication/opendoc.ppp?sno=73732doctype...), (29.11.2010)

Galvin, Thomas J. (1978) Reader services and Libraries in Allen Kent (ed.) *Encyclopedia of library and Information Science: vol.25.*(pp 210-226)

Harrod, Leonard Montague. *The Librarian's Glossary: of terms used in librarianship, documentation and the book crafts and reference book*, 4th rev. ed., London:Andre Deutsch, 1977.

Hiller, Steve. Assessing user needs, satisfaction, and library performance at the university of Washington libraries. *Library trends*. 49(4).pp 605-625.

Hni, S.C. and Jha, G. Data mining for customer services support: Information management: *The international Journal of Information Systems applications*. Oct, 2000. 38(1).pp. 25

Katz, William A. (1987) *Introductions to reference work: basic information sources: vol.1,5th ed.* London: McGraw- Hill.

Obhinger, Diana G. and Hawkings, Bian, L. The myth about student competency. *EDUCAUSE Review*. Mar.-Apr. 2006. 41(2) pp 12-13.

Owen, Jeanny c.(1978). Mol; mail order Library services. In Allen Kent (ed.) ,*Encyclopedia of library and Information Science:vol.16* (pp.457 - 469) New York; Marcel Dekker.

Padmasiri, G.R. Evaluation of reader services in university libraries. *The is of MCS*, university of Colombo. 1997.

Rom, Anders. Information science, historical change and social aspects: Nordic outlook: *Journal of documentation* 2000. 56(1) 18-21pp

Ugah, Akobundu Dike. Evaluating the use of university libraries of Nigeria: a case study of Michael Okpana university of Agriculture, Umudike. *Library philosophy and practices* 2007. Available on the website at:<http://www.webpages.uidaho.edu/Nmbolin/ugahz.htm> (12/17/2009)

Yoo-Seong Song. Designing library services based on user needs: new opportunities to reposition the library. *World library and Information Congress: 75th IFLA General conference and council 23-27 August 2009*, milon, Italy.

Remembrance

N Upali Yapa – Information Scientist, Software Developer and Committed SLLA Member

Neil Upali Yapa died on 28 September 2009 after a brief illness. His death at age 65 was untimely and a severe loss to his family, to the professions of information science and librarianship, and to his friends. To the country too since here was a man who contributed much to librarianship and to the formulation of national information and science policies. He served many prestigious organizations such as the National Library and Documentation Services Board and the National Science Foundation, as adviser and Board Member.

N Upali Yapa had been a trail blazing information scientist and torch bearer in librarianship for very long. He started his career in librarianship 44 years ago, in 1967, as the librarian of the Ceylon Steel Corporation, after earning a Bachelor of Science degree from the University of Colombo. Later, in 1974, he was promoted to the post of Administrative Manager. He left the Corporation in 1977 to join the National Science Council (NSC, now the National Science Foundation) to initiate the Sri Lanka Scientific & Technical Information Centre (SLSTIC) which was a UNESCO funded project to facilitate the free flow of scientific information nationally and regionally.

SLSTIC was/is the central node in a network of cooperating libraries islandwide. It started off with 67 libraries including all libraries and information centers that had in their collections scientific material. Sharing of resources was facilitated by the compilation of a union list of periodicals held in the cooperating libraries and a union catalog of books and report literature at SLSTIC. This was a doubly formidable undertaking but Upali Yapa took it well in his stride and the network – Sri Lanka Scientific and Technical Information Network (SLSTINET) - was fully functional within a couple of months. He introduced training programmes for librarians serving in the network. Limited corporation was effected in the network nodes set up in the South Asian region such as INSDOC and PANSDOC in India and Pakistan respectively, and as far as South Korea.

In 1990 he joined the International Irrigation Management Institute (IIMI).

Upali Yapa was a founder member of the Computer Society of Sri Lanka; member of the Sri Lanka Book Development Council; and chairman or member of several institutions.

He was one of the first students to complete the Sri Lanka Library Association (SLLA) Final Examination in 1969. He received Associateship in 1981 and an honorary Fellowship of the SLLA in 1998. Study grants earned from several international organizations like UNESCO facilitated visits to Sweden, Austria, Germany, Belgium, the Netherlands and Canada. He read for a Masters degree in Library Science (MLS) at the University of Western Ontario, Canada.

Service to Librarianship

This is the sphere in which Upali Yapa can best be appreciated; where most have

benefited from him. He had been a lecturer of the SLLA three tiered Diploma Course in LIS for more than 40 years, teaching in both Sinhala and English at all three levels. He was much in demand as a lecturer in the Masters program conducted by the Universities of Colombo and Kelaniya, and in all other training programs of the National Library. He, with a couple of others, was a lecturer at courses conducted in Male', for Maldivian librarians. In fact his was the project proposal accepted for this undertaking. Until four years ago, he was an invaluable resource person to the school librarian training program conducted by the INGO Room to Read which builds and equips libraries in poor rural schools.

One huge honor due to him is that almost singlehandedly, he initiated the computerization of library services in Sri Lanka, starting in 1983. At first the software used was the UNESCO package gifted free to libraries. He conducted training courses in the use of this package –CDS/ISIS, being the initiator and lecturer of the SLLA Computers in Library Automation (COLA) course. Then he went ten steps forward. He designed a software package which facilitates the complete computerization of a library. This package – *Purna* – was sold to libraries at a very nominal rate. A simplified software package was devised for school library use. Named *Thaksila*, he donated this package to schools. Many libraries, including school libraries, have installed his created software with very satisfactory results.

His contribution to the library profession could be enumerated under four areas: cooperation, education, automation and publications; apart from his having been in the forefront for long. I have mentioned his work vis-a-vis cooperation, education and automation. He contributed to local and foreign periodicals and annually to the SLLA journal.

His contribution to the Sri Lanka Library Association was huge and immeasurable. He was a pillar of the SLLA the and at times of crisis a buttress that held it together. He served continuously in the SLLA Council since 1977. He was the President several times over and even more often the Education Officer. He served the Education Committee continuously for the last 32 years.

The most touching aspect of this man was his humanity mixed with modesty and total unconcern for himself and what he could earn from a venture; what praise and gain he could garner. He worked, he taught, he innovated, he helped aspiring librarians tirelessly and gladly. He was a thorough computer man, and completely absorbed in the work at hand. Upali Yapa was also a very devoted husband, father and grandfather.

N Upali Yapa is one of Sri Lanka's unsung heroes. A bright beacon in the field of librarianship, he will be sorely missed for many years to come. We hope he will be remembered for long as an illustrious librarian who gave of himself to his career, to the SLLA and the various committees he served. Many successful librarians will remember him with gratitude since he was always readily available to his students and colleagues with advice and guidance.

Nanda P Wanasundera

Fellow/Sri Lanka Library Association

